

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
1161-ut 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Közlemények az orsz. magy. gazdasági egyesület köréből.

Pályázat.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület egyes gazdák és gazdasági egyesületek önkéntes adományából és a „Simunyák“-féle pályadíj-alapból 2000 korona jutalmat tűz ki oly munka megírására mely a mezőgazdasági számvitelt az egyszerű számviteli rendszer szerint a mai kor színvonalán, különös tekintettel Magyarországon mezőgazdaságának követelményeire, a legtüzetesebben tárgyalja.

Az író terjeszkedjék ki a gazdasági számvitel hasznosságának bizonyítására, ismertesse a gazdasági könyvitel alapfogalmait, az alkalmazni szokott kifejezéseket s azon alapelveket, melyek a számadások kiindulási pontját képezik.

Ismertesse részletesen és kimerítően a gazdasági számviteli könyveket; tárgyalja minél behatóbban az évi számadás egyes részeit, mint 1. a pénzzámadás könyveit, nevezetesen pedig: a pénztári naplót, pénztári főkönyvet, az eladásokról, munkabékekről, építkezésekről, meliorációkról, tartozásokról és követelésekről szóló számkönyveket; 2. a termény- s anyagszámadás naplót s az ide tartozó kézi jegyzékeket; mint vetésről, aratásról, cséplésről, takarmányozásról, a tejtermelésről és a tej hová fordításáról vezetettek s egyebeket; az eleven és holt leltárszámadást, a leltári tárgyak értékének feltűntetésével.

Az író szóljon a zár- s jövedelem-számadás szerkesztéséről, tekintettel arra, hogy valamely vállalat jövedelmezősége az egyszerű számvitel rendszer szerint is nemcsak általánosságban, hanem egyszerűsége miatt külön-külön minden egyes üzemág számára kimutatható.

Továbbá ismertette legyenek az előirányzatok, a munkaerőről s egyéb feljegyzésekről szóló könyvek, szóval minden- a mire a gyakorlati gazdának az életben szüksége van.

Az író körvonalozza azon elszámolási módokat is, melyek nagyobb gazdasági ipari vállalatok üzleténél szokásosak. Ismertesse végül a számadások okmányolását, ellenőrzését és felülvizsgálását.

Az előadottak gyakorlati alkalmazásának kimutatására válaszson az életből egy gazdasági könyviteli példát és ismertesse ezt teljes részletességgel, hogy abból a számadások közti összefüggés világosan áttekinthető legyen.

Végre szerkeszzen az elősorolt könyvekből mintatáblázatokat egyöntetű alakban, a melyekből bizonyos készlet kinyomatható és a gazdaközönségnek rendelkezésére bocsátható legyen.

A mű teljessége szempontjából az író szabadságban áll a kettős számvitelt is fővonásaiban bemutatni.

A pályázat 1894. évi márczius hó 31-én jár le, mely napig az idegen kézzel írt, kellően lapszámozott és jelíges levélkével ellátott pályamunkák az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkári hivatalához (Budapest „Köztelek“) benyújtandók.

A pályadíjjal jutalmazott mű első kiadása az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet illeti meg.

A pályadíjra és kiadásra csak azon mű tarthat igényt, amelyet a kiküldendő szakbírálok erre érdemesnek ítélnék.

Budapest, 1893. márczius hó 5-én.

Országos Magyar Gazdasági Egyesület.

A gazdasági tanulmányut Amerikába, melyet az országos magyar gazdasági egyesület rendez a folyó ősszel a

csikágói világiállítás

alkalmából, prospektusa, feltételei stb. megszerezhetők az o. m. g. e. titkári hivatalánál.

Több, a társas utazásban résztvevő kívánságára az egyesület az utazás tartamára való időre kedvezményes élet és baleset elleni biztosítást eszközöl a „Generali“ biztosító társaság útján, melynek előnyös feltételei szintén a titkári hivatalnál tudhatók meg.

X. tenyészállatvásár.

Az orsz. magyar gazdasági egyesület a nagymélt. földművelésügyi miniszterium segélyével a folyó évi április hó 14., 15. és 16. napján Budapesten a Tattersall helyiségeiben díjazással egybekötött X. tenyészállatvásárját tartja meg. — A tenyészállatvásárra hozhatók szarvasmarhák, juhok, sertések és baromfiak.

A bejelentések a vásárra legkésőbb f. évi márczius hó 15-éig megteendők.

A vásár tervezete, úgy a bejelentési iva és minden egyéb felvilágosítás az orsz. magyar gazdasági egyesület titkári hivatalánál (Budapest, Köztelek) szereshetők meg.

Az orsz. magy. gazd. egyesület igazgatója.

Az igazgató-választmány

1893. év márczius hó 18-án, szombaton, d. u. 4 órakor a Köztelken ülést tart.

Tárgyak:

1. Mult ülés jegyzőkönyvének bemutatása.
2. Jegyzőkönyv hitelesítésére két tag kiküldése.
3. Új és meghalt tagok bejelentése.
4. Somogyi Ágost tagdíjhátralékát elengedtetni kéri.
5. Szilágyi Emil, atyja Virgil alapítványának átruházását kéri.
6. Földhitelintézet tudatja, hogy az alapítványi vagyon mily eredménnyel cseréltetett koronajáradékra.
7. Tattersallal szerződés köthető-e 3 évre a tenyészállatvásárok ott tartása iránt.
8. Festetich-szoborügy.
9. Dávid Vilmos köszönő-levele.
10. Darányi ügyész jelentése a Peterdy alapítványi ügyben.
11. Dohányújság évi segélyt kér.
12. Francia gazd. egyesület átirata a bimetalizmus érdekében.
13. Sommer Ignác indítványa a telefon vidéken használhatósága tárgyában.
14. Felterjesztés a dohánylug kiszolgálása ügyében.
15. Jelentés a «Trágyázási utmutató» megjelenéséről.
16. A földművelési miniszteriumban tartott tanácskozásokról jelentés.

A legkitünőbb magvak kaphatók Mauthner Ödön magkereskedésében

Főüzlet:

Andrássy-ut 23. szám.

BUDAPESTEN

Fióközlet:

Koronaherceg-utca 18.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Mai számunk 20 oldalra terjed.

17. Alapszabályszerkesztő-bizottság jelentése.
 18. Irodahelyiségek iránt igazgatói javaslat.
 19. Könyvkiadó-vállalat kérése.
 20. Jelentés a gazdasági előadásokról.
 21. Dr. Asbóth Sándor ajánlata a kultivált növények magvainak elemzésére.
 22. Bécsi gazd. egyesület meghívója közgyűlésre.
 23. Nyitrai megyei gazd. egyesület átirata a kiirtott állatok becslése tárgyában.
 24. Gazdasági központi számviteli iroda tárgyában bizottsági jelentés.
 25. A «lapfelügyelő-bizottság» évi jelentése.
 26. Miniszteri leiratok:
 a) Földmívelésügyi miniszter a magyar gyümölcs-fajta-minták végett;
 b) ugyanaz a réti flóra és gyomnövények felvétele ügyében;
 c) ugyanaz a szőlőoltási tanfolyamokról értesít;
 d) ugyanaz az időjelzési állomásokról;
 e) ugyanaz a földhitelintézet faiskola pályázatot küldi az 1893. évre;
 f) ugyanaz tüdőlob-irtási rendeletét közli;
 g) ugyanaz Molnár István és Deininger Imre tanulmányi jelentéseiket küldi;
 h) ugyanaz Páter Béla értekezését a burgonyavészről közli;
 i) ugyanaz különféle pénzek utalványozásáról értesít.
 k) Vallásügyi miniszter a hasznos madarak táblázatai ügyében.
 27. Szakosztályi tárgyak:
 A közgazdasági szakosztály jelentése:
 a) az idegen buza behozataláról.
 27. Irodalmi és tanügyi szakosztály jelentése:
 b) a gazdasági tanárképzésről;
 c) Magyarország mezőgazdaságának történetéről;
 d) könyvvel pályázat kihirdetése.
 Műszaki szakosztály jelentése.
 e) Alelnök választás;
 f) országos építészeti rendszabály;
 g) perméző-próba.
 Lőtenyésztési szakosztály jelentése.
 h) A lovak értékesítéséről.
 i) A szavatossági törvény.
 Tejgazdasági szakosztály jelentése.
 j) A vajgyártás szabályozása és a vajhamisítás megakadályozásáról.
 k) Takarmányozási kísérletek fejlődésének.
 Baromfitenyésztési szakosztály.
 l) Földmívelésügyi miniszter 2000 frtot utalványoz ingyen kiosztandó baromfitörzsek bevasárlására.
 m) Baromfikállítás alkalmával tartandó értekezlet.

Gr. Desseffy Aurél,
elnök.

A közgazdasági szakosztály ülése.

(Márczius hó 9-én.)

Jelen voltak gr. Eszterházy Miklós Mór, alelnök elnöke alatt gr. Desseffy Aurél, gr. Széchenyi Imre, gr. Andrássy Aladár, gr. Korniss Károly, gr. Zichy Antal, Fogler János, Balás Antal, dr. Csillag Gyula, Landgráf János, Reusz Henrik, Kvassay Jenő, Maurovich Fábán, Perlaky Elek, Németh József, Miklós Ödön, Horváth Mihály, Barcza Károly, Máday Izidor, L. Kovács Gáspár, Löcherer Andor, Rubinek Gyula, Bosányi Endre, az egyesületi tisztikar részéről Szilassy Zsolt titkár, Paikert Alajos s.-titkár, előadó Baross Károly. Elnök a napirend előtt több egyesületi tag nevében kéri a szakosztályt, hogy határozza el miszerint legalább a fővárosi tagok külön meghívóval figyelemztessék az ülések idejére.
 Gr. Desseffy felszólalására e javaslat pártolólág terjesztetik a választmány elé.
 Következik a napirend első tárgya.

Az idegen buza beözönlése Magyarországra.

Baross Károly előadó: T. Szakosztály!

Az 1892-iki, részben pedig már az 1891-iki éveknek minden a kínálat és keresletről szóló theoriát, minden a világforgalom és termésszóló statisztikát az abból levont konzekventiákat halomra döntő gabona áralakulásai arra készítettek, hogy azoknak okai után kutassunk. A még ma is s már állandóan alacsony gabonaárak, az a körülmény, hogy az 1892-ik évben a közös vámterület termése csak szükségletünket fedezte s kivételre vajmi kevés került, a kutató előtt, valami megmagyarázhatlan, a haza határain kívül eső, de a mi piacunkra mégis közvetlenül döntő befolyást gyakorló tényezők közrejátszását tették valószínűvé.

Az itt ott felmerülő hangok, amelyek azonban mindig nélkülöztek a pozitív adatokat, sejtetni engedték ugyan, hogy a román és szerb buza behozatalánál visszaélések történnék, de erre vonatkozólag hiába kerestünk biztos alapot. — A magyar áruforgalmi statisztika mindég $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ évvel később megjelenő havi füzetei, az osztrák statisztika pontosan megjelenő kötetei, mindég csak oly csekély mérvű behozatalokat tüntettek fel, a melyeknek komoly befolyást árakra egyáltalán nem tulajdoníthatunk. Nem arról is inkább, mert bár a Romániából beérkező gabonára, mióta ez állam megszüntette a vámháborút s a mi czikkeinkre is autonóm tarifáit alkalmazza, nincs is valami nagy vámtételünk, de a még mindég 1 frt 50 kr vám biztosít arról, hogy mellette mai viszonyaink között a román buza valami veszedelmes versenyt nem támaszthat a magyar piacpon.

Hasonlóképp nyilatkozhatunk Szerbiát kivéve, a többi államokról is.

Elvámolva nem is érkezett az 1892-ik évben több gabona be Magyarországra 127,686 q-nál — az összes államokból. Ebből 70,950 q esik Romániára és 41,702 q a szerb határ-forgalomra.

De összes magyar nyelven megjelent statisztikáink nélkülözök az «örlési engedélyvel» behozott árak feltüntetését. — Az 1891. év ily című behozatala a közös vámterületre néhány hét előtt jelent meg a bécsi kereskedelmi miniszterium kiadványai között, és ott sincs megjelölve, hogy a behozatal a monarchia melyik helyére történt, csak az államok vannak feltüntetve ahonnan behoztunk. Az 1892-ik év adatai pedig egyáltalán sehol még meg nem jelentek, úgy szedjük azokat össze az egyes vámhivatalok hivatalos irrott jelentésiből.

Pedig az örlési engedéllyel behozott s a mindedig sehol ki nem mutatott gabonamennyiség-k örési mérveik, és ami fő vámmentesen történnék behozataluk már ezen métermázsánkénti 1 frt 50 kr bonifikációval is képesek a legnagyobb és legkártekonnyabb hatást előidézni a magyar gabonapiacpon, mert beszerzési árakat még a vám sem terhelve, a legveszedelmesebb versenyt fejthetik ki a hazai terménnyel szemben.

Kifejthetik a versenyt annál is inkább, mert a nagy közönségnek az örlési engedély mikénti alkalmazásáról fogalma sincs s a börze árjegyzéseknél az idegen gabona mikénti adásvétele feltüntetve nem levén, a legszélesebb körökben váltak a félrevezetések eszközévé.

A «Köztelek»-ben közöltük az örlési engedéllyel behozott idegen gabona, bár még sehol nyilvánosságra nem hozott, de hivatalos adatokból összeállított s így hiteles statisztikáját, amelynek igaz voltát maga a pénzügyminiszter-miniszterelnök, tehát ez irányban a legilletékesebb fórum, a képviselőház e hó 1-ei ülésén Bujanovits képviselő ur interpellációjára adott válaszában beismerte.

Ezek szerint az adatok szerint behozott 1891-ben Magyarországra 592,275 q, a közös vámterületre 970,032 q buza. Az 1892-ik évben pedig csak Magyarországra a behozatal 1,100,783 q-t tett. Ebből pedig

csak Budapestre érkezett 1,001,487 q. Az egész közös vámterületről ily pontos adatok ma még nem állanak rendelkezésünkre, de a bécsi piacról vett híreink azt újságolták, hogy különösen Ausztriába az 1891-ik évinél sokkal nagyobb mérvben indult meg az idegen buza behozatala.

Ha az eddig rendelkezésünkre álló adatokat összevetjük, az 1891-ik év behozatalának arányaival, a közös vámterületre az 1892-ik évben behozott idegen buza mennyiségét legalább is 2 millió q-ra tehetjük.

Hogy ez óriási buzamennyiség által okozott befolyásról képet alkothassunk, foglaloznunk kell elsősorban is az örlési engedéllyel, s annak mikénti gyakorlatával.

A t. szakosztály előtt a «Köztelek»-ben megjelent közlemények után, az örlési engedély lényegét bővebben fejtegetni felesleges.

A lényeg az, hogy a malmok engedélyt nyertek arra, hogy vámmentesen idegen gabonát hozzanak be a közös vámterületre, ha ennek megfelelőleg a behozott gabonamennyiség 70%-ját liszt alakjában a külföldre viszik.

A behozott gabona váma egyszerűen terhőkre iratott s azt 70% liszt kivételével elszámolták.

A malmok ez elszámolására a kormányok folytonos haladékot adtak — 12 hónap vagyis egy év volt a rendes idő, ezt megnyújtották 14 — 16 majd 18 hónapra.

Azt azonban, hogy a kivitt liszt csakugyan a behozott gabona származéka-e, hogy a vámmentesen behozott gabonával idebent tulajdonképpen mit történik, azt soha senki nem kereste.

Hogy mi történt, azt ma már minden indulat, minden nehezlet előidézése nélkül elmondhatjuk, spekulációra használtattak fel a budapesti gabona-piacpon.

Hiszen nyílt titok, annak idején maguk az érdekeltek sem tagadták, sőt az egyik malom elnöke e teremben mondotta ki egy gyűlés előtt összecsoportosult bizalmas körben, hogy egy-két budapesti malom az így a budapesti áraknál legalább 1 frt 50 krral olcsóbb gabonával üzött spekulációnak köszönheti, az 1891-ik évi 130% osztalékát.

Az 1892-ik évben e jó példát követte a többi malom is — Hogy akkor, a mikor a budapesti malmok évi örlése 5-6,5 millió métermázsra, minő hatást fejthet ki egy millió s az 1891-iki maradvánnyal 1,306,735 q. 1 frt 50 krral olcsóbb s szabadon felhasználható, a tőzsdén homályosan jegyzett gabona, azt fejtegetni bővebben felesleges volna.

Espekulációk tették az elszámolás folytonos halasztását is szükségessé. — Mert a román gabonávali spekuláció nemcsak a börzén üzetik, hanem a fogyasztás kielégítésénél is. A míg a hazai gabonaárak a malmoknak nem kedvezők, addig fogyasztatják a közönséggel a román és szerb gabonát, s ha kedvezők a konjunkturák veszik a hazai gabonát és viszik ki ennek lisztjét a 70% quóta fejében. Így egyenlítődik ki azután lassan, sok buza vonával a behozott idegen buza után a malmokat terhelő vám.

Igy vált daczára vámjainknak, az idegen buza vámmentesen állandó csapásává a magyar termelésnek, mert állandóan nyomja hatalmas tömegekben a magyar gabonapiacpon.

Hiszen az 1893-ik évi január hó 1-ével csak Magyarországon vagy jobban mondva a budapesti piacról volt 678,655 q idegen buza, ami ide behozott és még nem vitetett ki s ez az összeg a közös vámterületen kitett legalább egy millió q-t. Azt, hogy az idegen buzával való üzérkedések és visszaélések mily mérvű gabona-árcsökkenést idéztek elő a bécsi és a budapesti piaczokon, hogy mennyivel vált olcsóbbá ezáltal a hazai buza, az kiszámíthatatlan. Mert a beözönlő idegen buzamennyiség megakadályozza teljesen a szabad árképződést, a kereslet és kínálat szabad alakulását, megakadályozta különösen azért, mert titokban mű-

ködöt
menn
ben ő
arak k
szemp
zai terr
jeleztük
Az
a megf
megy k
Ebi
a román
gyarnak
mainkn
gal azt,
mániat
Ez
mokra,
lisztet is
káros ha
mán és
nyúnke
A k
ban azo
Románi
lisztet.
Es
bonából
találtak,
jelezni
vereked
Es
Meg
szerződ
ráadásul
a román
szintén
lehetősé
éleket.
gadták a
lelő 70%
ben a sz
és az ál
vetelik.
Es i
mentes r
liszt ped
ele-ik az
országgal
és oly na
Es
nemcsak
a vidék
fontosabb
helybe
gyaszt
névze szá
pesti
jelent egy
«A
malomok
világhírű
földi buza
külföldre
nák föl a
de nem i
ketharm
örlik az
földi hoz
s az ily
ményből
Ha r
mániat b
talmaz 30
a 78 kiló
fehér liszt
világosan
buza czim
tálnak és
nemeit a
ipar elnyo
adják el.
meltó az
sem szolgál
tönkre tegy
Ezek

ködött, mert senki által nem ismert mennyiségekben és nem tudott időben özönlött be az országba. A buza-árak káros befolyásolásán kívül azonban, más szempontokból is kiszámíthatatlan károkkal jár hazai termelésünkre az őrlési engedéllyel való fent jeleztük visszaélés.

Az idegen buza idehaza használtatván fel, a megfelelő 70% kvóta fejében magyar liszt megy ki külföldre, többnyire román czégér alatt.

Ebből az összekeverésből származott azután a román liszt kitérő hírneve a külföldön, a magyarnak rovására. Ez az oka, hogy saját malmainknak sikerül első sorban elhitetni a világgal azt, hogy nagyobb sikértartalma van a romániai gabonának, mint a magyarnak.

Ez áll a finom lisztünket fogyasztó államokra. A schweizi kivitelnél pedig, ahová kenyérlisztet is exportálunk, megfordítva állott be a káros hatás. Malmaink a selejtes minőségű román és szerb búzát összekeverik a mi termékünkkel.

A kivívó államokban jelen esetben Schwájczban azonban alapos vizsgálatnak vetették alá a Romániából és a Magyarországból származott lisztet.

És így történt, hogy a románok prima gabonából őrlött lisztjét sokkal jobb minőségűnek találták, mint a magyar lisztet, amely az imént jelezni szerencsés voltam idegen szemét keverekéből származott.

És most jön még egy következmény.

Megkötöttük a németországi kereskedelmi szerződést, áldoztunk, a mennyit csak kellett s ráadásul ebből folyólag valószínűleg megkötjük a román szerződést is, a mi természetes, hogy szintén csak a magyar termelés áldozataival lesz lehetséges. A németek azonban ezeket a visszaéléseket előbb észrevették mint mi, mert megtagadták a külföldi buza-behozatalunknak megfelelő 70% lisztkivitelnél, e mennyiségekkel szemben a szerződéses 7.3 márkás tarifa alkalmazását és az általános tarifa 10. márkás tételét követelik.

És így a magyar fogyasztók megették a vámentes román búzát, a magyar búzából készült liszt pedig feleslegül maradván, a kivitelnél is eleik azoktól az előnyöktől, a melyeket Németországgal szemben oly hosszú évek küzdelmei és oly nagy áldozatok árán sikerült biztosítani.

És hogy eme fent vázoltam visszaélések nemcsak a magyar gabonatermelést sújtják, de a vidéki malomipart is, a mely sokkal fontosabb a fővárosnál, mert a terményt helyben van hivatva, a helyi fogyasztás számára feldolgozni, arra nézve szabadon egy vidéki molnárnak a «Budapesti Hírlap» ma reggeli számában megjelent egy cikkéből a következőket idézni.

«A vámentességi kedvezményt a nagymalmok ama czim alatt eszközölték ki, hogy ők világhírű fejlettségükkel fogva képesek a külföldi búzát is itthon felőrleni s mint lisztárut külföldre exportálni. Ha csakugyan így használnák föl a kedvezményt, senki sem szólna ellene; de nem így tesznek, hanem a romániai búzát kétharmad rész magyar búzával összekeverve őrlik azért, hogy a hazai nyersterményt a külföldi hozzákeverésével tetemesen olcsóbbíthassák s az ily számítás szerint olcsóbbított nyersterményből őrltetett fehér lisztet exportálhassák.

Ha most számításba vesszük, hogy a romániai buza silány minőségénél fogva nem tartalmaz 30 százalék fehér lisztet, míg ellenben a 78 kilós magyar buza legkevesebb 50 százalék fehér lisztet tartalmaz; ebből az arányból elég világosan kitűnik, hogy a nagymalmok romániai buza czimen magyar búzából őrlött lisztet exportálnak és az impertált romániai buza sötét liszt-nemeit a hazai termés rovására és a kismalom ipar elnyomására, az ő igen szép hasznukkal adják el. Ez pedig visszaélés és igazán nem méltó az állam támogatására s az a kismalomipar sem szolgált rá, hogy az állam szántszándékkal tönkretegyje.»

Ezek mélyen tisztelt szakosztály a tények

s a megozafolhatlan következményei az őrlési engedély jelen gyakorlatának.

Hogy pedig ez idegen buzamennyiségek eddigi szabad vámentes felhasználása nemcsak ideiglenes befolyást gyakorol gabonaárainkra, de megakasztja egész gabonatermelésünk fejlődésének már-már küszöbön levő örvendetes továbbfejlődését is, erre nézve legyen szabad az igen t. szakosztály szives figyelmét röviden egy igen fontos és egy igen örvendetes körülményre felhívnom.

Eddig Magyarországról mint buza exportáló államról beszéltünk, Európa éléskamrájának nevezte, s összes kereskedelmi szerződéseinknél nagy súlyt helyeztünk rá, hogy a magyar búzának és a magyar lisztnek a külföldön piacot biztosítsunk.

Az 1892-ik évvel megszünt Magyarországot buza-kiviteli állam lenni s ma már közös vámterület határain kívül nem vagyunk kénytelenek piacot keresni búzáknak, mert belföldi fogyasztásunk odaemelkedett, hogy idehaza használjuk fel a mit termelünk.

Évről-évre csökkent már buza- és lisztkivitelünk s ha az 1892-ik év behozatalait és kivitelét összehasonlítjuk, látjuk azt, hogy buza- és liszt-kivitelünk, a mi felesleget képezett volna, egyáltalán nem volt.

Idegen buza behozatott a közös vámterületre:

Elvámolva és a dalmát szigetekre vámentesen	130,539 q
az őrlési engedély czimén az 1891. és 92-ik évek behozatalából idebennhasználtatott fel vagy csekély részben még mint gabonakészlet létezik	1,000,000
összes behozatal	1,139,539 q
Kivitelünk pedig volt buza	250,565 q
liszt	453,759 q
összes kivitel	1,204,324 q

az összes különbözet tehát 80—100,000 q. a mi a világforgalomba nem jön számításba.

Messze vezetne mélyen tisztelt szakosztály, foglalkozni azokkal a következményekkel, a melyek abból, hogy búzatermésünk egészében a közös vámterület szükségletének fedezésére fordítatik, közgazdasági életünkre lefognak folyni, messze reámutatni azokra az irányváltozásokra, a melyeknek e körülményből egész közgazdasági politikánkban be kellene következni, csak egyre legyen szabad a szoban lévő tárggyal kapcsolatban reá mutatnom.

Az hogy megszüntünk végre kivitelre búzát termelő állam lenni, megszüntette azt a nyomorult szerepet is, a mit az aránylag kicsiny magyar termelés a külföldi világpiacokon eddig betöltött, a melyektől létele jövedelmezősége függött, s a melyeken hangadó szerepet ép az egész világ termeléséhez aránylag elenyésző küldeményeivel biztosítani magának nem birt soha. Most fognánk csak majd élvezhetni az Ausztriával való közös vámterület előnyeit is, a melynél eddig csak az áldozatok súlyát éreztük, s a melynél egyedül, de azután mindennel felérő előnyünk csak az lehet, hogy benne idegen piacoktól függetlenül megtaláljuk nyersterményeink belföldi fogyasztóját.

Most már elérhetjük azt, hogy nem leszünk kénytelenek távoli piacok számára állítani előnyers terményeket, a mi már Carrey szerint, barbárokak való munka volt.

Most már elérhetjük azt, hogy gabonaáraink csakugyan a kereslet és kínálat s a világ árai szerint alakulnak, de nem úgy mint eddig, t. i. a külföldre való kiviteli tarifák levonásával, a mit mindég a magyar gazda fizetett meg.

Most már beszélhetünk a jövedelmező gabonatermelés fokozásáról, most már aktualisan foglalkozhatunk természetlagaink emelésének lukratív voltával, kitérülhetjük a «tulprodukczió» szót a mi szótárunkból, mert eza körül-

mény nem esetlegesség, hanem monarchiánk fokozódó, fogyasztásának természetes következménye, amely emelkedik folytonosan, s így a hazai termelésnek is mindég nagyobb fokozását teszi lehetővé és szükségessé.

De a magyar gabonatermelés e szebb jövőnek, e szebb alakulásnak csak akkor nézhet eléje, ha idegen gabona vámentesen el nem özönlí piacunkat, s fedezve a hazai fogyasztást, nem okozza azt, hogy saját terményeink értékesítésénél legyünk kénytelenek idegen államokat felkeresni.

Ha mink módot nyújtunk arra, hogy a ma már csak finansz-vámoknak nevezhető vámtételeket is kijátszva, mint ez ma az őrlési engedéllyel történik — kerülhessen, az idegen gabona piacainkra a magyar gabonatermelést nemcsak jelenében, de jövőjében is károsítani fogjuk.

Ezt tehát mélyen tisztelt szakosztály a magyar gabonatermelés érdekében, s így az egész ország nemcsak jelene, de jövője érdekében is meg kell akadályoznunk.

Itt azonban nem zárkozhatunk el bizonyos melléktételek figyelembe vételétől.

Vannak szervek hazánkban, azok között a hatalmassá fejlődött malomipar, a melyek a mi eddigi felesleges búzáink kivitelére, a külföldre való közvetítésére alakultak.

Az új és megváltozott viszonyok a kivitt nagyrésztben megszüntetvén, feleslegessé váltak azok a szolgálatok is, a melyek ezek a kiviteli szervezetek eddig nemzetgazdaságilag hasznosan végeztek.

Méltán vádoltathatnánk szükkeblőséggel, ha különösen a magyar malomiparral szemben el nem ismernénk azokat a szolgálatokat, a melyeket a magyar gabonatermelésnek tett azáltal, hogy az ország feleslegét liszt alakjában kiszállította s hatalmas fejlettségével nagyban hozzájárult annak a sokat emlegetett mondásnak az elkerüléséhez, hogy «saját zsirunkba fuljunk bele.»

Ez a malomipar berendezkedett a kivitelre, ennek nagy tőkéje fekszik berendezéseiben, s ma a viszonyok megváltoztatásával a nemzet minden esetre halátlanságot követne el, ha vele szemben a «mór megetté köteleességét, a mór mehet» elvét követné.

Mindenesetre módokról kell gondoskodnunk, hogy a malomiparra, az új viszonyokhoz való alkalmazkodást, esetleg a visszafejlődést, az alakulást lehelővé tegyük.

És itt semmi körülmények között nem zárkozhatunk el a kedvezmények adásától.

E kedvezmények azonban ugy adandók, hogy azoknak semmi más virágzó és lukratív termelési ág árát meg ne adja.

Mert eltekintve a jelen esettől, a melynél Magyarország legelső jövedelmi ága a búzatermelésről van szó, általános közgazdasági szempontból is helytelen volna egy olyan iparágat mesterségesen fenntartani és támogatni, más termelési ágak legcsekélyebb rovására: a melynél a nyers anyag beszerzése ép úgy mint a gyártmány értékesítése, tehát az illető ipar egész létalapja, a nemzet hatáskörén kívül álló tényezőktől van függővé téve.

Az ilyen ipar megérzi a legcsekélyebb külföldi politikai, kereskedelmi mozzanatot és változást s el lehetünk reá készülvén, hogy a mai irány mellett, a mikor az összes európai államok saját termelésük védelmére léptetnek életbe intézkedéseket, áldozatot áldozatra hozhatunk, tegyük bár egészen tönkre gabonatermelésünket, malomiparunkat régi jövedelmező voltára visszahelyezni nem leszünk képesek, annak csak egy természetes fejlődése van meg manapság, ügykörét a közös vámterület szükségleteinek fedezésére, visszaszorítani.

Hogy katastróphák ne következzenek be, hogy a tultengésnek természetes következménye ez a visszafejlődés lassu menetben történhessék meg, erre az állam segélye másnem lehet, mint az őrlési engedély.

De semmiesetre sem mai gyakorlatában,

nem úgy, hogy eszközül szolgálhasson összes vámszerződéseink kijátszására; gabonatermelésünk és gabonaáraink mesterséges befolyásolása s az idegen liszt becsempészésére a hazai fogyasztó táiba.

Hozzanak be a malmok őrlésre gabonát: de azt ne hozhassák a közös vámterületen sem gabona, sem liszt alakban forgalomba;

az őrlési engedéllyel behozott gabona bürzei adás-vétel tárgyát ne képezhesse; úgy a behozott gabona, mint az ebből készült liszt helyeztessék állandó és hivatalos ellenőrzés alá;

a kiviteli határidő legfeljebb 6 hónapra terjedjen s a vámleszámolás 70% quotájába csakis az a kivitt lisztmennyiség vételessék fel, a melyről beigazoltatott, hogy a behozott idegen buza származéka,

s közös vámterület és hazánkba hozott összes gabona és ennek megfelelő kivitt lisztmennyiségek forgalma minden hónapról a következő hónap első nyolcz napja alatt, a rendeltetési hely megnevezésével kimutattassanak,

s hogy a bármilyen módon behozott idegen gabonaforgalom a budapesti tőzsdén külön jegyeztessék, megjelölésével annak, hogy az vámmal vagy a nélkül adatott-e el.

Ezek után van szerencsém a t. szakosztály elé a következő határozati javaslatot beterjeszteni s elfogadását tisztelettel kérem:

Határozati javaslat.

Mondja ki a szakosztály, hogy

1. A román és egyéb idegen eredetű gabona malmaink által eszközölt behozatalt, az őrlési engedély mai felhasználása mellett, úgy a jelenben, mint a gabonatermelés jövő fejlődését tekintve felelő károsnak tartja.

2. Kérje fel a földmívelési és a pénzügyminisztereket intézkedésre, hogy

a) az őrlési engedéllyel idegen országokból behozott gabona a közös vámterületen sem gabona, sem liszt alakjában forgalomba ne legyen hozható;

b) hogy az sem tőzsdé-ügylet, sem tőzsdéi árjegyzés tárgyát ne képezhesse;

c) hogy a malmoknak a vám elszámolására legfeljebb hat havi idő adassék;

d) hogy az importáló malmok által úgy a behozott gabona, mint az abból készült liszt külön raktárakban s állandó állami ellenőrzés alatt tartassék;

Az idegen buza, különösen pedig a Romániából behozott buza-mennyiségekre vonatkozó adatok a következők:

Év	Összes behozatal		Behozatal Romániából		Az összes behozatal %-ában
	mennyiség métermázsákban	érték forintokban	mennyiség métermázsákban	érték forintokban	
1882	746,271	6,865,697	683,682	6,289,869	91.61
1883	849,203	7,812,668	702,582	6,463,751	82.73
1884	774,926	6,576,865	586,394	4,962,924	75.46
1885	666,109	5,156,936	561,098	4,344,920	84.25
1886 I. félév	73,722	589,773	63,197	505,574	85.72
1886 II. félév	12,708	106,749	93	779	0.73
1887	40,461	303,051	605	4,235	1.40
1888	66,851	430,540	—	—	—
1889	114,784	809,388	1	6	0.00
1890	198,735	1,330,849	4	28	0.00
1891 I. félév	44,944	391,012	—	—	—
1891 II. félév	325,858	3,258,580	146,253	1,462,530	44.88
1892	950,710	6,702,506	552,992	3,898,594	58.17
Átlag					
1882—1886 I.	691,162	6,000,431	577,101	5,014,897	83.21
1886 II.—1891 I.	95,697	674,318	141	1,010	0.15
1891 II.—1892	851,045	6,640,724	466,163	3,574,083	53.82

Mint tényt konstatálni lehet azt, hogy az idegen gabona behozatala nyomást gyakorol a magyarországi gabona értékre; s hogy olesőbb termelési viszonyok mellett termelt idegen buza-mennyiségeka gabonaárakat hátrányosan befolyá-

e) hogy a behozott idegen gabonának megfelelő 70% liszt kivitel kötelezettségbe csakis azon lisztmennyiségek tudassanak be, a melyekről bebizonyított, hogy azok a behozott idegen gabona származékai;

f) hogy az idegen gabonából őrölt liszt magyar liszt gyanánt külföldre se legyen eladható;

g) hogy az őrlési engedéllyel behozott idegen gabonamennyiségek, kasonlóképpen az ezeknek megfelelő liszt kivitel havonként, úgy Magyarországon, mint a közös vámterületre vonatkozólag kimutattassék s e kimutatások a következő hónap első felében hozzátétessék;

h) hogy a nem őrlési engedéllyel, de bármilyen módon behozott gabona a tőzsdén a hazai termények forgalmától külön jegyeztessék, megjelölésével annak, hogy az ár vámmal vagy a nélkül értendő-e.

Miklós Ödön: Évek óta figyelemmel kísérve kereskedelmi helyzetünket a keleti államokkal ez irányban összeállította az adatokat, melyeket majd a szakosztály rendelkezésére bocsájt.

Hogy a helyzet tisztázásához járuljon felolvassa azokat a határozmányokat, a melyek az őrlési engedéllyel behozott gabonamennyiségek kezelésére vonatkoznak; s az információkat, a melyeket egybegyűjtött.

A kikészítési eljárás (a mint a vámtéchnikai műszó nevezi) mellett behozott szerb vagy oláh buzáról a szállító vállalat (vasut vagy hajó) kisérő okmányt állít ki. A határvámhivatal ezt az okmányt láttamozza s egyuttal a szállítmányt hivatalosan plombozza. A szállítmányról a malomvállalat is állít ki nyilatkozatot, megjelölve pontosan a behozott mennyiséget. A gabonaszállítmányról a plombot hivatalosan ellenőrzés mellett a malomba való beraktározás alkalomával veszik le, a mikor is a vámközégek pontosan felméri, hogy megfelel-e teljesen a nyilatkozaton bevallott mennyiségnek. — Ha megfelel, a nyilatkozatot ellátják az igazolási záradékkal s beküldik a fővámhivatalhoz. A fővámhivatal ezen nyilatkozatok alapján nyilvántartást vezet minden egyes ily szállítmányról, megjelölve, hogy mely malomvállalat mely gabonát, mily mennyiségben, mikor és honnan hozott be.

Az előállított lisztet a malomvállalat szintén vámhivatali ellenőrzés mellett adja fel s a vasuti kocsi hivatalos plombozással látítatnak el. A határvámhivatal leveszi a plombot, a szállít-

mányt pontosan megméri és igazolja, hogy a mennyiség megfelel a malom által bevallott mennyiségnek s a malomvállalat által a kivitelre feladott lisztről kiállított nyilatkozatot igazolási záradékkal látva el, beküldi a budapesti fővámhivatalhoz, mely a nyilatkozatot esetleg nyilatott kozatokat (mert az őrlésre behozott buzából előállított liszt kivitele több részletben törtéhetik s szokott is történni) a behozott gabonáról kiállított nyilatkozathoz melléki s egyidejűleg arra rá is vezeti a kivitel idejét és mennyiségét; ha pedig a kivitt liszt elérte a behozott buzának 70%-át, ez bevezetetik a fő nyilvántartásba s egyuttal megjegyeztetik, hogy az illető szállítmányról az eljárás be van fejezve. A fővámhivatal e nyilatkozás alapján szigorú ellenőrzést gyakorol arra nézve, hogy az előirt 70% (a többi 30% korpára és elporlásra számítatik) tényleg kivittessék és pedig az alatt az egy év lefolyása alatt, a mely hivatalosan engedélyeztetik. Az egy év csak néhány jelentéktelenebb esetben hosszabbított meg eddigéig, szintén hivatalos engedély alapján. A malmok rendszeren már 4—5 hónap mulva kiszokták szállítani az előirt lisztmennyiséget.

Mig ez az eljárás be nem fejeztetik, a malmok az esedékes vámösszeget biztosítani tartoznak, vagy készpénz vagy értékpapírok depozitálásával, vagy pedig tekintélyes kereskedők (többnyire a malmok igazgatósági tagjainak) kezességével, mely akkor szünik meg, midőn a hivatalos okmányok alapján a fővámhivatal konstátálja, hogy a behozott gabonának 70% a liszt alakjában a külföldre kivitetik.

Hogy a malmok tényleg ugyanabból a buzából készített lisztet vigyék ki, a mit ily kedvezményes eljárás mellett behoznak, azt ellenőrizni nem lehet s különben is köztudomásu, hogy malmaink az oláh és szerb buzát vegyítésre használják.

Az őrlési kedvezmény mellett behozott buza és annak alapján kivitt lisztmennyiség természetesen naptári év szerint nem vág össze, mert malmaink az összevált vagy tel elején behozott buzából készült lisztet csak a tél végén vagy a tavasz kezdetén, szóval a következő év elején szállítják ki s így ezen körülmény a számítás tételénél figyelembe veendő.

Ha betartatnak pontosan ez elég szigorú rendszabályok, melyek mellett az idegen buza behozható, akkor az kellő garancia volna arra nézve, hogy visszaélés, játék, tőzsdéi manipuláció ki nem fejlődhetik.

A román statisztika szerint Románia buzakivitele a következő:

Év	Összes kivitel		Ebből az osztr.-magyar monarchiába		az összes kivitel %-ában
	mennyiség métermázsákban	érték forintokban	mennyiség métermázsákban	érték forintokban	
1881	2,030,061	36,541,105	884,953	15,929,153	43.59
1882	4,000,354	72,006,368	1,266,123	22,790,208	31.65
1883	4,015,728	72,283,105	1,250,174	22,503,134	31.13
1884	2,659,084	47,863,509	1,181,822	21,272,790	44.44
1885	3,835,345	69,036,206	1,215,610	21,880,973	31.69
1886 I. félév	459,336	8,268,053	104,063	1,873,134	22.45
1886 II. félév	2,591,419	46,645,545	507	9,133	0.02
1887	5,021,653	90,389,746	4,629	83,320	0.09
1888	8,305,631	124,584,461	15,242	228,633	0.18
1889	9,453,932	141,808,984	243,857	3,657,856	2.58
1890	9,228,291	138,424,361	19,015	285,221	0.21
1891 I. félév	1,801,668	27,025,022	1,813	27,194	0.10
1891 II. félév	4,812,080	86,617,440	591,754	10,651,564	12.30
Átlag					
1881—1886 I.	3,090,892	55,636,063	1,073,226	19,318,071	34.72
1886 II.—1891 I.	7,280,519	113,775,624	57,013	858,271	0.78

Ez utóbbi adatokat tekintve, látjuk, hogy Románia összes buzakivitelének csak egy része jön ugyan be monarchiánkba, de ennek tulnyomó része hazánkba importáltatik.

solják. A malmok kérdésére nem terjeszkedik ki, hogy azok mennyiben exportképesek, mennyiben nem, ezt érinteni sem akarja. Egy azonban tagadhatatlan, hogy egészséges iparunk csak úgy lehet, hogy ha annak tpszereit a magyar

mezőgazdaság szolgáltatja. Szólok óhajtaná, hogy a malomipar, mely tekintélyes vállalkozás, elvileg is nyilatkozzék e kérdésben.

A mi törekvéseink az irányban jogosultak, hogy érdekeinknek érvényt szerezzünk, hogy ha az

osztr.-magy. monarchia piaczn nagy mértékben forgalomba hozatik az idegen buza, ez a mi hátrányunkra szolgál s ez előtt szemet hunynunk nem lehet. Hogy mily megszorítások szükségesek e szempontból az őrlési engedéllyel szemben, ezt ma megoldhatónak nem tartja.

Az előadó által beterjesztett határozati javaslatához szólva, miután szóló nem tudja, valjon felölelnék e mindent, vagy kevesek arra, hogy konkrét intézkedéseket provokáljunk, talán egyelőre a szakosztály eltekintene s csak általánosságban hívná fel a földmívelési és pénzügyminiszterek figyelmét a kérdésekre, kérve, hogy a tanulmányozására kellő módot, alkalmat szolgáltatassanak s az előleges munkálatoknál az egyeműködését is igénybe vegyék.

Dessewffy Aurél gr. igen fontosnak tartja e kérdést, mely buza-termelésünk és így mezőgazdasági fejlődésünk határozottan tangálja. A dolog érdemére vonatkozólag elfogadja Miklós Ödön javaslatát. Előadóval sok tekintetben egyetért; a szakosztály figyelmét a romániai behozatalra különösen abból a szempontból hívja fel, hogy oly országok, melylyel vámháborúban voltunk, nyújtottunk az őrlési engedéllyel kedvezményeket, a melyekért kárpotlást nem kaptunk. Nem látszik plausibilisnek továbbra is a kedvezményt nyújtása, mert nincs kereskedelmi szerződésünk.

Szólo szintén azon nézetben van, hogy a határozati javaslat részletezésébe ne menjen bele a szakosztály, mert mielőtt ez ügyben az O. M. G. E. állást foglal, tudnia kell sérélmével szemben, hogy a nagy malomipar minő állást foglal el.

Az előadó határozati javaslatának vannak pontjai, melyeket szólo kívánatosnak tart.

Bosányi Endre előtte szóló javaslatát fogadja el. Azok után amiket előadó előadásában felhozott és a mint ez a kérdés a «Közlekek»-ben szelvéstve volt s aminő szenzáczióval s valósággal tüzi lármához hasonlóképen helyeztetett a közfigyelem elé, nem hiszi, hogy malmok nyilatkozhatnának.

Ha vádak forognak fen, ha az előadó által felhozott dolgok csakugyan nyomást gyakorolnak a magyar buza árára, akkor forduljon az egyesület a kormányhoz és adjon sérélmének kifejezést. Szólo most pusztán arra szoritkozik csak, hogy az őrlési forgalomra vonatkozó kérdés megérdemeli-e, hogy komolyan tárgyalassék vagy nem; ha ez vetteit volna fel, akkor lehetett volna az érdekeltek készségére is számítani, hogy a felvilágosítás megadatik. Azonban itt e kérdés összeavartatott. — A szakosztály engedelmével szólo szorosán a tárgyhoz ragaszkodva egy pár momentumot hoz fel. Az őrlési forgalom nem titkos dolog volt, a kormány által adott engedély nyilvánossá tétetett. De a lényegét illetőleg a behozott és kivitt mennyiségre nézve is roppant tévedésben van előadó ur. Miklós Ödön hangoztatta, hogy a 70% megfelel a búzából előállítható liszt-mennyiségnek, de nagy hiba volna azt képzeln, hogy a szerb buza abban az eredeti alakjában, a mint behozatik, kevesebb alá jön. — Előadó által előterjesztettekre válaszolva megjegyzi, hogy a legnagyobb mennyiség, a mi keverésre felhasználhatik, maximumban 8-9%-ot tesz s ezt számadatokkal igazolja. Lehetetlen tehát azt állítani, hogy a behozott román és szerb buza, ugy a mint behozatik, megőrölve ki is vitétik. Ha figyelembe vesszük azt, hogy a kevert mennyiség maximuma 8%, ugyan mennyi lehet a minimális %? Megtörténik nagyon sokszor, hogy a malom bevásárolja a román és szerb búzát s az őrlési forgalom kontója a malmokra nézve veszteséggel záródik. Az őrlési forgalom természeté végett szükségesnek tartja ezeket megemlíteni s figyelmezteti a szakosztályt, hogy előadó által benyújtott határozati javaslatok egytől-egyig — miután azok az őrlési forgalom természetébe ütközök — elfogadhatlanok. Ajánlja tehát egyesületi elnök ur Öméltósága javaslatát az elfogadásra, detailokba ne bocsátkozzék a szakosztály, hanem a sérélmeknek kifejezést adva, a miniszterekhez forduljon az egyesület. Megjegyzé még, hogy az őrlési forgalom

nemcsak nálunk létezik, meg van az az összes buza importra szoruló államokban, meg van az engedve a malmoknak azon államokban is, a hol a legagrariusabb tendenciák uralkodnak, utal Kelet-Poroszországra.

Az a kérdés tehát, hogy ártalmas-e nekünk a román buzabehozatal vagy nem? Miklós Ödön utalt arra, hogy mennyit exportál Románia?

Mi buzakivívő állam vagyunk s hogy a malomipar milyen ár megfizetője a búzának, a számadatok megczáfolják előadó gyanuját, melyet a malomiparra hárit.

Igy 91-ben a szerb buza 7 frt 80 kr volt, míg a tőzsdén a magyar 8 frt 50 krral jegyeztetett s az újbuza ára 8 frt volt. Áprilisban nem volt se román, se szerb buza. A tőzsdéi arhullámzásból kiderült az, hogy a szerb és román búzák ára 1 forint 20-50 krajczárral kevesebb volt, mint a malmok a magyar buzaért fizettek. — Felhívja a figyelmet ez adatokra, mint olyanokra, melyek az ártalmasságot teljesen semmivé tenni képesek. Mert ha a malomipar tendenciája az volna, hogy hozzon be minél olcsóbb búzamenyiséget, akkor nem volna 1 millió deficizitük. A budapesti piacokra még sohasem jött annyi buza, hogy a malmok teljes őrlési kepeségüket kifejtették volna. — Ez magában ellenzi azon tétel igazságát, hogy a malmoknak módjukban volna az árakra nyomást gyakorolni.

Még egyre figyelmezteti a szakosztályt. Figyelemmel kísérté a külföldi piacok buzaárát s a buzaárak összehasonlítása után arra az eredményre jutott, hogy Anglia, Svájc és Hollandia piacain két év óta olcsóbb volt két frttal, sőt többször 2 frt 60 krral is a buza, mint nálunk. (Felkiáltások: hohó! honnét vette az adatokat.)

Könnyelmű dolgoknak tartaná tehát, ha az o. m. g. e. a magyar malomipart jelenlegi szerepében akár a jelenben, akár a jövőben a magyar gabona termelését szemponjtól javaslatával alapjában megtámadná.

A kérdésnek különben ez csak az egyik oldala. Az o. m. g. e. hivatalos lapja a malomipar ellen oly vádakot emel, hogy a gabonaárak lenyomására törekszik, hogy drágítja a nép kenyerét.

Hogy ily dolgokat ebben az országban éppen az orsz. magyar gazdasági egyesület zászlója alatt hangoztatnak, az csak a mellett a szellem mellett lehetséges, a mely szellemben a «Közlekek» lap vezetettik, melyhez előadó ur az agrár-jelszavakat Németországból csempeszi be, a mik az o. m. g. e.-nek ép nem válnak diszére.

Németh József dr. megjegyzi, hogy a malomipar az o. m. g. e.-nek bizonyára ép oly édes gyermeke, mint bármelyik mezőgazdasági iparág. Előtte szólonak figyelmébe ajánlja az 1891. évi esetet, melyből eklatánsul bebizonyítható, hogy a malomipar befolyást gyakorol a buzaárakra. 1891-ben a buzakészlet elfogyván, mindenki arra gondolt, hogy a buzaárak jelentékenyen emelkednek. A malomszövetség ekkor kartellt kötött s a buzaárak megmaradtak az alacsony niveauun. A malmok nem vásároltak őszig és fényes üzlet-eredményt zártak.

Nem tartja tehát előtte szóló által felhozottakat statisztikai szempontból indokoltaknak, nem annyival inkább, mert Németországgal hasonlított össze bennünket.

Szólo csatlakozik előadó határozati javaslatához, azt elfogadja.

Perlaki Elek Miklós Ödön és az egyesületi elnök javaslatát fogadja el s hogy az o. m. g. e. általánosságban morális erejének egész súlyával ajánlja bővebb tanulmányozás végett ez ügyet a miniszterek figyelmébe.

Baross Károly előadó röviden válaszol a felhozottakra. Készséggel járul Miklós Ödön indítványához, melyet elnök is magáévá tett, hogy a kérdés általánosságban terjesztessék fel a miniszteriumokhoz, de oly alakban, hogy a kérdés tanulmányozása és elintézésénél az o. m. g. e. befolyása biztosíttassék. Az őrlési gabona elbánására vonatkozó eljárás, a mit Miklós Ödön felolvasott, ha megtartatnék

is, a visszaélések azért meg nem szünnének. Nem pedig azért, mert a szabályzat tisztán finánc szempontokat véd, t. i. azt, hogy a vámszámlolás biztosíttassék és hogy ez irányban csalások ne történhessenek. Nem terjeszkedik ki azonban az intézkedésekre gazdasági szempontból. Hogy mi történik a búzával, a mint a leplombozott kocsi tartalma szabályszerűen elszámoltatott és kirakatott, azzal senkisé nem törődik. Nem különösen abból a szempontból, a miben előadó az egész kérdés alapját látja, hogy a vámentesen behozott buza idehaza addig, a meddig a vámentességet élvezzi, sem gabona, sem liszt alakjában, sem forgalom, sem fogyasztás tárgyát ne képezhesse. Bossányi érzékenykedésére nem reflektál. Egyet azonban megjegyzi, hogy a malmokat van alapunk a gabona árának lenyomására irányuló törekvésekkel vádolni, mert a törekvések már annyira mentek, hogy azokat maga a malom egyesület is beismerte.

A tariffa-bizottság egyik üléséről kíván szólni, a melynek ő, az o. m. g. e. kegyességéből tagja. Az ülések bizalmas jellegűeknek lévén nyilvánítva, sem e teremben, sem a sajtóban eddig a tanácskozással nyilvánosan nem foglalkoztak. A legutóbbi ülésen azonban, a malom-egyesület egy kérvénye tárgyalatott, melyben a listre, az angol kivitelnél jelentékeny tariffa-kedvezményeket kér.

Erről az ülésről azután hoztak is a napilapok tudósításokat, természetes a malmok álláspontjából világítva meg a tárgyat.

Ez biztat engem is azzal, hogyha most e tárgyról beszélek, a mi szempontunkból, nem követek el indiskrétiót.

A kereskedelmi miniszterium hivatalos referense, mikor a malom-egyesület kérését előterjesztette, az adandó tariffa-kedvezményekkel szemben nyújtandó rekompenzációt lefeleltette azt is, hogy a miniszterium a malom-egyesület ígéretét bírja arra nézve, hogy a malmok a gabona árának lenyomása céljából, a tariffa-kedvezmények fennállásának ideje alatt többé nem fognak üzemi-redukzióra, egyezségre lépni.

Hát ez m. tiszt. szakosztály hivatalos beismerése annak, hogy a malmok már léptek egyezségre a gabonaárak lenyomása céljából. Hogy ez a hivatalos beismerés azután egy oly agrár államban, mint Magyarország, a viszonyok mily nagyfokú elfajulására s a mezőgazdasági termelés milyen elbánására mutat, azt hiszem, nyugodtan bizhatom a t. szakosztály bölcs itéletére.

Az őrlési engedélyre vonatkozó statisztika titkosságát Bossányi gúnyosan említette fel. Megjegyzé erre azt, hogy mindig egy évvel későbbben, tehát az 1891. adatok 1893. elején kerülnek nyilvánosságra, sőt a magyarországi adatok egyáltalában nyilvánosságra sem jönnek. Bossányi említi, hogy az adatok beszerzése, feldolgozása kerül nagy időbe. Ez nem áll, mert az 1892-ik év adatai, jan. második felében már bent voltak a pénzügyminiszteriumban, s ezeknek egybeállítására, egy ember két órai munkája, rendes időbeni közzétételükhöz tehát csak jó akarat szükséges.

A Bossányi által felhozott s az őrlési és keverési %-ra vonatkozó adatokat hiteleseknek nem fogadja el, mert ezek a malmok egyoldalú állításai.

Annál rosszabb, ha igaz az, hogy a malmok csak 80%-ot tudnak az idegen gabonából felhasználni. Mi történik akkor a többi gabonával? Mi történt azzal az egy millió q, 1893. január

gazolja, hogy a által bevallott által a kivitelre vonatkozó igazolási Budapesti fővámszolgálatilag nyilatkozott búzából előben történhetik s gabonáról kiállítottak feljüleg arra rá is esését; ha pedig búzának 70%-át, ártásba s egyúttal szállítmányál az hivatal és nyilatkozat gyakorol arra a többi 30% korlátozást kivételként előfolyása alatt, a k. Az egy év esetében hosszabbvitalos engedély nár 4-5 hónap sirt lisztmennyi-

jezetik, a malomipar biztosítási tariffakapitrok depozit kereskedők tagjainak) kéne, midőn a hivatalos hivatalos konnak 70% a liszt

yanabból a buza a mit ily kedvezést, azt ellenőrizni tudomásu, hogy a végítésre haszn

behozott buza mennyiség termelési vág össze, mert elején behozott végén vagy a kezű év elején a számítás té-

ez elég szigorú idegen buza bevezetése volna arra sdei manipulá-

övetkező:

monarchiába	érték	az összes kivitel %-ban
29,153	43-59	
90,208	31-65	
03,134	31-13	
72,790	44-44	
80,973	31-69	
73,134	22-45	
9,133	0-02	
83,320	0-09	
28,633	0-18	
7,856	2-58	
5,221	0-21	
7,194	0-10	
1,564	12-30	
8,071	34-72	
8,271	0-78	

szesz buzakivitelnek tulnyomó

hajtáná, hogy vállalkozás, ban jogosultak, nk, hogy ha z

I én a közös vámterületen bent levő idegen gabonamennyiséggel? Uzerkedésre használták fel és vámmentesen elfogyasztattak a hazai termény rovására.

Legnagyobb panasza Bosányinak, hogy a malmokat azzal vádoltam, hogy a magyar nép kenyerét drágítják meg. E vádnak alapját is maguk a malmok beismerése képezi. Németh tisztelt tagtársam felemlítette azt a híres malom-üzemredukciót s a malmokra ebből háramló lényes üzleti eredményeket.

Ugyanannak az évnek a lezártával a „Pester Lloyd”, a mit ugyszólván az üzleti világ hivatalos lapjának nevezhetünk, egy ismertetést közöl a magyar malomipar lefolyt üzletéről.

És ebben a jelentésben örömmel konstatálja, hogy dacára annak, hogy a magyar malmok a finom liszt külföldre szállításánál állandóan veszteségre dolgoztak, idehaza a kenyér liszt árának felemelésével sikerült nemcsak külföldi veszteségeiket pótolni, de jelentékeny üzleti haszonra is tenni szert.

Hát ez nem a magyar nép kenyerének a megdrágítása? És ha az o. m. g. e. hivatalos lapja a „Közlelek” meg akar felelni feladatának, nem kötelessége ez ellen felszólalni?

Ami az idegen agrár eszmék becsempészésére vonatkozik, Bosányival e téren nem ohajtok polemikába bocsátkozni.

Gr. Eszterházy Miklós Móricz elnök: A lefolyt vitából konstatálhatom, hogy majdnem mindnyájan azon véleményben vagyunk hogy a jelenlegi helyzeten segíteni szükséges. Az előadó által közölt javaslatokat általánosságban Miklós Ödön és gr. Desseffy Aurél is helyeselték, és az utána felszólalók majd mindnyájan csatlakoztak azon felfogáshoz, hogy a szakminiszterek figyelme e kérdésre felhívásuk.

A vitára térve, abban oly nézetek merültek fel és oly vádak hoztak fel, a melyeket észrevétel nélkül nem hagyhatok, mert ha ezt mint elnök elhagytanám, kötelességet mulasztanék el. Nem hagyhatom megjegyzés nélkül. Bosányi ur azon kifejezését, hogy az előadó ur Németországból csempészi be az agrár jelzőszavakat. Nézetem az, hogy ma világ-szerte a különféle országokban az etnográfiai statisztikai helyzetek szerint bizonyos eszmék, gondolatok oly erővel törnek utat maguknak, hogy ezeket ignorálnunk nem lehet. Különösen áll ez az agrár eszmékre.

Ezek vulkánikus erővel törnek elő az egész művelt nyugaton s teljes megvilágításuk csak kötelesség.

És ha ezek az eszmék s a nyomukba kelt mozgalom Magyarországon is tért hódít, én azt teljes szívből üdvözlöm és csatlakozom hozzá.

Ha az agrárius eszmék Magyarországon későbbben kelnek életre, mint más államokban, a hol már tért hódítottak,

csempészet az, ha mi is közsükből folyólag szolgálataukba állunk? Ez tisztelt uram nem csempészet.

És mert azt tapasztalom, hogy Magyarországon ha valaki véleményt mer kockáztatni, mely az általános nézetekkel némi ellentétben áll, akkor azt a véleményt nagyon gyorsan könnyelműnek deklarálják s az illetőre a csempészet stb. vádját sűtik reá, kötelességemnek tartom tehát Bosányi ur ama kifejezését, hogy ide agrárius eszmék csempésztettek be, határozottan visszautasítani.

A vita érdemére visszatérve, miután a szakosztály többsége Miklós Ödön javaslatát fogadja el, kimondhatom tehát a határozatot, hogy az előadó munkálataiban s javaslatának általános szellemében az idegen buza beözönlésére és az azzal összefüggő sérelmekre a pénzügy- és földmívelésügyi miniszterek figyelme felhívandó és az illető miniszterek felkérendők, hogy e kérdést az egyesület szolgálatainak igénybevételével komoly tanulmány tárgyává tegyék.

Együttal kijelentem, hogy gr. Széchenyi Imre felolvasását az idő előrehaladott volta miatt elhalasztani kívánja s az kedden f. hó 14-én d. u. 4 órakor fog megtartani.

Bér-rendszer vagy házi kezelés.

«Az arany az utcákon hever» mondja a «B. H.» egyik számában; a kereskedelem és ipar nem győzi gyümölcsözőleg elhelyezni a felszaporodott milliákat és a kamatláb a kinalat és kereslet közti megingott viszonyról fogva súlyel alá. A nagy tőkebefektetéssel megindult vállalatok kettőzött üzem mellett sem jövedelmeznek és mindezek dacára nincs az az újabb vállalkozás, melyet a tőke túl ne jegyezne. A pénzzel, ugy lehet mondani, könnyelműen bánnak, már legalább azok, a kiknek ebből a sors különös kedvezése folytán sok jutott és a világ bámul, hogy míg az emberiség százazrei, szorgalmuk és munkálkodásuk mellett, alig keresik meg a mindennapit, addig mások könnyelműen milliákat szórnak szét s ma már nem is botrány, ha nem milliós sikasztásról, megvesztegetésről van szó.

Midőn a felhalmozott tőke alatt a talaj ingani kezd és a kereskedelmi és ipari vállalatok nemcsak hogy nem nyújtják a kellő jövedelmet, de magát a tőkét is veszélyeztetik: a tőke biztos talajt keres s az őstermelés felé irányul, mely a benne bizót még semmi körülmények között sem hagyta cserben.

A felhalmozódott tőke, a mint így lépésről lépésre tért veszt, mind kevesebb és kevesebb jövedelmet hoz a tulajdonosnak s mind több és több jut a tőke forgatóinak a munka embe-reinek; minél több tőke irányul tehát a föld felé, annál olcsóbb hitelhez jut a gazda s így nemcsak a csekélyebb kamatfizetés folytán mutatózó különbözet esik a gazda javára, hanem a nagyobb forgó tőke folytán fokozódott üzem magasabb jövedelme is vállalkozói nyereségét növeli.

Régi panasza az már a gazdáknak, hogy olcsó és hosszú törlesztésű személyes hitelhez egyáltalában nem juthatnak, s csakugyan szem-beszökő módon tapasztalhatjuk ezt, ha a mi viszonyainkat összehasonlítjuk a külfölddel, hol a kormány vagy a társadalom gondoskodása a kereskedelmi váltóhiteltől teljesen elütő természetű mezőgazdasági hitelt szolgáló bankokat és szövetkezeteket hozott létre.

A szövetkezeti ügy immár a mi kormányunkat is aktualisan foglalkoztatja és rövid időn remélhető, hogy a fennebb vázolt tőke-felhalmozódás folytán a szövetkezeti kérdés megoldásával a mezőgazdaság is gyors és olcsó hitelhez jut.

Az olcsó és könnyen hozzáférhető hitel növelni fogja a mezőgazdaság terén is a vállalkozási szellemet, a mely vállalkozási szellem a földmívelés terén a mezőgazdasági ipar fellendülése, ha annak létfeltételei biztosítva vannak, ugy a helyi viszonyok, mint törvényes intézkedések által és a bérletek elszaporodásában nyilvánul.

Ez az egyik ok, a melyből kifolyólag a bérletek jövőben nálunk szaporodni fognak, — s ez az indok vezérelt akkor, midőn a «Közlelek» mult évi 83. (109) számában a «Mezőgazdaságról» szóló munka ismertetésénél a gazdasági osztályról írva, ugy nyilatkoztam, hogy «mert egészen közel fekvő, hogy a gazdasági rendszer előbb-utóbb megszűnik s helyt enged az egészséges alapokra fektetett apró bérleteknek, melyek, mint a külföld tapasztalatai bizonyítják, nemcsak a mezőgazdasági kultúra zászlóvivői, de a határozottan sok érdem- és szakértelemmel bíró gazdasági osztálynak új és független működési tért biztosító foglalkozást nyújtanak.»

De van még egy másik fontos és számottevő körülmény, mely fenti állításom helyes voltában megerősít s ez a gazdasági magas intelligenciája és a jelenleg a földesur és a gazdasági között fennálló rendezetlen viszony.

Ha e viszonyt közelebből szemügyre vesszük és mérleljük azon napról-napra szaporodó panaszokat, ugy az egyik, mint a másik oldalról, ugy a jelenlegi állapotokat tarthatatlannak kell fölismerünk; hogy azonban ezen tarthatatlan állapotnak ki vagy mi az okozója, csakis akkor tudhatjuk meg, hogyha a dolgok melyére hatolunk, azaz, az okozatnak okát kutatjuk. A gazdasági és földbirtokos közti viszony ma tarthatatlan, mert a gazdasági képzettségénél és neveltségénél fogva igényekre tart és tarthat számot, a melyeket a tulajdonos kielégíteni nem hajlandó. Hogy a gazdasági családját tisztességesen fentarthassa, hogy annak jövőjét biztosíthassa, hogy továbbá műveltségénél és társadalmi állásánál fogva a közélet terén az őt megillető helyet betölthesse, ehhez legalább 2—2500 frt jövedelemre van szüksége, már pedig olyan uradalom, a hol ily magas fizetésben részesülnek a tiszték, ugyancsak kevés van.

Ha kevesebb fizetést adunk a gazdaságnak, akkor az örökké az anyagi megélhetés gondjával fog küzdeni, elégedetlen lesz és állását mindenkor átmenetinek tekintvén, soha oly működést ki nem fejthet, mintha saját és családja jövőjét minden irányban biztosítva látja s összes munkálkodását földesura érdekei szolgáltatának szentelheti. Ha azonban a családja tisztességes fentartásához feltétlenül szükséges jövedelmet, azaz 2—2500 frtot biztosítunk a gazdaságnak, ugy ez a jövedelem a földbirtokos szemében, különösen a tulajdonos személyében beállott változás esetén, gyakran szálla marad és állandó lesz a kísértés, hogy ha gazdaságot nem tartana és birtokát bérbe adná, ugy e fizetés is az ő jövedelmét képezne. Természetes, hogy az ily viszonyok mellett a gazdasági állapota nem valami paradicsomi s vagy a megélhetés kényszere, vagy a biztosított jövő hián a gazdaságban felébred az ambíció, vagy mondjuk a szükség kényszere módot és utat kerestet vele, hogy képzettségének megfelelő önálló hatáskörhöz, neveltségéhez mért társadalmi álláshoz s családja jövőjét biztosító foglalkozáshoz jusson.

Az emberi természetben rejlik a függetlenség utáni törekvés.

Mi természetesebb tehát, mint hogy ezen önálló hatáskört a mezőgazdaság iránt előszerttel viseltető s e pályát hivatásból választott része a gazdasági karnak a jelen viszonyok között a bérletekben fogja keresni és egyedül feltalálhatni. De maga a nagybirtokos is megunja a gazdasági kezelést, különösen ha a mezőgazdaság iránt érzékkel

vagy előszeretettel nem viseltetik vagy másodalu elfoglaltsága folytán nem szakíthat magának elegendő időt arra, hogy gazdasága ügyeivel, hacsak mint ellenőrző is, bibelődjék, birtoka kezelésének gondjaitól tehát szívesen megválk, a mint alkalmas bérlő kínálkozik. Ime ez volna a béretek jövőbeni szaporodásának második oka. Ez a természetes helyzet a mostani viszonyokból kifolyólag, melyről sem a gazdatiszt, sem a földbirtokos nem tehet, mert az ezen állapotokat előidéző körülmények hatáskörükön teljesen kívül állanak, s az idő szüli csiráit.

A jelenlegi helyzet ilyen elbirálása vezérelt tehát akkor, a midőn a fentidézett állítást megkoczkáztattam, mely hogy a gazdatiszt körökben oly nagy reczensust szült, talán annak tulajdonítható, hogy nem elég világosan fejeztem ki magam, mert az eddig elmondottakból úgy hiszem eléggé világos, hogy e sorok megírásánál kizárólag a gazdatiszt oszta ly jól megfontolt érdeke vezérelt, a mely érdek késztetett jelen soraim megírására is.

Már a «Mezőgazdasági Szemle» mult évi december havi füzetében «Bér-rendszer vagy házi kezelés» czim mel megjelent nyílt levél alkalmával kellett volna az abban felvetett kérdésekre ily értelemben reflektálnom, eselszerűnek véltem azonban a «Mezőgazdasági Szemle» szerkesztőségének a decemberi füzetben közölt cikk által felidézett véleményét bevárni.

És őszintén szólva, nagy elégtételül szolgált, hogy Cserháti Sándor, a «Mezőgazdasági Szemle» közbecsülésnek örvendő szerkesztője, a decemberi füzetben felvetett kérdésekre adott válaszában «A magyar gazdatisztok jövője» czim mel a mostani tarthatatlan állapotok egyedüli orvoslását a béretekben látja, midőn a többi között ily nyilatkozik: «*Igénytelen véleményem szerint ezen tarthatatlan állapotokon alaposan lehet segíteni és pedig úgy, hogy ebből egy a birtokosokra, mint a gazdatiszt oszta lyra csak előny származik és pedig az által, hogy a gazdatiszt oszta ly lassanként, fokozatosan átalakittatik bérlősztálylyá.*» Midőn a birtokkezelés jövő elfogadható módja gyanánt a béreteleket jelöltem meg, nagyon természetes, hogy ezt nem gondoltam átmenet nélkül. Azok az eszmék, a melyeket Szalay János nyoman Cserháti Sándor hangoztat, igen szépen megoldják a most sürgős intézkedésre váró kérdést, de szerény véleményem szerint némi változtatásokkal s csak akkor, ha előzőleg megfelelő átmenetről gondoskodunk.

A törvényhozás dolga, de a gazdatisztok gondja, hogy ez átmeneti stádiumot elősegítő törvényhozási intézkedések létesüljenek, — *tömrőljön a gazdatiszt kar egy hatalmas egyesülétté* — a melyre a nyugdíj-szövetkezet létesülésével most egy kedvező alkalom nyílt — követelje, hogy az uradalmak minden gazdatisztjének nyugdíjat biztosítsanak, kérje a törvényhozástól a már oly sokszor hangoztatott kvalifikáció kikötését, a kötött birtokok szakértő kezelését, a földbirtokos és gazdatiszt közötti viszony helyes szabályozását, idegen gazdatisztok beözönlésének megakadályozását s ezzel kapcsolatban magyar számvitel kötelező kimondását, és ha mindez létesül, úgy a pár év múlva konszolidálódott viszonyok mellett a gazdatiszt oszta lyt úgy erkölcsi reputációja, mire a mostani mostoha viszonyok mellett égető szükség van, mint anyagi megélhetésének valószínűsége tetemesen emelkedni fog.

Az ily erkölcsi reputációban emelkedett s ennek következtében jobban is díjazott, tehát anyagilag is jól szituált gazdatiszt kar azután megbízható alapját fogja képezni a Szalay János által kontemplált bérlői csoportozatnak, de természetesen csak akkor, ha törvényhozásilag intézkedünk arról, hogy az ily bérlői testületek léte biztosíttassék olcsó és gyors hitel előteremtése és megfelelő törvényes intézkedések hozatala útján, miről utóbb bővebben szólандok.

Az eddig elmondottak szolgáljanak egyúttal válaszul a «Mezőgazdasági Szemle» mult év december havi füzetében «Bér-rendszer vagy házi kezelés» írója által feltett azon kérdésre:

«*való-e, hogy hazánkban csakis a bér-rendszer mellett lehetséges a mezőgazdasági kulturát fejleszteni és a birtokok jövedelmezőségét fokozni?*» azon hozzátevéssel, hogy e kérdés egy kissé mereven van tartva, mert kellő forgótöke és instrukció mellett a takarékos és a mezőgazdaság iránt érzékkel bíró földbirtokos gazdatiszt kezeléssel is fokozni fogja jövedelmeit, míg a kevés forgótökével, silány instrukcióval rendelkező esetleg könnyelmű földbirtokos az egyedül boldogítónak hirdett bérlési rendszer mellett is tönkre fog menni.

A mit pedig a mélyen tisztelt cikkíró ur e kérdés megmagyarázásához hozzáfűz, arra nézve csak annyit bátorodom megjegyezni, hogy abból még, ha a szakirodalom a bérlési kezeléssel foglalt állást, nem következik az, hogy most már a béretelek feltétlenül szaporodni fognak s a gazdatisztok helyzete még súlyosabb lesz, mert ha ez beáll, úgy a viszonyok ilyen alakulása, az adott viszonyokból kifolyó szükségesség szüleménye, melyet a saját legfejlebb előre láthat, reá utalhat, sőt előkészíthet, de elő nem idézhet, ha a viszonyok mást parancsolnak.

A mi a második kérdést illeti: «*valjon helyes-e mezőgazdasági kulturánk fejlődésére a külföld mértékét alkalmazni?*» arra nézve szabadjon az alábbiakban reflektálnom. Czikkiró ur azt mondja: «nem ismerheti el alaposnak azon állítást, hogy az egész külföldön egyedül az apró béretelekre alapított rendszer vált volna be a mezőgazdasági kultura zászlóvivőjeül.» Sajnos, hogy hazánkban, a hiányzó statisztikai adatok folytán, megközelítőleg sem mondhatjuk meg, hogy az ország mily területe van béretdadva és mennyi van saját kezelés alatt s csak hozzávetőleg következtethetünk erre a népszámlálási adatokból, a melyek szerint Magyarországon földmives és erdőtulajdonos 1.463.403 férfi és 140.160 nő van, míg a bérlők száma 8555 férfi és 248 nő. Mint ezekből látjuk, a béretelek száma a tulajdonbirtokkal szemben elenyészőleg csekély.

Ha Németország bérlési viszonyait tekintjük, azt találjuk, hogy ott is a tulajdon kezelés a tulnyomó a béretelek felett, mert az 1892. évi felvétel szerint 5.276.344 gazdasági üzemből 15-7% tiszta bérlés és 20-7% vegyes bérlés (bérlés és házi kezelés együtt) volt; hogyha azonban a mezőgazdasági kultura foka szerint bíráljuk az egyes kezelési módokat, azt találjuk, hogy az ott legmagasabb, a hol a béretelek száma tulnyomó. Így pl. Braunschweigben 76% Anhaltban 75-48%, Badenben 72-84%, Hannoverben 64-95%, Szász-Weimarban 54-294%-a az össterületnek bérlés. De ha Németország viszonyait általában hasonlítjuk is össze, Magyarország viszonyaival, úgy azt találjuk, hogy a bérlési rendszer összehasonlíthatatlanul szélesebb körű elterjedésnek örvend ott, mint nálunk. Már pedig még Németország gazdasági kulturáját is a miénkkel összehasonlítani merész dolog volna. Igaz, hogy a mostani német agrár mozgalmak a mellett szólnak, hogy a föld nem jövedelmez, ennek azonban nem a béretelek az okai, hanem a földmivelési politika, melynek irányán változtatni hivatott a német gazdák körében jelenleg megindult hatalmas akció.

Belgiumban, a kisgazdasági üzemek klaszikus hazájában, a bérlési rendszer sokkal nagyobb szerepet játszik mint Németországban. — Mint az 1880. évben eszközött felvétel kimutatja az összes mezőgazdasági üzemek 49%-a tisztán bérlés, míg az összes gazdaságilag mivelt területnek csak 1/4 része van saját kezelés alatt.

Az összes gazd. mivelt terület 910.396 hektár, ennek 23-9% saját kezelés alatt, 8-3% vegyes bérlés, de tulnyomó benne a tulajdon; 18-8% szintén vegyes bérlés, de tulnyomó részben bérlés és tisztán bérlés 49%.

Angolország, mely nem tagadható, hogy különösen állattenyésztés tekintetében oly magas fokon áll, a minőn a föld többi államainak egyike sem, mint mindnyájunk előtt ismeretes, tulnyomólag bérgezdálkodást űz. Az 1890. évi felvétel szerint:

	Angliában	Walesban	Izlandban
kis bérlés	352.067	55.973	76.393 acres
vegyes bérlés	19.665	1.009	0.564 »
saját kezelés alatt	59.873	6.257	6.049 »
a béretdadott össterület kitétt:			
Angliában	21.114.000		acres
Walesben	2.532.000		»
Izlandban	4.278.000		»
összesen	27.924.000		acres
míg a saját kezelésben levő terület			
Angliában	3.894.000		acres
Walesben	332.000		»
Izlandban	617.000		»
összesen	4.843.000		acres

Mint ezen fentebb közölt kimutatásból láthatjuk, a béretelek hatszor oly területet foglalnak el, mint a saját kezelésben levő gazdasági üzemek; s noha a kormány mindent elkövet, hogy a béretelek számát csökkentse és lehetőleg megkönnyítse a bérlőknek a tulajdonszerzést, mindennek daczára, nem hogy apadt volna a bérlés terület, sőt folyton szaporodik.

Hogy a bérlési rendszer alapján oly magas fokra fejlődött mezőgazdaság válsággal küzd jelenleg, annak megint nem a béretelek az okai, hanem a cikkíró ur által az intenzív mezőgazdasági kultura sine qua non-jaként felállított magas fejlettségű ipar, mely a munkás kezét felette megdrágítja, másrészt a nyersterményeket pedig prohibítív vámok nélkül zudítja az angol gazda nyakába, a ki természetes, magasabbak levén az előállítás költségei, Amerika terményeivel sohasem foghat versenyezni.

Franciaországra nézve is tagadhatatlan, hogy ha a mezőgazdasági kultura tekintetében vizsgáljuk, úgy magasabb fokon áll, mint hazánk és ime ott is azt látjuk, hogy az 1886. év felvétele szerint a 2.431.481 tulajdonos mellett, kik birtokukat saját maguk kezelik, 1.311.089 bérlőt találunk, tehát a mezőgazdasági üzemeknek több mint minden harmadika bérlés.

Hollandiában, melynek mezőgazdasági kulturája szintén magas fokon áll, pontos agrár-statisztikai adatokat találunk. A mezőgazdaságilag mivelt terület az 1887. évi felvétel szerint 1.999.000 ha., a melyből 149.500 l hektáron alóli parcella gyanánt miveltetik, a fenmaradt 1.849.500 ha-ból, 815.900 ha, tehát az össterületnek 44-7%-a bérlés, míg 1.023.500 ha, tehát az össterületnek 55-3%-a tulajdonos által kezeltetik. Érdekes adatokkal szolgál az 1888. évi agrár-statisztika is, mely szerint:

az össterületből	saját kezelés alatt üzemből	hözülzem
1-5 ha-ig terjedőleg	44,117=59-1%	30,456=40-9%
5-10 »	21,031=61-7 »	13,057=38-3 »
10-15 »	10,079=61-5 »	6,871=38-5 »
15-20 »	7,096=57-9 »	5,158=42-1 »
20-30 »	6,646=54-6 »	5,533=45-4 »
30-40 »	3,273=51-5 »	3,474=48-5 »
40-50 »	1,688=48-3 »	1,808=51-7 »
50-75 »	1,362=44-4 »	1,703=55-6 »
75-100 »	229=45-5 »	274=54-5 »
100 há-ron felül	126=58-1 »	91=41-9 »
összesen	96,547=58-5%	68,425=41-5%

E kimutatásból láthatjuk, hogy a béretelek száma nemcsak magas Hollandiában, hanem jellemző, hogy azok a középbirtokoknál — a mi Hollandiában 30-100 ha-ig terjed — a tulnyomóak. De van egy másik jelenség is, a mely a béretelek szaporodása mellett bizonyít és ez az, hogy míg a bérlők száma 1881-ben a tulajdonosokhoz, illetőleg a saját üzemet vivőkhez viszonyítva 30-1% volt, 1888-ban a bérlők száma 41-5%-ra emelkedett.

Az Egyesült-Államokban, hol pedig a rendelkezésre álló nagy kiterjedésű szűz-területek legkevésbé kényszerítik az embert a béretelekre, mégis azt találjuk, hogy a 4.008.907 3 acres-en felüli üzemből csak 2.984.306 azaz 75% saját üzemből, míg 322.357, azaz 8% pénzbérlés, s 702.244, azaz 17% részbérlés.

Legáltalánosabb a bérlés az állam déli részein, hol a rabszolgaság felszabadulásával a birtokos-oszta ly munkás és tüke hiányával, sok helyt üzemével is felhagyni kényszerült. Így Missisipi államban a béreteleknek aránya 44%, Luizianában 36%, Tennessében 35%.

Ausztráliában a bérletek száma mind nagyobb jelentőségre emelkedik, különösen azóta, hogy a kormány politikája megváltozott, a mennyiben ezentúl a még miveletlenül álló földterületeket nem adományozza tulajdonul, mint azt eddig tévé, az odaözönlő szerencsevadászoknak, hanem csakis — habár egyelőre csekély összegért is — bérbe adja a tetszes szerint kiasított területet, *ugy azonban, hogy az állam tulajdona marad továbbra is.* S csakis így történhetett, hogy jelenleg Dél-Ausztráliában a bérterület jóformán nagyobb, mint a privat tulajdon, míg Új-Zeelandban a bérterület már meghaladja a saját tulajdont képező terület nagyságát.

Ime az ujvilágiak valósították meg legkorábban az ó-világ szocialistáinak álmait, hogy a föld állami tulajdon képez.

Ausztriában 2.275.067 birtokossal szemben 92.036 bérlő áll az 1880. népszámlálás adatai szerint, hogy azonban milyenek a bérleti viszonyok, eziránt sajnos ép úgy mint nálunk, adatokkal nem rendelkezünk, hogy azonban az általános helyzet milyen, mutatja a «Prager Landwirtschaftliches Wochenblatt» mult évi december 10. iki száma, mely a házi kezelésről és bérbeadásról írva, a következőképp nyilatkozik: «In Böhmen selbst liegt die Zeit nicht weit zurück, in welcher das Pachtsystem, als das einzige und das entsprechendste Mittel, zur Restitution des Wollandes, eifrige Vertreter gefunden.»

Az itt felsoroltak alapján tehát egyáltalán nem fogadhatom el a m. tisztelt czikkirő ur amaz állítását, hogy a bérleti rendszer ott is, a hol alkalmaztatott nem vált be és hogy egyes esetekben épen ezen bérleti rendszer nagyobb foku társadalmi zavarokat okozott volna és okoz ma is. Egyetlenegy országra következtethető ez némi valószínűséggel, mint említém, és ez Anglia, de csak annyi valószínűséggel, hogy ott tényleg van jelenleg mezőgazdasági válság és tényleg a bérletek a tulnyomók, csak hogy ezen mezőgazdasági válság és nem társadalmi zavar, nem a bérletekből folyik, mint azt fennebb jeleztem volt, hanem a hibás kormánypolitikának a következménye, a mely teljesen mellőzve a mezőgazdaság érdekeit, a külföld olcsóbban produkált és így olcsóbban elárusítható terményeit vámmentesen bocsátja be piacra, mert Anglia mezőgazdasága, az ország magas ipara folytán csakis drága pénzen juthatván munkásokhoz, sokkal drágábban termel, mint földünk bármely más állama. Hogy azonban az ott előállt mezőgazdasági válságon is segítve lesz, arról megnyugtató bennünket amaz erélyes mozgalom, a mely ott ez ügyben a mult év folyamán megindult és már is nagy hullámokat vetett.

A mi czikkirő ur harmadik kérdését illeti, hogy: «mily elemekből lehet hazánkban oly bérlő-osztályt létesíteni, mely a kellő tőke és intelligencia felett rendelkezve, a nagybirtokok kezelését és ezzel a mezőgazdasági kultúra zászlóvivő szerepét tényleg átvethetné?» azt hiszem, hogy az eddig elmondottakban e kérdésre is megadtam a választ. Az új bérlő-osztály anyagául első sorban a magas intelligenciájú gazdatiszti osztály volna hivatott azon atmeneti intézkedések kapcsán, a melyeket előbb jeleztem és a melyek a gazdatiszti osztálynak ugy erkölcsi, mint anyagi értékét nagyban emelni hivatják; továbbá a szövetségi ügy rendezése és mezőgazdasági bankok létesítése útján, a mely intézkedések, ha sikeresen keresztülvitetnek, ugy a Szalag János által felállított, de véleményem szerint sok változtatásra szoruló módon a bérlő-osztály létesülése többé nem utópia.

Mindehhez azonban a megfelelő erélyes akción kívül . . . idő kell. *Rubinek Gyula.*

(Vége következik.)

A nemes fűzek telepítése s hasznosítása.

(Vége.)

Kihasznlás, értékesítés.

A fűzek kihasznlásakor nem ajánlható eléggé, hogy azok egész mélyen a föld színéig levágatassanak, a mélyebb vízzel időnként borított

helyek kivételével. A torzsokszerű tőt, mely különben is csak 10—12 évig termékeny, csak így lehet jó karban tartani, sőt felújítani is.

A szőlőtőkéhez hasonló furkó gyengíti az anyatőt, míg a föld színéig vágva arra kényszerítjük ezt, hogy a «késaljafa» a földből hajtson ki s ez által terjedelmes «tányért» alkosson.

Hogy mély vágással még az elaggott tuskókat is képesek vagyunk felújítani, bizonyítja Holfeld, ki «az elmúlt év tavaszán kísérletet tett a gyérítő ollóval s a már kiveszőfélben levő igen satnya hajtásokat hozó öreg tőkék közül egy részt ezen ollóval 4—5 cm. mélyen a föld színe alatt visszametszette s az eredmény bámulatos volt. E visszametszett tőkék kivétel nélkül erős, hosszú s füde vesszőket hoztak, ép oly szépeket és tisztákat, mint a teljes erőben levő 4—5 éves tőkék.»

E kísérlettel felbátorítva, Holfeld valamennyi öreg tőkét ilyenképen visszavágta s biztosra vehető, hogy az elaggott erőtlen tőkék «ez által néhány évre újból visszanyerik hajtóképességüket».

Ezt az értesítést akkor kaptam, midőn épen a vastagabb tők levágásával vesződve, arról győződtem meg, hogy azok sem a közönséges kerti ollóval, sem kaczorral egyszeri rántásra le nem vágathatók s így a munka egyrészt nagyon lassu, másrészt a vágás felülete is a sarjadzás hátrányára nagyon egyenetlen, nem sima.

Nyomban rendeltem két gyérítő ollót az ajánlott czegnél (S. Piltzner, Wien, II, Taborstr. 66.), melyeknek igen jó hasznát vettem, mivel a legvastagabb tőt is egy koppintásra és simábban tudtam levágnati velük, mint késsel, kaczorral vagy kerti ollóval.

Az ára azonban (9 frt 50 kr dbja) — jóllehet a kisebb napszámberszükséglet folytán már az első évben megtérül — túl magas. Ugyanilyen ollót az előbbeni mintájára egy helybeli lakatossal 4 frtért készítettem. Legjobb tehát csak egyet hozatni mintául s a többit bármely ügyes lakatos feleáron elkészíti.

Tapasztalásból mondhatom, hogy ez az olló nemcsak az öreg, de a fiatal 1—2 éves torzsok levágására is kiünően alkalmas.

Ugy a metszés, mint a dugványozás idejének megválasztása a nemes fűzek hasznosítására igen fontos.

Mind az őszi, mind a tavaszi dugványozással tettünk kísérletet s határozottan az őszi bizonyult előnyösebbnek, mert itt tavasszal már 10—15 cm-es hajtások voltak akkor, midőn a tavaszi ültetés még a meggyökeresedéssel vesződött.

Ha a metszés megválasztása tőlünk függ, okvetlen az őszi vagy kora tavaszi vágást okyszerű alkalmazni, még mielőtt a nedvkeringés megindulna.

Mint hogy azonban épen a hámozható fehér vessző az értékesebb, rá vagyunk utalva, hogy a tő erejének rovására a vágást nedvkeringéskor kezdessük meg.

Csökkentjük a bajt, ha minél gyorsabban végezzük a lemetzést, mielőtt a vesszők nagyon kihányják leveleiket s így tulsok életnedvet szívnának el az anyatőtől.

Kárhóztatandó azonban minden oly eljárás, milyent pl. a zombori s ujvideki kir. ügyészségek az általuk bérlet dunai kincstári fűzesekben eddig követtek (a szerződések felmondása e miatt folyamatosan is van), hogy t. i. a rabok állandó foglalkoztatása végett a vesszőt az egész tenyészidő alatt vágatják, minek azután az a következménye, hogy a kimerült s elszáradt fűztuskók helyét gyakran csak galagonya s egyéb cziheres s giz-gaz foglalja el, végtelen munkát s költséget okozva ez által az erdőtisztnek, míg azokat ismét újból befásíthatja.

Módookról kell tehát gondoskodnunk, melyek a téli vágás alkalmazása mellett a hámozást is lehetővé teszik.

Ily módot ismernek is a csákvári uradalomban, mint H. írja: «a vesszők fajok szerint 30 cm. átmerőjű «csomók»-ba köttetvén, alsó végükkel legfeljebb 10—15 cm. mélyen lehetőleg álló vízbe állíttatnak, hol addig maradnak, míg

barkáikat ki nem hányják. A mint a barkák ki-fejlődnek, a hántást azonnal meg kell kezdeni.»

Igen érdekes egy Reichel Nándor, apatini polgár által alkalmazott fakasztási mód. Ő t. i. egy teremben annak egész padozatát elfoglaló pléhtepsit helyeztetett el; az ebbe bocsátott langyos vízbe sűrűn egymás mellé állítja a kévékbe kötözött fonóvesszőket s azután meleg vizgőzt vezet rájuk mindaddig, míg a rügyek ki nem fakadnak. Az így megpállított kéreg aztán könnyen lehámozható.

E módon tetszésünk szerint télen is bármikor lehet a vesszőket hámozható állapotba hozni s így nem vagyunk csak a rövid tavaszi időre szorítva; nem kell a vesszők levágásával sem nyakra-főre sietni, hogy az alkalmas időből ki ne fogyjunk.

Jövőre nekünk is e módok valamelyikéhez kellene folyamodnunk, mivel az 1892. évi meleg április, minden iparkodásunk daczara, nagyon kilombosította a vesszőket, mielőtt a vágást befejezhetjük volna s mindamellett a vevő sem volt kielégítve, mert az egyszerre átvett nagy tömeget sem oly gyorsan hámozni, sem a kizáróradástól kellőleg óvni nem bírva, sok vessző hasznavehetetlenné vált.

Holfeld szerint «legjobb lehet a fűzvesszőt mint dugványt értékesíteni, de vesszőtermelésnél is holdja 50—70 frt tiszta jövedelmet hoz. Tavaszkor a vesszővágást nyers állapotban métermázsánként 45 krral, míg a hántást métermázsánként 3—3.50 frtjával fizetik.

A hántott vesszők szellős, de fedett helyen helyezendők el, hogy a nap ne érje, mivel ettől foltosak, ragyások lesznek.»

Ugyancsak Holfeld 1890-ben «Nagyváradra adott el vesszőket métermázsánként 12 frtjával. Régi tapasztalásból állíthatja, hogy legrosszabb piac a bécsi; a külföldieknek, különösen Németországban, pedig az a hiba, hogy csakis teljes vaggonterhet vesznek, mit néhány év múlva a kincstári erdőgondnokságok összeállván, könnyen fognak eladhatni; továbbá a kir. ügyészségi fogházak is szoktak nagyobb mennyiségben termelni.»

A kir. fogházak vesszőtermelése, mint fent láttuk, a kincstárra csak káros, sőt mindaddig, míg nálunk a fogház egy-egy vastag kévét 25 krjával bocsát áruba helybe szállítva, magunknak nevelünk veszélyes versenytársat s jó és biztos piacra nem számíthatunk.

Azért mindenek előtt kívánatos, hogy a rabokkal való vesszőtermelés vagy legalább a vesszők eladása az apatini erdőhivatali kerületben s itt Palánkán s környékén szűnjék meg.

Ezt belátta a földmívelési miniszterium is s a mult évben a vesszőbérleti szerződést ugy a zombori, mint ujvideki kir. ügyészségnek felmondotta.

A mostani viszonyok között arát sem szabhatjuk, hogy adjuk vesszőkészletünket, hanem a vásárlók akarataira kell hagynunk.

A vesszőt árverés útján értékesítettük és pedig a vastag vesszőt 1891. év őszén, a finomabb portékát 1892. tavaszán 30 cm. átmérőjű kévékben, ugy, hogy az arat mi termeltük s készen, de hámozatlan állapotban adtuk át a vevőnek.

A fent elősorolt fűzemekekből mint nem hámozható anyagot a következő fajokat adtuk el 1891. őszén:

	kévé	darab	métermázsza
1. S. aurea vitellina	4	1970	1'25
2. S. amigdalina	94	54.400	21'40
3. S. viminalis	90	41.450	22'85
Összesen	188	97.820	45'50

A terület, melyen e mennyiség termelt, 1'09 hold.

Vagy az utak (10%) leszámlításával 1 kat. hold.

Ez egyelőre a jövedelemszámítás alapjául szolgálhat, jóllehet mint első termés jóval csekélyebb, mint a mennyi jövendőben várható, számítva, hogy a termés csak a 4-ik, 5-ik évben éri el teljes magasságát.

A fent említett egy holdon eldugványoztatott 39,000 tő, ezen termett 97 650 vessző, egy tőre esik tehát átlag 2 1/2 vessző.

Figyelembe véve, hogy a S. amygdalina két éves korában 8—14 vesszőt hajtott, továbbá az egy éves többi fajknál mérsékelt számúval csak öt vesszőt véve fel, az 1893. év tavaszán kihasználás alá jövő mult évi termés kétszer akkora kell hogy legyen, mint az előző évi.

Hogyha ez eredményt el nem érjük, az csak annak tulajdonítható, hogy a mult évben egy része hosszabb ideig ismételve viz alatt volt.

A fent kimutatott 1 hold termése 97,650 db = 188 kéve = 45.1 q.

Egy kévében volt kerekében átlag 500 vessző.

Elkelt kévéként 25 krjával, ezer darabonként 50 krjával.

Metermázsanként (q) 1 frt 9 krjával.

Az egész termés vételára egy holdról 49 frt, levágatás, kötözés napszámában egy holdról 17 frt 30 kr, maradt tiszta bevétel holdanként 21 frt 70 kr.

Ha ebből a 113 frt 43 krnyi befektetésnek 10 évre felosztott törlesztési részletét levonjuk, 11 frt 30 kr, lesz a holdankénti jövedelem 10 frt 40 kr.

A nemes fűtényezés tehát a legszerényebb jövedelmezésnél is még igen szép kamatot hajt. És ha a 60—70 frttól messze állunk is még,

biztat a remény, hogy évről évre jobban meg fogjuk közelíteni, különösen ha a mostoha eladási viszonyok jobbra fordulnak.

Pedig a jövődöbéli telepítés sokkal olcsóbb leend, mivel ezentul a dugványok beszerzési s szállítási költségei — m-lyek egymagukban 46 frt 45 krnyi jelentékeny összegre rugnak holdanként — saját termelésünk mellett majdnem egészen elenyésznek s a mennyivel a holdankénti költséget csökkentik, a jövedelmet ugyanannyival emelik.

Igy mint láttuk az 1892. év őszén betelepített 8 holdnak egy holdja dugványvágatással 26 frt 5 kr költségbe került, ehhez háromszori kapálás a 7 frt = 21 frt; összes befektetés 47 frt 5 kr.

E szerint egy évi törlesztés csak 4 frt 70 kr, mi a fent kimutatott 21 frt 70 krnyi bevételből levonva, 17 frtot ad majd tisztán holdanként.

Az elmúlt (1892) tavasszal eladott finomabb vesszők várakozásunk ellenére még kevesebb jövedelmet hoztak, mint a durvább vesszők, bár 10 krral többet (35 krt) értünk el kévéként.

Nagyon érthető tehát, miért karolják fel a praktikus francziák annyira a durvább, de több anyagot szolgáltatató fűzeket, mint a S. amygdalinát és S. viminalist.

A hozamot alább két csoportba sorozom a termőhely szerint:

Folyó szám	A fűz neve	Kéve	Darab	Metermáza	Darab kévéként	Megjegyzés
1. Jó termőhelyen. Terület 6 hold.						
1	S. purpurea	191	262,300	38.75	1373	700 db dugványnak eladatott
2	> uralensis	160	253,800	35.60	1686	6500 " " "
3	> amygd. viridis	85	128,000	14.11	1500	7000 " " "
4	> vimin. glauca	114	118,500	23.25	1040	
5	> rubra	2	3,100	0.29	1550	
	Összesen	552	765,700	112.00	1410*	*átlag
2. Rossz termőhelyen. Terület 1.3 hold.						
1	S. uralensis	26	33,800	3.90	1300	
2	> purpurea	9	10,800	1.35	1200	
3	> rubra	24	24,000	4.55	1000	
4	> Kersky	24	26,400	4.05	1100	
	Összesen	83	95,000	13.85	1150*	*átlag
	Mindössze	635	860,700	125.85		

Ha az utolsó hasámban az egy kévébe férő vesszők számát nézzük, szám szerint is kitűnve látjuk, hogy legkevesebb fér a S. viminalis glaucából s legtöbb a S. uralensisből, tehát az előbbi a legvastkosabb, ez utóbbi a legvékonyabb vesszőket adja, a hogy a fűzek jellegzésénél meg volt mondva.

A rossz termőhelyen nőtt vesszőből pedig, mint a kimutatásból kitűnik, mindenütt kevesebb volt egy kévében, a mi azt mutatja, hogy a vesszők téresebb állásban nőve, jobban vastagodnak, mint sűrű állásban, jó talajon.

A 7.3 holdról befolyt vételár:
615 kéve fonóvesszőért 35 krjával 215 frt 25 kr
20 kéve dugványért 75 krjával 14 " —
összesen 229 frt 25 kr

Ennek ellenében kiadott:
levágatásra napszámában 67 frt 20 kr
kévébe kötözésre, napsz., 9 " 60 "
a tövek visszavágására 19 " 10 "
összegereblyezés, tisztogatóra 5 " 50 "
összes kiadás 101 frt 40 kr, 101 frt 40 kr

Maradt tiszta bevétel 127 frt 85 kr
Vagyis: metermázsanként 1 frt 02 kr
holdanként 17 " 51 "

tehát 4 frttal kevesebb, mint a durvább anyagért, mit nagyrészt a rosszabb termőhely kisebb hozama nyomott le annyira.

E két termőhely összehasonlításából u. i.

kitűnik, hogy a 6 hold jó termőhely jövedelme holdanként 19 frt 4 kr, az 1.3 rossz termőhely jövedelme holdanként 10 frt 10 kr.

Tehát 9 forint a különbözet.
Megjegyzendő azonban, hogy a visszavágásra s tisztogatásra felhasznált 24 frt 60 krból az őszi termelés egy holdjára szintén 2 frt 30 kr esik s így a durva vesszők jövedelme helyesebben (21.70—2.30) = 19 frt 40 kr.

Mindamellet azonban a finom vesszők jövedelme (17 frt 51 kr) még mindig 1 frt 89 krral hátrányban van a vastag vesszők 19 frt 40 krnyi hozamához képest. Ha azonban a jó termőhely (6 hold) 19 frt 4 krnyi hozamához hasonlítjuk, igazabban csak 26 kr a különbség.

Igy az első évi termésből az következtethető, hogy a finomabb vessző a magasabb egysegi ár daczára kisebb hasznot hajt a durvábbnál.

Biztos következtetést a jövedelmezőségre nézve azonban csak néhány év múlva vonhatunk, ha majd a tökéletes összes termőképességüket kifejtik.

Egyelőre a mostani viszonyok között legjobbnak látszik az, hogy a vesszőt mind őszszel, hámozatlan állapotban adjuk el.

Mindenekelőtt azonban megfelelő piacról kell gondoskodnunk.

Eső tekintetre jobbnak látszik, ha a vevő maga vágja vesszőit, mert a mint látjuk, a termelés javarészt elnyeli a jövedelemnek. Csak-

hogy viszont a vevő csak úgy ígér megfelelő árt, ha a kévék kötözését a kijelölt vastagságon belül tetszésére bizzuk, a mi nagy különbséget okozhat.

A kincstár u. i. szorító nélkül kötötteti 30 cm. átmérőjű kévéit, míg a kosárkötő szorítóval. Így a Duna tulsó oldalán fekvő szomszédos hg. Odeskalchi féle ujlaki uradalomban a kosárkötő mindamellet, hogy maga kénytelen a vesszőt vágni, szívesen megadja a 30 krt kévéként, csakhogy lánczos emelőrudakból álló szorítójával kétszer annyi vesszőt is beleszorít egy kévébe, mint pusztá kézzel. Így, mint a próbák igazolták, egy olyan vastag kévébe, mely kézzel kötve 1000—1400 szálat foglal magában, szorítóval 2000—2600 darabot is belekötnek.

A 35—40 frt brutto jövedelem tehát, mely a házi termelés megszüntével látszólag mind a gazda javára esnék, megint csak 17—20 frtra zsugorodik össze.

Ezek után nagyon kecsgetetőnek mutatkozik, hogy a hámozást mi is, mint Csákváron történik, házilag eszközöljük s a kész fehér vesszőt bocássuk áruba, kivált ha a mostani értékesítési viszonyok nem változnak.

Mert míg az értékesítés eddigi módja szerint legfeljebb 1 frt 10 krt kapunk egy metermázsából hámozható vesszőért, addig a csákvári uradalomban 12 frtot kapnak. S mivel a hámozás ott 3—3.50 frtba kerül, vágatással 4 frtba, még mindig 8 frt a tiszta nyereség.

Az eredmény tehát majdnem nyolczszorosa a miénknek.

A hámozott vesszőnél az is nagy előny, hogy eltartható s így várni lehet, míg vevője akad. A száraz vessző ugyanis néhány napra pinczébe helyezve, vagy kis ideig vízben áztatva megint megkapja rugalmasságát.

Ha sikerülne Reichl, ki, mint láttuk, a fűzek feldolgozásával igen gyakorlatias módon foglalkozik, egy Apatinban létesítendő kosárfonógár felállítására s arra birni, hogy a gyár részere a kincstár összes fonóvessző-készletét elfogadható áron évenként megvásárolja, mi szerződésileg lenne biztosítandó, nagy lendületet nyerne fűzfatermelésünk.

E vállalat életbeléptetése annyival inkább óhajandó, mivel a telepítés évről-évre nagyobb területre terjed ki, a nélkül, hogy eddig biztos fogyasztásunk volna.

S minthogy Reichl a vastagabb vesszőt is géppel való hasítás által — éppen ugy értékesítheti, mint a vékonyabbat, a bővebb termésű vastagabb vessző is bátrabban tenyészthető volna.

N.-Palánka. *Földes János.*

Burgonyaültető-gép.

E burgonyagép abban jeleskedik, hogy szerkezete egyszerű, kezelése könnyű s nagy a teljesítménye. Az 83 ábra a teljes gépet oldalról, a 84. ábra hátulról nézve mutatja. A 85. ábra vízszintes metszete a burgonyaszekrénynek; a 86. ábrak részletek.

Az a szekrény alatti o állványba van agyazva a végignyuló n tengely, a melyre hat k fészekbökő-csillag van huzva. A gép menete forgatja az n tengelyt, mi közben minden fészekbökő l lyukat bök a földbe. Közvetlenül a bökök mellett vannak a d ültető-kürtök, melyek az a burgonyaszekrényvel vannak összekötve. A d kürt e száján levő g csaptatót rugónyomás tartja zárva; a csaptató vízszintes h ütköző-peczekkel is el van látva. A fészekbökő minden egyes karjából i kampó áll ki, mely a d kürt mellett elmentében h ütközőbe verődik s ezzel a g csaptatót kis időre megnyitja, úgy, hogy a kürt nyílt csatornafolytatásán egy burgonya gurul el az ép most bökött lyukba. Azt, hogy több burgonya ne guruljon ki, két felkörü x peczek akadályozza meg, melyek, midőn a csaptató sarkán fordul az m nyíláson d kürtbe behatolnak.

A végre, hogy tetszés szerint nagyobb vagy kisebb fészkek legyenek, bökhetők vagy a bökők a földdel való érintkezése megszüntessék, a hátsó t keréktengely könyökbe van hajtva. Az u igazítóemelyű, melyet w tűző tart meg a v agya-

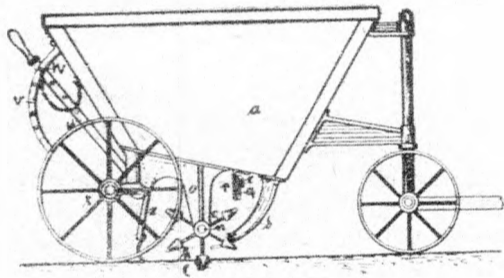
zatban, szabja meg a t könyöktengely állását s e szerint egyszerűs mind az o kocsiállványnak a föld fölötti magasságát.

A bökösillagokat, midőn nem használtatnak, vesztég állásukban egy zárókészülék tartja meg, a mely csuklókkal összefoglalt és s retesszel merevített két p s q deszkából áll; midőn az s reteszt félrehajtuk s q -t p ellen fölcsapjuk. r lánccsal pedig megkötjük, akkor nincs akadálya a forgásnak. Az ültetést burgonyának földdel való betakarását a kocsiállványra erősített z tetőző végzi.

Irodalom.

„Jelentés az 1884–1889. években felmerült gazdasági rovarkárokról” (Egy táblával és tizenhat ábrával. A m. kir. állami rovarügyi állomás közleményei I. köt. 8. füzet. Nyolczadret 150 l. A meddig a készlet tart az állomástól díjtalanul megszerezhető.)

A m. kir. állami rovarügyi állomás közleményeinek legújabb füzeté, vagy a mi helyesebb volna, kötete, mert füzetnek már egy kicsit nagy, beszámol azokról a hazai mezőgazdaságunkban felmerült rovarkárokról, melyekről az állomás az 1884–1889-iki időközben vagy közvetlenül vagy közvetve tudomást szerzett és folytatása ez azoknak a régebbi adatok közlésének, melyeket ez az intézet még mint országos filoxera kísérleti állomás részint az évi filoxera jelentések függelékében, részint egy külön füzetben 1883-ig közölt. Mert ismeretes dolog, hogy az az állomás már kezdettől fogva nemcsak kizárólag a filoxerával, de a mezőgazdaság egyéb kárteknő rovararival is foglalkozott. És e ten való teendője lássankint úgy kezdett szaporodni, hogy a felhalmozott sok anyagot most már nem lehetett

83. ábra. Burgonyaültető-gép oldalnézete

egy kis «függelék» be szorítani, hanem hogy az becses tartalmánál fogva részletesebb kidolgozást igényelt és érdemesnek látszott arra, hogy a hazai gazdaközönség azt egy önálló munka alakjában kezébe kaphassa. Azért van tehát, hogy ez az intézet, mely 1890-ben a jelenlegi munkakörének megfelelő nevet a «rovartani állomás» nevet kapta, csak most 1893-ban közli ezeket a régebbi keletű megfigyeléseit és azokat sem mind, hanem csak 1889-ig.

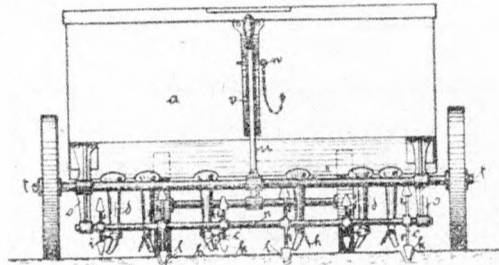
Ez a közlemény igen sok szomorú dolgot beszél arról, hogy a hazai mezőgazdaságunknak mennyi sok apró ellenségével kell küzdenie, csak hogy a gazda évi faradozásának és munkájának gyümölcse karba ne vesszen és a mi a gazdát még jobban elomoríthatja ez az, hogy ellenségeinek ezen nagy részével szemben tehetetlenül es fegyver nélkül áll és igen sok esetben szemével látja, hogyan megy tönkre évi termése vagy legalább jelentékeny része annak. Elő buzáját, rozsát eszi a szipoly, kikelő vetésén a bagoly pille, a drótféreg, a hesszeni légy, a sok pajor pusztít és ki tudná azt hamarjában felsorolni, hogy mi minden más okoz kárt, a mi ellen a gazda bizony-bizony jó és biztos védekezési módot még nem igen ismer.

Az előtünk levő füzetben találunk ugyan erre sok és a gyakorlati gazdára nézve is igen tanulságos részletet, de korántsem annyit, a mennyit ettől az intézettől várni lehetne. De hát — ismerjük be a valót ez nem a közlők hibája.

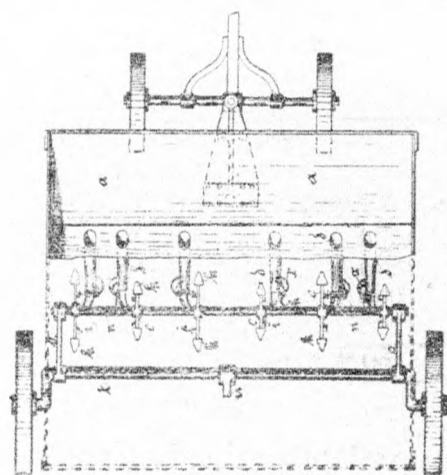
A gazdasági rovarügyi első sorban és minden izében is csak gyakorlati tudomány és célját nem az író-asztal mellett, hanem künn a ga-

korlati életben kell megoldania. Erre pedig, a hogyan mi a rovarügyi állomás jelenlegi helyzetét ismerjük, az keptelen. Első és esetleg szükségét képez kísérleti területe, melyen ép úgy mint a hasonló rendeltetésű amerikai rovarügyi állomások, a mesteres módon tenyésztett kék-könyv rovarok életfolyását megfigyelheti s ezt ismerve, megjelölheti nemcsak azt a fejlődési időszakot, mikor a rovar a legsikeresebben irtható volna, hanem megállapíthatja és azonnal ki is próbálhatja az ellene való legalkalmasabb és a mi a gazdára legelső rendű követelmény, legolcsóbb és a mennyire lehetséges kevés és egyszerű munkával járó védekezés vagy esetleg irtás-módot is.

E feladat, így elméletileg bírálva, nem nehéz, de gyakorlatban igen sok akadályra talál. Mert itt nem annyira laboratoriumi munkálkodásról van szó, melyet bármely szobában is elvégezhetni, de a mely munkálkodásnak gyakorlatban való alkalmazhatósága mérvet adónak egyáltalában nem tekinthető. Hiszen semmi sem könnyebb, mint a szobában tenyésztett filoxerát megölni, de más dolog az, ha arról van szó, hogy azt a szabadban is kísérjük meg és annak bámulatos módon szaporodó ezernyi ezer myriadjával is kezdjük meg a küzdelmet. Itt egészen másképp

84. ábra. Burgonyaültető-gép hátulnézete

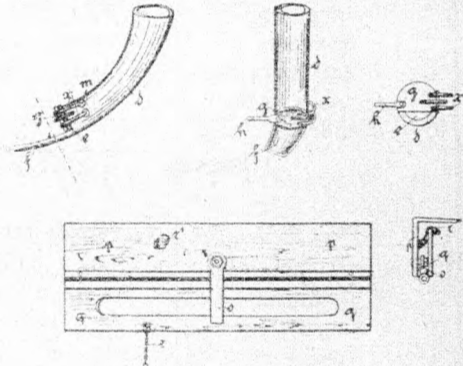

85. ábra. Burgonyaszekrénynek vízszintes metszete.

kell eljárni és a mennyire a lehetőség megengedi, minden kísérletnek a természetes viszonyok között kell lefolynia, tehát szabadban és kultivált gazdasági növényen és bar kcsiny, de megis olyan helyen, a hol a kísérletet olykor 5–6 éven, tehát a rovar fejlődési időszakán át, folytonosan és pontosan ellenőrizni lehessen. Azt pedig a rovarügyi állomás jelenlegi helyzetében, helyiségei ugyan a földművelésügyi m. kir. miniszterium palotájának 4-ik emeletén vannak, nem teheti és nem is fogja teheti addig, míg egy alkalmas kísérleti területet nem kap, a hol az elébe tűzött feladat megoldásán sikerrel munkálkodhatnék.

Végül még csak azt jegyezzük meg, hogy ha a miniszterium ily általános érdekű munkát jelentet meg, mint a jelenleg ismertett, azt ne 400 példányban nyomasa ki, hanem legalább is 5000-ben mert a rovarügyi állomás kísérletei nem csak a tudomány, de kiváltképp a gyakorlat embereire nézve bírnak becsesül, ha tehát a miniszterium nem talál és nyújt módot arra, hogy az állami intézetek gyakorlati eredményei minél szélesebb körben terjedjenek el a közönség körében, nem tarthat arra sem számot, hogy e hasznos működésről a nagy közönség tudomást vegyen s a mi fontosabb, okuljon.

Molnár István igazgató és országos gyümölcsészeti miniszteri biztos jelentése külföldi tanulmány utjáról a földművelési miniszterhez. Molnár István a vinczeller iskolai igazgató és országos gyümölcsészeti miniszteri biztos a földművelésügyi miniszter megbízásából az elmúlt év nyarán Európa nevezetesebb gyümölcsstermelő országait beutazta nyilvánosan azon célzattal, hogy a Budán létesítendő felsőbb gyümölcsészeti iskola szervezetének megállapításánál szükséges előtanulmányokat megtegye. Ezen célzattól ki-folyólag a szerző jelentése két főreszre oszlik: az egyik a meglátogatott külföldi pomológiai és kertészeti szakintézetek belső szervezeteit ismerteti részletesen és ez foglalja el a jelentés java részét; a második rész, a szorosán vett gyakorlati rész, a külföld gyümölcsészeti és kertészeti viszonyaival foglalkozik a szerzőtől már megszokott szakértelemmel és irodalmi gyakorlattal. A tanulmányt felölelte Alsó-Ausztriát, Cseh-Nemet- és Franciaországot, Belgiumot, tehát a kontinens legkiválóbb gyümölcsstermelő országainak gyümölcsészeti és kertészeti viszonyainak ismertetését. Az ismertetett tanintézetek a következők: a klosterneuburgi (Ausztria) pomológiai és vinológiai tanintézet; a trójai (Csehország) pomológiai intézet; a potsdami (Poroszország) kertészeti iskola; a reutlingeni (Württemberg) kertészeti iskola; a stuttgarti (Württemberg) kertészeti iskola; a geisenheimi (Porosz) szőlészeti és gyümölcsészeti tanintézet; a versaillesi (Franciaország) kertészeti iskola; a gandi (Belgium) kertészeti középiskola. Noha a jelentés a tanulmányt szigorúan közoktatásügyi jellegénél fogva, csekis a szakemberre bírhat különös érdeklődéssel, annak második a külföld gyümölcsészeti és kertészeti viszonyait ismertető része az ügy iránt érdeklődőknek is tanulságos és érdekes olvasmányul szolgálhat. R. Gy.

86. ábra. Burgonyaültető-gép egyes részletei.

Vegyesek.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Közlemények az országos magyar gazdasági egyesület köréből. (Pályázat — A gazdasági tanulmányut Amerikába. — X. tenyészállatvásár. — Meghívó. — A közgazdasági szakosztály ülése.)	443
Bérendszert vagy házi kezelést. Rubinek Gyula	448
A nemes fűzék telepítése s hasznosítása. Földes J.	450
Burgonyaültető-gép	451
Irodalom	452
«Jelentés az 1884–1889. években felmerült gazdasági rovarkárokról.» R. Gy.	452
Vegyesek	
Személyi hírek. — Gyász hírek. — Kivonat a hivatalos lapból. — A milleniumi kiállítás csoportbizottságai megalakítása. — Pályázat közönségi iskolák díjazására. — A nógrádmegyei gazdasági egyesület. — «Slójd»-egyesület. — A ráhasználynál az árter osztályozása. — Új felfogó csatorna. A természettudományi könyvkiadó-vállalat nyolczadik (1893., 1894. és 1895. évi) ciklusának előrajza. — A budapesti marhavásár emelkedése. Az állatbiztosítás. — A folyó év tavaszán megtartandó erdészeti államvizsga. — Községi vámtarifák. — Bikakiállítás és vásár Székelyudvarhelyt. — Gazdasági érdeklődés siettetése a porosz kormány részéről. — Németország gazdái-nak önségélye a gabonaárak helyesebb alakulása végett. — A német gazdaközönség sokoldalú tevékenysége. — Állami beavatkozás a gabonakereskedés terén Oroszországban. — A gazdasági és erdészeti nyugdíjintézet. — Apró hírek.	
Kereskedelem és tőzsde	455
Budapesti gabonatőzsde. — Határidők árfolyama. — Élelmiszerek a budapesti betivasáron. — Állatvásárok.	
Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek	456

Figyelmébe ajánljuk olvasóinknak, hogy a «Köztelek» múlt évi teljes évfolyama diszesen bekötve (2000 oldal) 12 forintért, diszes bekötési táblák 1 frtért, egyes számok 20 krért kaphatók.

Személyi hírek. Pálffy Elemér országos képviselő, a deliblati kincstári birtokoknak telepítési és szőlőmivelési célokra való felhasználása érdekében kormánybiztossá neveztetett ki. — Sebők Gyula, a «Pesti Napló» belmunkatársa eljegyezte Andrássy Eszlike kisasszonyt, egyház-pakái és csukárdi Andrássy Nándor budapesti ügyvéd leányát. — Ifj. székelyi Maúth István eljegyezte Szirányi Sándor bars megyei keresztényi birtokos leányát, Erzsébetet. — Nécspáli Fürth Zoltán földbirtokos eljegyezte Tahy Sarolta urhölgyet tahvári és tarkeői Tahy István cs. és kir. kamarás leányát. — Sümeghy Ferencz fehérgyarmati nagybirtokos eljegyezte Szegedy Teréz urhölgyet. — Nyíry Ferencz nagybirtokos leányát, Erzsikét oltárhoz vezette Kozma Ferencz cs. és kir. huszárszázados. — Vermes Lajos szabadkai földbirtokos eljegyezte Karner János nagybirtokos leányát, Lilit. — Roth Mátyás czécekei uradalmi gazdatiszt eljegyezte Frisch Ignác leányát, Hermint Nagyváradon.

Gyász hírek. Homoródmácsi Gothárd Zsigmond 68 éves korában, Sztánán elhunyt. — Monyorókeréki és Monoszlói gróf Erdődy Károly cs. és kir. kamarás, Erdődy Ferencz gróf fia, élte 36-ik évében f. é. március hó 7-én Lipcsében elhunyt.

Kivonat a hivatalos lapból. Állatjárványok. Száj- és körömfájás összesen 128 k. 618 u., mult héten volt 123 k. 555 u., e szerint több 5 k. kev. 63 u. — Ragadós tüdőbaj össz. 85 k. 270 u., mult héten volt 87 k. 247 u., e szerint kev. 2 u. 23 k. — Léptene össz. 20 k. 20 u., mult héten volt 19 k. 19 u., e szerint több 1 k. 1 u. Veszélyesség össz. 1 k. 1 u., a mult héten volt 3 k. 3 u., e szerint kev. 1 k. 1 u. — Takonykór és bőrféreg össz. 68 k. 78 u., mult héten volt 64 közs. 74 u. e szerint t. 4 k. 4 u. — Himlő össz. 16 k. 86 u., mult héten volt 17 k. 88 u., e szerint kev. 1 k. 2 u. — Tenyészbenáság és hólyagos kiütés össz. 4 k. 13 u., mult héten volt 4 k. 8 u., e szerint több — k. 5 u. — Rühkór össz. 25 k. 44 u., mult héten volt 15 k. 22 u., e szerint több 10 k. 22 u. — Sertésorbáncz össz. 23 k. 28 u., mult héten volt 23 k. 28 u. e szerint kev. — k. — u.

A milleniumi kiállítás csoportbizottságai megalakítva. Lukács Béla kereskedelmi miniszter kinevezte a jelenkori kiállítás csoportbizottságainak elnökeit és még csak a történelmi főcsoport, a földmívelési és erdészeti csoportok elnökei vannak hátra. E szerint a bizottságok nemsokára megkezdhetik működésüket. A csoportbizottsági elnökök a következők: I. csoport: Képzőművészet: Andrássy Aladar gróf. Előadó művészet: Zichy Géza gróf intendás. II. csoport: Közművelődés: Eötvös Loránd báró. III. csoport: Oktatásügy: Berzeviczy Albert dr. államtitkár. IV. Egészségügy. Gyermeknevelés: Korányi Frigyes dr. egyetemi tanár. V. csoport: Kereskedelem, pénz- és hitelügy: Falk Miksa dr. és Lukács Antal főrendiházi tag és a földhitelintézet igazgatója. VIII. csoport: a) Bányászat és kohászat: Kerpely Antal min. tanácsos. VIII. csoport: b) Vas- és fémipar: Jungfer Gyula műlakatos. IX. csoport: Gépipar. Műszerek és tudományos eszközök: Asbóth Emil dr. műegyetemi dékán. X. csoport: Közlekedés, hajózás, tengerészet: Ludvigh Gyula a m. kir. államvasutak elnökigazgatója. XI. csoport. Építési ipar: Lechner Lajos min. tanácsos a fő- és székváros középítési igazgatója. XII. csoport: Faipar, bútorigar, dekoratív ipar, teljes lakberendezések: Thék Endre faárugyáros. XIII. csoport: Ágyag- és üvegipar: Wartha Vincze dr. műegyetemi tanár. XIV. csoport: Bőripar, textilipar, ruházati ipar: Rath Károly. XV. csoport: papiripar, sokszorosító műiparágak: Falk Zsigmond. XVI. csoport: Arany- ezüst- és diszmutáruk, apró áruk: Szemere Attila. XVII. csoport: Hadügy: Grómon Dezső honvédelmi minisztériumi államtitkár. XVIII. csoport: Vegyeszeti ipar: Than Károly dr. egyetemi tanár. XIX. csoport: Élelmi cikkek, mint ipartermékek: Belavári Burchard Konrad. XX. csoport: Néprajzi kiállítás, háziipar, műkedvelők kiállítása: Batthyány Géza gróf.

Pályázat községi faiskolák díjazására. A magyar földhitelintézet a hazai gyümölcsenyésztést a községi faiskolák útján előmozdítani óhajt-

ván az 1892 évtől kezdve, a 1902. évig minden évben 1 drb 300 forintos, 2 drb 200 forintos, és 18 drb 100 forintos jutalmat tűz ki, oly tanítók jutalmazására, kik faiskolát kezelnek és a fanyesztés terén szembetűnő sikert képesek felmutatni. Ezen díjakra pályázhat minden magyarországi faiskolát kezelő néptanító, valamint oly községi kertész is, a ki a faiskola kezelésén kívül a népiskolákban a gyümölcsenyésztést hivatászerűen tanítja és tanításának eredményeként községekben és vidéken a nemes gyümölcsstermelése terén látható sikert képes felmutatni. Különös figyelemben fognak részesíteni azon tanítók, kik a filloxera által elpusztított vidéken kezelnek mintaszerűen faiskolát. A pályázati kérvények megbírálásánál kiváló súly fog fektetni a minél kevesebb és leginkább keresett gyümölcsfaj nagyban való szaporítására, a faiskola rendszeres kezelésére, az ojtás módjára, a magas és felmagas törzsű fák helyes nevelésére. A folyó évi pályadíjakra a pályázati kérvények f. é. május hó 1-ig adandók be az illető királyi tanfelügyelőséghez, mely azokat, véleménye kíséretében közvetlenül a vezetésem alatt álló minisztériumhoz terjeszti fel és a pályázat eredményéről ugyan akkor egyidejűleg a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urhoz jelentést tesz. Az ekként beérkezett kérvények, a vezetésem alatt álló minisztérium által, az országos gazdasági egyesület és az országos kertészeti egyesület kebeléből összeállított és az országos gyümölcsészeti miniszteri biztos által kiegészített bizottság által fognak tárgyalatni, mely bizottság a pályázók faiskoláit, ha azt szükségesnek találja, esetleg központi vagy vidéki megbízottjai által meg is szemlélteti. A pályázók faiskoláinak tanítók pályázati kérvényeikhez faiskolájuk vazlatos rajzát, részletes leírását, az abban található csemetek és ojtványok, kor, nem és faj szerinti kimutatását mellékelni tartoznak. A bíráló bizottság által a pályadíjbani részesítésre érdemes pályázóknak oda ítélt jutalmakat a vezetésem alatt álló minisztérium adományozza elismerő oklevél kíséretében. Kik már egyszer jutalmat nyertek, újabb jutalomra csak az adományozást követő 3 évben pályázhatnak ismét. Ha valamely évben az összes jutalmak nem lennének kioszthatók, a ki nem adott pályadíjjal több díj fog a következő évben pályázatra bocsátatni. Földmívelésügyi m. kir. minisztérium.

A nógrád megyei gazdasági egyesület. E hó 10-én tartotta Scitovszky János elnökiete alatt rendes évi közgyűlést Losonczen. Az egyesületnek 46 alapító, 170 rendes, 145 pártoló, összesen 361 tagja van. Vagyona 25.267 forintot tesz ki, ez évi bevétel előirányzata 8146 forint, melyben a földmívelési minisztérium 3700 forintnyi segélye is szerepel. Az egyesület a pest megyei és heves megyei gazdasági egyesületekkel karöltve Hatvanban évenként tenyészállat vásárokat akar rendezni. A Balassa-Gyarmaton, Losonczen, Rétságán és Szirakon tervezett időjelző állomások költségéhez 200 forinttal hajlandó hozzájárulni. Elfogadta a közgyűlés a pest megyei gazdasági egyesület amaz indítványát, hogy az összes magyarországi gazdasági egyesületek közös hivatalos közlönyt állapítsanak meg s egyszersmind ennek költségeihez egyelőre 6 évre 500 forintot szavazott meg. Végül elhatározta a gyűlés, hogy Szécsényben az idén szarvasmarha-törzstenyészeti és tejszövetkezetet létesít. E szövetkezetbe azonban a tehenészetek tulajdonosai csak abban az esetben hajlandók belépni, ha a tejnek literét legalább 5 krajczáron értékesíthetik. E szövetkezet célja első sorban a sajtgyártás.

«Slöjd» egyesület. Slöjd-nek hívják Svéd- és Norvégországban az elemi és középiskolákkal kapcsolatos, vagy egészen önálló kézimunka-iskolákat a melyekben a gyermekek játszva eltanulják a házi iparnak különféle nemeit s különösen a tafaragást és olyan rendkívüli kézi ügyességet szereznek, hogy alapul szolgáltak a rendkívül magas fokon álló francia és német műipar megteremtésének. Ez iskolákat tanulmányozta hosszú ideig a külföldön Guttenberg Pal fiatal tanár, a ki

tapasztalatait most itthon akarja gyümöcsöztetni s magyar népipari vagy kézimunka-iskolák alapítása érdekében apostolkodik. E célból f. március hó 10-én Firczak munkácsi püspök elnökiete alatt, bizottság alakult, mely az eddig a fővárosban Aranyossy tanintézetén meghonosított eszmét tovább terjeszteni lenne hivatva.

A Rábaszabályozási ártér osztályozása. Radó Kálmán kormánybiztos elrendelte, hogy a Rábaszabályozás árterületét a szabályozás által elért haszon és eredmény alapján új osztályba sorozzák a teherviselési kulcsot megállapítsák, illetve, hogy a tényleges viszonyokhoz képest kiigazítsák. Mindama munkálatokat négy — esetleg öt — bizottság fogja végezni s e bizottságok — egy-egy bizottság Győr, Moson, Sopron és Vas megyék területére — működésüket április hó 15-én megkezdik. A veszprémmegyei birtokok osztályozási teendőit a kormánybiztos a vas megyei bizottság hatáskörébe utalta. Az osztályozási bizottságnak öt tagja lesz, egy becslési biztos, kit a kormánybiztos nevez ki, két tag a véleményező bizottságból s az érdekelt község által kijelölt két tag. Az osztályozásnál a véleményező bizottság tagjai csak ama megyében szerepelhetnek, a hol birtokuk nincs. — A kormánybiztos rendelkezésben kifejezte ama kívánságát, hogy e bizottságok működésüket még ez év folyamán befejezzék. Az osztályozási bizottság működése és megállapításai ellen a felebbeszési fórum a társulat véleményező bizottsága s a földmívelési miniszter.

Uj felfogó csatorna. A Fekete Körös-társulat felfogó csatornát épített, a mely a Sebes-Köröstől a Fekete-Körösig 49 $\frac{1}{2}$ kilométernyi hosszúságban felfogja az e terület menten levő patakok vizét és levezeti a Fekete-Körösbe. A Sebes-Körösből zsilipeken lebocsátott vizet öntözésre használják. Az építési költség 800.000 forint.

A természettudományi könyvkiadó vállalat nyolczadik (1893., 1894 és 1895 évi) ciklusának előiraja. A Királyi Magyar Természettudományi Társulat könyvkiadó vállalatának már huszonegy éves multja van. Ez idő alatt negyvenkilenc kötetből álló oly becses kis könyvtárt juttatott a művelt magyar olvasó közönség birtokába, melyben a legjelesebb természettudományi írók munkáival igyekezett hazánkban a természettudományi ismereteket terjeszteni és megkedveltetni. A magyar olvasó közönség teljesen fölfogta a természettudományoknak a mai korban való jelentőségét, megértette Társulatuk törekvését és könyvkiadó vállalatát növekvő pártolásban részesítette. E fokozatos pártolás reményében indítja meg Társulatuk a válatat nyolczadik ciklusát. A ciklus könyvilletményeinek kiszemelésében Társulatunk arra törekedett, hogy a díszesebb kiadású és könnyebb olvasni valók mellett olyan alapvető nagyobb kézikönyveket is adjon, a melyek már régóta igen érezhető hiányt pótolnak irodalmunkban. A kiszemelt munkák a következők: Czöglér Alajos: A kísérleti fizika kézikönyve, Roiti olasz munkája alapján. Revideálja Eötvös Loránd báró. Decandolle: Természettudományi növényeink eredete, számos rajzzal. Fordítja Pavlicsek Sándor, revideálja Magócsy-Dietz Sándor. Entz Géza: Az állatvilág háziartásáról, sorozatos előadások kepekkel. Graber: Az állatok mechanikai műszerei, számos rajzzal. Fordítja Thanhoff-r Lajos. Hermann Ottó: Az északi madárhegyek tájáról, számos képpel és színes műlapokkal. Reklus: Egy patak élete, rajzokkal. Straub Sándor: Az elektrotechnika kézikönyve, rajzokkal. Szabó József: Előadások a geológia köréből, számos képpel és mellékletekkel. Az aláírási díj három évi, 1893, 1894 és 1895 re szóló kötelezettséggel, évenként a következő: a Természettudományi Társulat tagjai és a közlöny előfizetői részéről 6 forint; nem társulati tagok részéről 8 forint, a mely összegbe már a bekötés költsége is bele van értve.

A budapesti marhavásár emelkedése. Folyamatban vannak a tanácskozások egy, Budapesten létrehozandó nemzetközi állatvásárról. Ez alkalmat felhasználva, egy fővárosi lap a budapesti vásár jelentőségét az 1874—1891. évi idő-

közben mutatkozó állatforgalom fokonykénti emelkedésének következő bemutatásával illusztrálja. — Felhajtott a fővárosi piacra évente átlag:

Év között	Szarvasmarha	Borjú	Juh
1874—1881.	106,216	51,613	96,125
1882—1886.	118,679	71,274	106,427
1887.	146,530	101,544	120,054
1888.	164,566	102,260	127,185
1889.	166,345	103,935	120,304
1890.	181,520	100,751	130,465
1891.	175,275	98,936	339,142

A felhajtás számában mutatkozó emelkedéssel párhuzamosan, az árak következő fokozása mutatkozik. métermázsánkénti elosuly szerint: 1890-ben 18 96—29 08 magyar, 17 25—27 14 szerb ökör és 18 46—25 75 magyar, 16—21 szerb tehén; 1891-ben 21 00—32 78 magyar, 21 37—30 60 szerb ökör és 21—28 57 magyar, 21—24 szerb tehén.

Az állatbiztosítás. A kötelező állatbiztosítás életbeléptetési módzatainak megállapítása vegett beható tanácskozás folyt gróf Bethlen András földművelésügyi miniszternél, melyben a miniszterteret kívül résztvettek: Liphay István miniszteri tanácsos, Ivánka Oszkár országgyűlési képviselő, Lestyánszky hontvármegyei alispán, Ottlik Iván miniszteri titkár és dr. Hutyra Ferenc állatorvosi akadémiái tanár. Beható megfontolás és megvitatás tárgyává tették ez alkalommal az előterjesztett megoldási módzatokat és a különböző irányokban kidolgozott részletes javaslatokat, melyek alkalmazása mellett a kötelező állatbiztosítást — mint értesülünk — egyelőre kísérletképpen Hontmegye területén életbeléptetni akarják. A miniszter kijelentve elvi hozzájárulását a proponált módzatokhoz, kiállításba helyezte egyszersmind, hogy Hontmegye közönségének dicséretes törekvésért erkölcsi és anyagi támogatásban részesíteni hajlandó és e szempontból legelső sorban segítyezni fogja a megyét oly irányban, hogy az alkotandó szervezet sikeres működéséhez nélkülözhetlenül szükséges állatorvosi személyzetet alkalmazhassa, illetőleg a hatósági állatorvosok számát megfelelően szaporíthassa.

A folyó év tavaszán megtartandó erdészeti államvizsga. A tavaszi erdészeti államvizsgát f. évi április hó 24-én és az erre következő napokon a fennálló szabályzat értelmében Budapesten az országos erdészeti egyesület székházában d. e. 9 órakor fog megkezdetni és folytatólag megtartatni. A vizsgára jelentkezők felhivatnak, hogy a vizsga letehetésére nyert engedélyt a vizsga kezdete előtt a bizottság elnökének bemutatassák.

Közsegi vámtarifák. Debreczenben a főszámvevő indítványára a városi jog- és pénzügyi bizottság elhatározta, hogy a városi közgyűlés előtt a borbehozatali vámnak 62 krról 1 ftra való fel-emelését fogja indítványozni. Minthogy a minap egy interpelláció alkalmából Wekerle helytelenítette, hogy Tirol és Voralbergben bizonyos helységekben ilyen autonóm vámtarifák létesítésével sértik Magyarország érdekeit, szeretnők, ha a kormány a mi városainknak azt a jogát, hogy ilyen octroi-k segítségével egész önálló vámtételeket alkalmazhatnak, szigorú ellenőrzés tárgyává tenné, nehogy esetleg osztrak résztől előforduló visszaélések alkalmából hivatkozás történhessék arra, hogy analog-esetek a mi törvényhatóságainknál is találhatók.

Bikakiállítás és vásár Székelyudvarhely. A vásár látogatottsága, dacára annak, hogy ez volt a legelső vásár, hogy későn engedélyeztetvén, közhírré tétele is későn eszközöltetett s hogy még megyei tenyésztők se voltak rá készülve, ki-elégítőnek mondható, mert a felhajtott állatok száma a kétszázat meghaladta. Sok szép állatot s általában elmondhatjuk, hogy közepes minőségű nagyon kevés volt s ez a körülmény volt oka annak, hogy a forgalom a várakozásnak nem felelt meg teljesen, mert a kitünőbb egyedek ára 400—600 frt között váltakozott. A közepes minőségűeket 250—350 frttal fizették. Az összbenyomás azonban azt engedi reménylenünk, hogy gazdasági egyesületünknek ezen vásár jövőjéhez kötött vára-

kozásai fenyesen befognak válni. A kiállítás szinten igen jól sikerült. Az első díjcsoporthoz pályáztak nyolczan. A II-ik díjcsoporthoz hét. A III. díjcsoporthoz pályáztak 30 község. A nagyobb birtokosok közül csak is Sperker Ferenc vett részt a kiállításban. A kisbirtokosok pályáztak az I. és II. ik csoport díjaira is. Az I. és II. díjcsoporthoz I. díjat egyenlően megosztva nyertek: Sztedemeteri Sperker Ferenc birtokos és bőgőzi Botorók István székely kispazda. Az I. díjcsoporthoz II. díjat Buzogán János Szent-ábrahám székely kispazda. A községek részére kitűzött két díjat a bizottság három község között osztotta meg.

Gazdasági érdekképviselet siettetése a porosz kormány részéről. Német lapok egyhangú jelentése szerint a porosz kormány el van határozva a mezőgazdaság érdekképviseletét oly alaposan, mint azt az iparosok és kereskedők élvezik, kamarák útján szervezni s a javaslatot még a folyó országgyűlés törvényhozása elé bocsátani. A tanácskozás e javaslat felett a porosz felsőházban fog megtörténni husvét előtt, honnan a megvitattott javaslat a képviselőház elé kerül.

Németország gazdáinak önségelye a gabonáruk helyesebb alakulása végett. Poroszország keleti tartományainak gazdaközönsége körében legközelebb *«Baltische Kornverkaufs genossenschaft»* cím alatt szövetséget alakult a gabonának a termelők útján közvetlenül leendő értékesítése céljából a közvetítők kizárásával. A fennevezett szövetséget abból indul ki, hogy az árakat nem egy egész ország vagy éppen nemzetközi forgalma szabályozza, hanem egyes kerületek igényei. E célból a termelők közösen raktárba vett gabonát addig őrzi, míg értékesítésére a megközelíthető piacok valamelyikén kedvező alkalom kínálkozik. Ezt elérendő, a szövetségi tagoknak a beraktározott gabonára természetesen jutányos kölcsönöket nyújt. Kitűzött célja továbbá a szövetségetnek, vidékenként egységes eladási szokásokat és a termelőhöz legközelebb eső vasúti állomást tekintetbe vevő árképzést, a szállítványok átlagos minőségének egységesítését létrehozni. Azt mondja a szövetséget által kibocsátott felhívás végső sorában, hogy az ilykép szövetséget gazdák célja nem az, a gabona árát mesterségesen szabályozni, hanem szemök előtt csakis a közvetítők által helytelenül és mesterkéltén eszközölt árképzés megakadályozása. Üdvözöljük a bátor kezdeményezést.

A német gazdaközönség sokoldalú tevékenységét fejtett ki február hóban. Eltekintve a berlini nagy agrarmozgalomtól, mely a *«Bund der Landwirthe»*-t hozta létre, február hóban a *Deutsche Landwirtschaft-Gesellschaft*, *Deutsche Landwirtschafts Rath*, *Deutsche Veterinär Rath*, *Verein für Moorenkultur*, *Verein der Steuer und Wirtschaftsreformer*, nem különben a tejjgazdasági és halászati egyesület ülésezett. Hogy mily messze terjed, mondhatni jelen korunk és társadalmunk alapjában ujjaalakítani hivatott eszmék foglalkoztatták az egyesületeket, erről részben lapunk már számot adott, részben pedig jövő közleményeinknek képezendi tárgyát. Csak is az aktualisabbakat és a ránk nézve is fontosabbakat emeljük ki jelenleg. Ily fontos kérdés az állatbiztosítás kérdése, mely a különösen Németországban nagy mértékben fellépet állatjárványok folytán, melyek éppen a kispazda elszegényedését nagyrésztben idézik elő, vált aktuálissá. Az állatbiztosítást kötelező helyi szövetségetek alapján állami beavatkozás mellett óhajtja a német gazda közvélemény szervezni; de foglalkoztatja a németközvéleményt az otthon mentesítés kérdése, a kispazda hitelügyeinek szervezése, a kettős érték behozatala, a mely Angliában is oly sok kiváló egyén pártolására talál, s e mozgalmakba az összes kontinentális államokat bevonni óhajtják.

Állami beavatkozás a gabonakereskedés terén Oroszországban. Az orosz kormány, mely mint lapunk múlt évi folyamának több száma közölte eddig is éber szemmel kísérte, az orosz gabonakereskedelmet bel, de inkább külföldön, most nagyobb irányú állami beavatkozást tűzte ki feladatául. E végett a lefolyt hónapokban előkészítő kongresszus állandó bizottságként működött, mely tanulmányaival elkészülvén, a kormány pénzügyi miniszterének, Witte, elnöklele alatt február hó 15-én a tanácskozmányok meg is indultak. Witte miniszter bevezető beszédében kiemeli, hogy az állami beavatkozás a gabonakereskedelemben nem tekinthető merész újításnak, mert az már majdnem 20 év óta forr a gondolkozók fejében, de elvéve alkalmazásba is vétetett az államkormányzat terén. El nem tagadható a miniszter kijelentése szerint, mint az a Nikolejefy kereskedői testület képviselője Bégard is elismerte, hogy a forgalomba kerülő gabona nem tisztán szállítatik. Ebből ama visszasság következik, hogy, mint azt angol gabonakereskedők hivatalosan tudattak, az orosz gabona, dacára annak, miszerint az amerikaival minőségére versenyezhet, mégis árban alul áll utóbbinál. *«Szállítsanak nekünk oly tiszta gabonát, mint az amerikaiak, akkor megadjuk mi önöknek ama árt, mit az amerikaiak kapnak»*, így szól az angol importőr. Ily viszonyok között, így folytatja a miniszter, kötelessége az államnak beavatkozni, mert az anket egyhangú beismérése szerint az Oroszországból kivitt gabona külföldi ára, dacára annak, hogy ez az összes belföldi termésnek csak 22—24%-tőljiát képezi, mégis a belföldi ár alakulását szabályozza. Ez nemzeti vagyonpazarlás. A miniszter nem zárkózik el ugyan az elől, hogy a kivitelre szánt gabona minőségének közigazgatási ellenőrzésének keresztül vitelénél a hatóság kezét részletes és parancsoló szabályokkal megkötni nem szabad. Szükség erre annál kevésbé forog fen, mert az ellenőrzésre az országnak tán 21 pontján szervezendő hatóságban ugys képviselve lesz egyrészt a gazda, másrészt a kereskedői osztály. A megindult tanácskozmányok csakis a bizottság elé tűzendő kérdések szövegezése körül forogtak, mely alkalommal felhozott, hogy a szabályozandó gabonaforgalom oly irányba tereltessek, miszerint a gabonaszállítványok egyáltalában próba alapján köttessenek. Az ellenőrzésnek tehát a próbaszerűsége kell kiterjesznie és itt szem előtt tartandó, hogy valamint egyrészt a hatóságilag nem próbaszerűnek talált gabonárunál megfelelő leszállítás eszközöndő, ugy másrészt a próbánál jobb minőségben szállított gabona a kikötött áron túl is fizetessék. A miniszter erre a bizottság további tanácskozásának tárgyául a megállapítandó elveket tűzte ki, azt jelentvén ki, hogy a mennyire kívánja is a véleménykülönbséget, mégis áttekinthetőség szempontjából egy-egy elvi kérdéshez 2—3 külön véleménynél több ártalmas lenne. Örülünk az orosz miniszterium részéről megindult mozgalmon, mert elvileg rést üt azon mentváron, melyet az európai gabonaforgalom évtizedeken át a *«laissez faire, laissez aller»* jelszava alatt épített magának. A nemzeti termelés oltalma az állam hivatása, csodálatos, hogy az abszolút orosz kormánynak kell e téren jó példával elől járni!

A gazdatisztek és erdészek nyugdíjintézetének alapszabálytervezetét vettük s azt alább lehetőleg egész terjedelmében hozzuk. Az alapszabályokhoz nincs szavunk, kielégítük azok az ügy sikerülte iránt legnagyobb skrupulusokkal viseltetőket is, különben csak kívánatos, hogy a tervezet minél szélesebb körben képezze a gazdatisztek és erdészek között a megvitatás tárgyát, hogy az esetleg mégis szükségesnek mutatkozó módosítások az alakuló gyűlés alkalmával ápr. hó 4-én eszközöltessenek.

Az alapszabálytervezet a következő:

I. A szövetséget neve, székhelye és célja.

1. §. *«Mezőgazdasággal és Erdészettel foglalkozók Nyugdíjszövetsége»*; székhelye Budapest.

2. § Célja nyugdíjalapot létesíteni, melynek rendeltetése a szövetséget tagjainak munkaképtelenség esetére rokkantsági járadékot, nyugdíjat, a tagok özvegyeinek özvegyi díjat biztosítani.

Határidők árfolyama Budapesten.

	márc. 10.		márc. 11.		márc. 13.	
	legelőcs.	legmag.	legelőcs.	legmag.	legelőcs.	legmag.
Búza						
1893. őszre	7.46	7.48	7.44	7.46	7.44	7.45
1893. tavaszra	7.32	7.33	7.30	7.31	7.32	7.33
Tengeri						
1893. máj.-jun.-ra	4.67	4.69	4.68	4.69	4.67	4.68
Zab						
1893. tavaszra	5.57	5.59	5.58	5.60	5.60	5.62
Repcze						
1893. aug.-szept.	11.85	11.95	12. —	12.10	11.90	12. —

Határidők árfolyama a külföldi gabona-tőzsdéken.

		márc. 10.	márc. 11.	márc. 13.
Bécs (100 kgrként frtkban.)				
Búza	tavasza	7.49	7.49	7.48
Rozs	tavasza	6.67	6.68	6.52
Zab	tavasza	5.96	5.95	5.97
Tengeri	máj.-jun. 93.	5.02	5.02	5.01
Repcze	február	—	—	—
—	aug.-szept. 93.	12.40	12.45	12.45
Berlin (1000 kgrként márkában.)				
Búza	ápr.-máj.	152.50	151.75	151. —
—	jun.-jul.	155. —	154. —	153.50
Rozs	ápr.-máj.	133. —	133. —	132.25
—	jun.-jul.	135. —	135.50	135. —
Zab	ápr.-máj.	143.25	142.75	143.75
—	jun.-jul.	143.75	144.50	144. —
Páris (100 kgrként frankban.)				
Búza	folyó óra	21.10	20.90	20.90
—	márc.	21.30	21.25	21.25
—	első 4 hó	21.75	21.75	21.60
—	márc.-tól 4	21.90	21.90	21.80
Liszt	folyó óra	47.10	46.25	46.90
—	márc.	47.40	47.50	47.25
—	első 4 hó	47.80	47.80	47.60
—	márc.-tól 4 hó	47.90	47.75	47.80
New York (búshel-ként cents-ben)				
Búza	márc.	74. 7/8	74. 3/4	74. 1/2
—	ápr.	—	—	—
—	máj.	77. 1/4	77. —	76. 3/4
Tengeri	máj.	51. 1/2	51. 3/8	50. 3/4

Szeszűzlet. (G. G.) Bécsi szilárd jegyzések folytán az üzlet valamivel megszűnt és az árak 1/4-vel emelkedtek. *E héten zárulnak:* finomított szesz 51.25—51.50 frt, élesztő-szesz 52.50—52.75 frt, filter-borszesz 54.75—55.25 frt. Az árak pr. 10,000 literfok hordó nélkül franko vasut Budapest értendő készpénzfizetés mellett.

A budapesti m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomás az 1892/3-iki idényben f. é. március 14-ig, az alább megnevezett magkereskedők és termelők számára a következő mennyiségű vetőmagvakat plombozta le.

	Luczerna Lóhere Összesen		
	m	e	t e r m á z s a
Mauthner Ödön Budapest	847	929	1776
Gr. Teleki Árvéd alább megnevezett vetőmagjai Drassó	—	—	624
Magy. keresk. részv.-társaság	357	245	602
Ullmann Károly Budapest	272	215	487
Haldek Ignác	327	148	475
Deutsch Gyula	319	125	444
Magyar Mezőgazdák Szövetkeze Budapest	117	185	302
Littmann Ármán Orosbáza	179	—	179
Szavoszl Alphons Budapest	107	38	145
Nöthling Vilmos	18	41	59
Frommer A. Herman Budapest	22	19	41
Boross Dezső és társa	—	5	5
Singer Zsigmond és testvére	3	—	3
Rothfeld Emil Budapest	1	—	1

Mind összesen: 5143

Gróf Teleki Árvéd drassói uradalma, (u. p. Szerdahely): Lóhere 312 q 50 kg., fehér csillagfűrt 40 q, lóbab 20 q, zab 112 q, buza 68 q, répa 6 q 75 kg., petrezselyem 2 q 25 kg., luczerna 25 q 75 kg., baltacsim 20 q, bámozott francia perje 4 q 80 kg., mezei komocsin 1 q 30 kg., csomós ebir 4 q 20 kg., angol perje 3 q 20 kg., olasz perje 40 kg., murek 3 q, pór-hagyma 30 kg., összesen 624 q 45 kg.

Élelmiszerek a budapesti hetivásáron. 1893. márc. hó 14. (A fő- és székvárosi vásárigazgatóság jelentése a «Köztelemek» részére.)

Húsvásár. A mai istvántéri hidegsertéshúsvásárra 11 vidéki árus 98 darab leölt sertést, — db leölt süldőt és 350 kilogramm sertéshúst, 50 helyb. hentes és husvágó pedig 109 db leölt sertést, — db leölt süldőt

és 1700 kg húsfélét hoztak. A forgalom élénk. Árak a következők: sertéshus nagyban, 100 kg. 49—52 frt, kicsinyben 1 kg. 52—54 kr. zsirnak való szalonna 100 kg. 55—56 frt, kicsinyben 56—58 kr, hárj 1 kg. 60—64 kr.

Halvásár a hálván. Az e hetivásárra 10 helybeli halász és halkereskedő által mintegy 18. 2 vidéki halász által 2 1/2 mm. halkészlet hozott a piacra. A kisebb felhozatal daczára, a készletnek m. e. 3/4-ed része talált vevőre. Viszontelárusítók által vásárolt hal mm-ját a következő árakon fizették: Nagy élő 80—120 frt, nem élő 60—100 frt, középnyag élő 52—70 frt, nem élő 40—60 frt, apró élő 16—30 frt, nem élő 12—20 frt.

Baromfi. Hozott a Fővámterre vaspályán kb. 3600 darab hajón 1000 db; 8 kocsin kb. 700 db; gyalog-árusok — db. helybeli árusoktól kb. 600 db, összesen kb. 5900 darabot hoztak. A forgalom élénk, a készlet nagyobb részben gyorsan elkel. Nagyban árak páronként: tyuk 160—180, csirke 120—150, hizott káppan 260—300, sovány káppan 22—240, hizott réce 300—400, sov. 200—280, hizott lud 650—750, sov. 380—400, hizott pulyka 600—700, sovány 450—500 kr, gyöngytyuk — krajczárig. — Az újvásártérre a szokott helyekről vaspályán 150 darab, szekéren — darab, gyalogárusok körülbelül 100 db, helyb. árusok 300 db, összesen m. e. 550 db baromfit hoztak. A forgalom a gyenge felhozatal és a magas árak folytán lanya. Jegyzetetik páronként nagyban és kicsinyben: tyuk 150—200, csirke 120—130, hizott káppan 20—250 kr, sov. 180—190, réce hizott 250—300, sovány —200 hiz. lud 600—700, sov. 380—400, pulyka hiz. 500—600, sovány 400—450, gyöngytyuk 180—200 kron, galamb peceayének 30—40 kron

Tojás. Hozott Fővámterre vasp. kb. 80,000 db, hajón 40,000 db, 10 kocsin kb. 70,000 db, gyalogárusok — darab, helyb. árusoktól 15,000 darab, összesen kb. 205,000 darab hozott. A forgalom élénk, a készlet nagyobb része elkel. Árak: 1 láda 144 db 30-00—32-00 frt, 40 krért 18—19 db, kicsinyben 40 krajczáért 16—17 darab. Az újvásártérre a szokott helyekről vaspályán kb. 5000 db, kocsin — db, gyalogárusok 1000 db, helyb. árusok 6000 db, összesen 12,000 db hozott. A forgalom élénk. Jegyzetetik nagyban és kicsinyben: friss tojás 1 db 2 1/2—3 kr, 100 db 210—240 kr, 1 láda 1140 db — kr. 40 krért 17—19 db, meszes tojás 1 db —, 100 db —, 1 láda 1440 db — frt, 40 krért — db

Csemete. Hozott a Ferenc József-rakpartra kb. 250 db ültetni való csemete és 650 db cserje. A vásár mindkettőre nézve közepes, a készletnek fele része elkel. Árak: 1 db csemete 30—100, cserje 1—10 krig.

Budapesti takarmányvásár. (A VIII. ker. Teleki-téren 1893. márc. 14-én.) (A fővárosi vásárigazgatóság jelentése a «Köztelemek» részére.) Felhozott 193 szekér rüszsena, 25 szekér muhar, 43 szekér zsupszalma, 21 szekér alo zsupszalma — szekér takarmányzalma, 40 szekér tengeriszár, 500 zsák szecska. A forgalom élénk. Az árak métermázsánként következők: réti szena 250—280, muhar 290—310, alo zsupszalma 130—140, zsupszalma 160—180, takarmányzalma —, kukoricaszár 120—130, szecska 190—200 kr. 100 kéve zsupszalma (500—700 kg.) 900—1200 kr, 1 kéve 10—13 kr, 1 zsák szecska (10 11 kg.) 20—22 1 szekér tengeriszár 500—600 krajczár, 1 szekér alo zsupszalma 600—1000 krig. A kőbánya mázsateri piacra tengerifelhozatal nem volt.

Budapesti heti gabonavásár. Felhozott az újvásártéri piacra 13 szekéren mintegy 104 q vegyes gabona és bab. Élénk forgalom mellett a következő árak jegyzetettek: Rozs 1 hl. (73—74 kg.) 44—45 kr, árpa 1 hl. (63—65 kg.) 300—320 kr, tengeri 1 hl. (73—74 kg.) 340—350 kr, zab 1 hl. (42—43 kg.) 260—270 kr, bab 1 hl. (80—83 kg.) 430—450 kr.

Állatvásárok.

Budapesti szurómarhavasár, márc. 14-én. (Wilhelm Ignác fővárosi állatorvos telefonjelentése a «Köztelemek» részére.) Ide szállított 513 db élő és 356 db vágott borjú, továbbá 65 darab élő, és 208 db vágott bárány. A gyengébb szükséglet folytán a mai vásár lanya irányzatba vonatott jelleggel folyt le. Ezen irányzat még inkább tapasztaltott a bárányoknál, melyek adás-vevése rendkívül nehézkesen történt. Az árak a legutóbbi jegyzéshez mérten élő borjúknál 4—6 krral, vágott borjúknál 6—8 krral apadtak kg.-ként. Jegyzett árak: élő borjú 34—40, kiv. 42 krig kilogrammként elősúlyban, fogy. adó nélkül, vágott borjú 54—60 krig kilogrammként fogyasztási adóval együtt dbonként 6—8 kg. levonással. Bárány páronként 4 1/2—5 1/2 frtg.

Budapesti juhvásár, márc. 11-én. (Wilhelm Ignác fővárosi állatorvos telefonjelentése a «Köztelemek» részére.) Felhajtott 221 db hizott juh. A felhajtott mennyiség 19—21 krig adatott el kilogrammonként elősúlyban.

Előrtésvásár, VIII. ker. Teleki-téren 1893. márc. 14-én. (A fő- és székvárosi vásárigazgatóság jelentése a «Köztelemek» részére.) Felhozott összesen 2 db. Eladott: süldő dbonként 10—13 frt, páronként 18—24 frt félkövér darabonként — frt, páronként — frt, hizott darabonként — frt, páronként — frton. Előslulyra kg.-ként — kr.

Bécsi marhavasár, márc. 13. A mai vásárra felhajtott 1946 drb magyar, 549 galicziai, 142 bukovinai 1752 német, összesen 4389 darab ökör. Lanya üzletmenetnél jegyzetetté mmként vágósúlyban: magyar hizott ökör I. rendű 61—64 1/2, II. 57—70, III. r. 52—56; galicziai I. r. 60—62 63, II. r. 56—59, III. r. 52—55; német I. r. 62—66, II. r. 58—61, III. r. 53—56, urasági ökör 27—31. Bika és tehén 26—31 frt mmként élő-súlyban.

Bécsi sertésvásár, márc. 14-én. A «Magyar Agricola» távirata a «Köztelemek» részére.) Felhajtás: 3305 fiatal, 5174 bakonyi sertés. Az üzlet lanya. Prima 47—48, kiv. 49, közép 41—45, könnyű 33—39, fiatal 32—40 krajczár kgként.

Küküllővári marhavasár február hó 10, 11 és 12-ik napjain. (Benkő János tudósítása a «Köztelemek» részére.) Felhajtás: II osztályu urasági igás ökör 40 db, párja 290—360 frt, kis birtokos czéljaira 100 db, párja 280—340 frt; magyar tinó 3 éves 100 db, párja 100—220 frt, 2 éves 120 db, párja 70—120 frt. I éves 800 db, dbja 25—45 frt; mustra ökör magyar 60 db, párja 240—300 frt, magyar tehén tenyésztésre 200 db, dbja 70—150 frt, levágásra 100 db, dbja 80—130 frt; tarka tehén friss fejős 50 db, dbja 80—150 frt; magyar üsző 2 éves 80 db, dbja 23—50 frt, 1 éves 120 db, dbja 18—30; bivaly-ökör 60 db, párja 140—200 frt, bivaly-tehén 40 db, dbja 70—130 frt, bivaly növendék 100 db, dbja 25—50 frt. A vásár egyáltalában lanya volt, minek oka a vidéken még uralkodó száj- és körömfájás-járvány és takarmány magas árában keresendő. Lóvásár a községben a lovak közt fellépet rühkór miatt nem tartott. Nevelő-kocza malaczostól 20 db, dbja 28—45 frt, malacz nélkül 60 db, dbja 25—40 frt, 1 éves süldő 260 db, dbja 10—20 frt, 1 1/2 éves 420 db, dbja 16—40 frt, 2 éves 210 db, dbja 18—40 frt. A vásár lefolyása élénk volt.

Karczagi marhavasár, február hó 19-én. (Tassy Géza tudósítása a «Köztelemek» részére.) Felhajtás: Első osztályu urasági igás ökör 180 db, párja 250—350 frt, másodosztályu 400 db, párja 180—230 frt, kisbirtokos czéljaira 350 db, párja 150—200 frt, magyar tinó 1 éves 93 db, dbja 40—60 frt, 2 éves 160 db, dbja 80—100 frt, 3 éves 80 db, dbja 80—150 frt, mustra ökör 35 db, dbja 30—50 frt, magyar tehén tenyésztésre 300 db, dbja 80—120 frt, levágásra 220 db, darabja 70—80 frt, tarka tehén levágásra 15 db, dbja 30—50 frt, friss fejős 50 db, dbja 40—90 frt, magyar üsző 270 db, dbja 25—60 frt, Remonda-ló 20 db, dbja 200—250 frt, igás ló 100 darab, dbja 60—150 frt, kocsis-ló 18) darab, dbja 150—230 frt, parasztló 400 darab, dbja 18—60 forint. Anyajuh 2000 db, párja 7—10 frt, sovány ürü fiatal 400 db, párja 8—10 frt, öreg 220 db, párja 12—15 frt, mustra-birka 300 db, párja 6—7 frt. Nevelő-kocza malaczostól 150 db, dbja 25—30 frt, malacz nélkül 400 db, dbja 20—25 frt, süldő 1 éves 480 db, dbja 10—20 frt, 1 1/2 éves 300 db, dbja 14—28 frt, 2 éves 240 db, dbja 15—25 frt.

Szerkesztői üzenetek.

N. Gy. Dengel-g. A kérdéses gazdasági malom egy a forgalomtól távol eső gazdaságban a házi szükségletre és a cselédség konvencziós gabonájának megőrlésére alkalmasnak látszik. Nagyobb mennyiségű gabona őrlésére, miután a kérdésttevő a közönség szükséglete ének fedezését említi, kevésbé felelhet meg, mert a malom órákenti munkabírása a 80—100 kg. finom lisztet nem haladja túl. Nalunk tudtukkal még sehol sem használják a malmot, de Franciaországban, hol e malom készül, dicserik s valószínűleg nagyobb mérvben van elterjedve. Készítője M. Schweitzer gépész-mérnök Puteaux-ban (Franciaország). Hogy van-e megjéjében ily malom? No azt nagyon bajos volna konstatálni.

Kiadóhivatali üzenetek.

Többeknek. Lapunk 1. 2. 3. és 4. száma teljesen elfogyott, azokat nem pótolhatjuk.

Többeknek: Csak oly levelekre válaszolunk, a hol a válaszbélyeg csatolva van

Dr. H. B. Megküldtük a kért füzetet.
L. V. Nyíregyháza. A kért címet megirtuk.
Sz. H. Ivár. Válaszoltunk.
Z. F. Görbéd. Sz. J. Belezna. H. G. Martfü. A címet megváltoztattuk.

K. S. Kékes. Illetőt felszólítottuk folyamodványa beadására.

B. P. Galgóc. Válaszolás végett levelezőlapját át-tették az illető kiadóhivatalhoz.

P. R. Moor. Válaszoltunk.

O. B. Kövesd. A kért címet tudattuk.

M. L. P.-Podár. Hirdetöt értesítettük.

B. J. Mike. Megküldtük.

Az Országos magyar gazd. egyesület tulajdona.

Lapfelügyelő-bizottság: Gróf Dessewffy Aurél, Nagy Dezső, Forster Géza, Kvassay Jenő, Máday Izidor, Rakovszky István. — A szerkesztés- és kiadásért felelős: Forster Géza. Szerkesztéssel megbízva: Baross Károly, Társzerkesztő: Rubinek Gyula.

A budapesti m. kir. állami vetőmagvizsgáló-állomás értesítvényei szerint magvainak csiraképessége következőleg állapított meg:

Angolperje	93%	Lóheremag, 44. sz.	95%
Bükköny	97%	Répmag, oberndorfi	93%
Buza champlain, tavaszi	99%	olajbogyóalaku	90%
Luczernamag, 86. sz.	96%	Spergula maxima (csibehur)	98%

HALDEK IGNÁCZ

magkereskedése

BUDAPEST, Károly-körút 9. szám.

Alapított 1844-ben.

Frommer A. Herrman

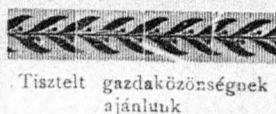
Budapest, Tükör-utcza 5. sz.

A monarchia legrégibb és legjobbjáró

mag- és növénykereskedése, faiskolája és egyedüli magtermelési telepe.

Legnagyobb részét sajáttermésű és kizárólag a kertészeti telepeken kipróbált és jónak bizonyult magvak hozatnak forgalomba.

A díszes képes főárjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Tisztelt gazdaközönségnek ajánlunk

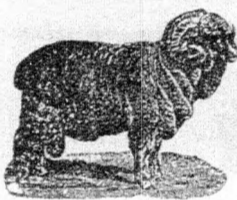
horvát-szlavonai származású

tölggyvető

makkot

válogatott minőségben és garantált csirázó képességgel.

Goldschmidt és Reich Sziszek.

Kos-eladás.

Gróf Károlyi Alajos hagyatékához tartozó tót-megyeri uradalom merinó (electoral-negretti) törzsjuhászatából

52 darab két éves tenyészkos eladó.

Bővebb felvilágosítással szolgál az uradalmi kasznári hivatal Ondrohón (Nyitramegye), u. p. Komjáth.

Anglo-Osztrák Bank.

Az Anglo-Osztrák Bank

részvényeseinek

huszonkilencedik rendes közgyűlése

1893. márczius hó 28-án esti 6 órakor

az osztrák mérnök- és építész-egyesület termében

1, Eschenbachgasse Nr. 9, Bécsben tartatik meg.

A tanácskozás tárgyai:

1. Az igazgatótanács évi jelentése.
2. A felügyelőik jelentése az 1892. évi zárlatról s határozathozatala e fölött.
3. Határozathozatal az 1892. évi mérlegből eredő tiszta nyereség hováfordítása iránt.
4. Alapszabály-változtatások.
5. Igazgatók választása.

Az alapszabályok 14. pontja *) értelmében szavazatra jogosult részvényes urak ezen nel fölhivatnak, hogy ideiglenes részvényjegyeiket (Provisional-hares) Bécsben az Anglo-Osztrák Bank számvevő hivatalában (1, Strauchgasse Nr. 1),

Londonban az Anglo-Austrian Banknál,

Budapesten, Brünben, Prágában és Triestben az Anglo-Osztrák Bank fiókjainál bezárólag folyó évi márczius 20-ig (mint alapszabályszerű utolsó határidőig) letétmenyesszék.

Az alapszabályok 41. pontja értelmében meghatalmazást csak szavazatképes részvényesekre lehet ruházni.

Bécs, 1893. márczius 9-én.

Az Anglo-Osztrák Bank igazgató-tanácsa.

*) Alapszabályok 44. pont, 4. kikezdés:

Minden részvényes a birtokában levő 25 darab részvény után egy szavazatra jogosult.

Szabadalmat

új találmányokra kieszeköl és értékesít mezőgazdasági, ipari- és háziartási gépeket legújabb szerkezettel és legkedvezőbb fizetési feltételek mellett, ajánl

BERGL SÁNDOR szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VI. Andrásy-út 30. szám.

Szerkeszti és kiadja a

MAGYAR SZABADALMI KÖZLÖNY

találmányokat ismertető képes szaklapot.

Közi az összes engedélyezett, meghosszabbított és átruházott (eladott) szabadalmak, szabadalom-bejelentéseket és a magyar iparost és mezőgazdát érdeklő iparszak újdonságokat.

Előfizetési ár: egész évre 8 forint, félévre 4 forint, negyedévre 2 forint.

Ezen iroda a nagym. kereskedelemügyi magyar királyi miniszter által elismerve a hivatalos szabadalmi katalógus kiadásával lett megbízva, melyet e lap előfizetői ingyen kapnak meg.

30 darab jó karban levő, válogatott erős ló, ugyanannyi jó karban levő kariottával, (kétkerékű

taliga) teljesen felszerelve, jutányos árért eladó.

Tudakozódhatni a kiadóhivatalban.

MEGHIVÁS

A

„MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE“

1893. évi márczius hó 29-én délelőtt 10 órakor a Köztelken megtartandó

évi rendes közgyűlésére.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése az 1892-iki üzletéről.
 2. Az 1892-iki üzletév feleslegének hováfordítása.
 3. Alapszabály változtatások.
 4. Esetleges indítványok.
- Budapest, 1893. márczius hó 12-én.

Az igazgatóság.

Magyar kir. államvasutak.

4571/93. szám

Üzletvezetőség Aradon.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak petrosényi osztálymérnökségénél egy irodaszolgái állás üresedett meg, melylyel 210 frt, azaz kétszázötven frt évi fizetés és 60 frt, azaz hatvan frt lakbér és a szolgálati ruházat élvezete van egybekötve.

A polgári alkalmazatásra jogosító hadügyi vagy honvédelmi miniszteri igazolvánnyal ellátott ki-zolgálat altisztek (z ily állások betöltésénél elsőbbséggel bírván, felhívjuk azon altiszteket, kik az 1873-ik évi II. törvénynek értelmében jogosultsággal bírnak és pályázni ohajtnak, hogy említtet igazolvánnyal felszerelt folyamodványukat, melyben a vasuti szolgálatra képesítő 35 évet meg nem haladó életkoru, ép és egészséges testszervezetten kívül a magyar írás és olvasásban és a számolás elemeiben jártasság, továbbá a magyar honpolgárság kellően igazolandó s a következő czim alatt: «A m. kir. államvasutak üzletvezetőségének Aradon» legkésőbb 1893. évi ápril hó 1-ső napjáig terjeszsek be, mint-hogy az ezen határidőn túl beérkező kérévények figyelembe vétetni nem fognak.

Arad, 1893. márczius 11.

Az üzletvezetőség

T. cz. Van szerencsénk tisztelettel tudatni, hogy mai naptól kezdve az általunk gyártott mezőgazdasági és minden más gépeinknek Magyarország és a melléktartományokban való kizárólagos elárúrási jogával

Fehér Miklós

budapesti gépgyáros céget bízunk meg s egyúttal reá ruháztuk Magyarországon gépeinkre vonatkozólag a

vezérügynökséget.

Ez alkalmából tisztelettel felkérjük a nagyérdemű gazdaközönséget, hogy a mi legkitünőbbeknek bizonyult locomobiljaink, Excenter-gőzcseplőgépeink s egyéb gépeink, valamint mindezen gépekhez szükséges géprészek beszerzése végett ezen-tul egész bizalommal új vezérügynökünk, FEHER MIKLÓS gépgyáros céghez (Budapest, IX., üllői-ut 25. sz. «Köztelek») forduljanak.

Kelt Lincoln (Anglia), 1893. márcz. 1-én.

Tisztelettel

Ruston, Proctor & Co. Limited gépgyárosok.

T. cz. A fent foglalt nyilatkozat kapcsán van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy mai naptól kezdve Magyarország és a melléktartományokra nézve Anglia legjelesebb gépgyárának

RUSTON, PROCTOR & CO. LIMITED,

lincolni gépgyáros cég

vezérügynökségét

átvettem s mai naptól kezdve a cég által gyártott összes gépek és géprészek Magyarországon és a melléktartományokban kizárólag csakis nálam rendelhetők meg és csak tőlem szerezhetők be.

Cégem 35 év óta áll fenn s ez idő alatt egymagam több mezőgazdasági gépet adtam el, mint a többi magyarországi gépgyárak és ügynökségek összevéve. E sikert annak köszönhetem, hogy már pusztán nevem teljes garancia a vevőknek az iránt, hogy a ki nálam gépet vesz, az e nemből a legjobbat, legzölészerűbbet kapja. Ez indított engem most a «Ruston, Proctor & Co. Limited» gépgyáros cég magyarországi vezérügynökségének átvételére, mert meggyőződésem arról, hogy a nevezett, Anglia e legkitünőbb gépgyára évről-évre a legújabb, leggyakorlatibb újításokat lépteti folyvást életbe gépeinél s így az általa gyártott gépek jószág, cél-szerűség tekintetében minden más gépet felül is mulnak s ez idő szerint ezek a világ legjobb gépei. Gépeikből hazánkban már közel 2000 garnitúrát adtak el s így biztos vagyok arról, hogy a nagyérdemű gazdaközönség becses figyelmé ismét hozzám fog fordulni a «Ruston, Proctor & Co. Limited» gépeire nézve s biztos lehet, hogy e részben ezentul is a legjobb, legszolidabb, de egyúttal a legtartósabb gépeket is fogja tőlem kapni. A gazdaközönségnek a gépvételt megkönnyítendő, mindennemű gépek nálam több évi részletfizetésre is kaphatók. Mai naptól kezdve tehát megrendelhetők nálam a «RUSTON, PROCTOR & CO. LIMITED» lincolni angol gépgyár által gyártott mindennemű locomobilok, Excenter-gőzcseplőgépek, úgy minden másnemű gazdasági és gépi gépek, valamint mindennemű gépekhez géprészek, melyekből gazdag raktár s nagy választék áll nálam a t. cz. gazdaközönség rendelkezésére. E gépek és géprészek csakis nálam rendelhetők meg. Árjegyzéket bárkinek is szívesen küldök, ingyen és bérmentve. Kérem szíves megrendelésüket

Budapest, 1893. március 1-én

Tisztelettel

Fehér Miklós gépgyáros,

mint a «Ruston, Proctor & Co. Limited», lincolni (Anglia) gépgyáros cég vezérügynöke. Budapest, IX. ker., üllői-ut 25. sz. «Köztelek».

F. Zimmermann & Co.

Halle (Saale), Poroszország.

Speciális gyár sorvetőgép, czukorrépa-gazdaságnak szánt gépek és készülékek előállítására czéljából.

Legújabb nagy sikerei:

1890. A bécsi nagy mezőgazdasági és erdészeti kiállítás alkalmával: **Első díj:** cs. kir. földművelési miniszterium nagy arany államérme.

1890. Nagy gazdasági kiállítás, Kolozsvár: **Első díj:** nagy ezüstérem.

1891. Néppünnepélyvel egybekötött nagy gazdasági kiállítás, Lincz (Duna): **Első díj:** nagy aranyérem.

1891. Országos jubileum-kiállítás, Prága: **Első díj:** nagy ezüstérem.

1891. A román kir. miniszterium részéről rendezett sorvetőgépek nagy versenye, Herestren, Bukarest mellett: **Első díj:** nagy aranyérem.

Szabad. általános hegyi sorvetőgép „SUPERIOR“

Szab. hegyi sorvetőgép «Hallensis»

mindkét rendszer kitűnően bevált hegyes és sikos vidéken. Általános vágógép, legújabb kipróbált trágyaszűrő, Amtmann-Heucke szabadalma, trágyamalom és mindenféle másnemű gazdasági gép legújabb szerkezettel.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Ausztria-Magyarország és Felső-Szilézia általános képviselője: **F. J. SCHÖBER, Troppau (Osztrák-Szilézia) cég.**

Magyar királyi államvasutak.
30241/A L.

«Az államosított budapest-pécsi vasut részvényeinek felmondása. Ertesülsünk szerint a m. kir. pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök az államosított budapest-pécsi vasut összes még künn lévő részvényeit folyó évi július hó 1-re felmondotta, minek következtében ezen részvények a mondott naptól a később közzéteendő módoszatok mellett ugyanazon pénzügyminiszterium s ugyanazon helyeken, a melyben és a hol a részvények szelvényei eddig beváltak, készpénzben be fognak váltani. Ennek következtében a részvények kamatozása f. évi július hó 1-én természetesen megszűnik.

Budapest, 1893. február 27-én.

Az ált. igazg. (üzl.) főosztály.

(Utánnymot nem díjaztatik.)

Évek során át legjobb minőségűnek bizonyult
trágya-gypszet

leszállított áron ajánl az

„Iglói Főszgyár“

IGLÓ, (SZEPESMEGYE).

Méltóságos gróf Wenckheim Frigyes ur békési uradalma földvári gazdaságban f. hó 20-án d. e. 10 órakor tartandó nyilvános árverésen 11 darab 2 éves és 3 darab három éves tiszta magyar faju

tenyészbika

fog eladatni — Vasutállomás Békés.

Uradalmi tisztartóság.

Juharfa

(Acer pseudoplatanus, Berghorn)

1500 drb, 2 méter magas, ára drbkint 20 kr; — 1500 drb 1½ méter magas, ára drbkint 16 kr; — 2000 drb 1 méter magas, ára drbkint 12 kr., eladó gróf Chorinszky Igó ur ó méltósága százdi erdőgazdaságában. 10 drbnál kevesebb nem küldetik. 100 vagy 100-nál nagyobb rendelésnél 10% engedmény. Megrendelések

gróf Chorinszky Igó ur ó méltósága erdészeti hivatalához

Százd, u. p. Deménd, Hontmegye intézendők.

Magy. kir. államvasutak.
29161/03. szám.

Hirdetmény.

A magyar királyi államvasutaknak Zágráb állomásán építendő műhelyépületek létesítéséhez szükséges összes munkák biztosítására ezennel nyilvános ajánlati tárgyalás hirdettetik. A tervek, a költségvetés és az egységárjegyzéki minta, a szerződési tervezet, a ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint a munka végrehajtásához kötött feltételek a magy. kir. államvasutak gazdasági igazgatóságánál (Andrássy-ut 73. sz. III. emelet 39. ajtó) a hivatalos órák alatt hétköznapokon d. e. 8 órától d. u. 2 óráig, vasár- és ünnepekön d. e. 9 órától déli 12 óráig megtekinthetők.

A munkák tárgyában teendő ajánlatok legkésőbbben 1893. évi március hó 28-ának déli 12 óráig nyújtandók be alulirt igazgatóság jogügyi osztályánál (Andrássy-ut 75. sz. II. emelet 18. ajtó).

Minden ajánlat és a hozzátartozó mellékletek ivenkint 50 kros bélyeggel ellátva, lepecsételve és a következő feirattal ellátva nyújtandó be:

«Ajánlat a Zágrábon létesítendő műhelyépületek előállítására.»

Megjegyeztetik, hogy csak az összes munkákra vonatkozó ajánlatok vétetnek figyelembe. Az ajánlatok benyújtását megelőző napon, azaz 1893. évi március 27-én déli 12 óráig 10.000 forint, azaz 10.000 forint bányapénz les: a magy. kir. államvasutak központi főpénztáránál (Andrássy-ut 75. sz. földszint) készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban leteendő.

Az értékpapírok számitandók a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 nappal nem régiebb, utolsó napi árfolyammal, de soha névértéken felül. Csak idejekorán beérkezett írásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául. Posta útján beküldött ajánlatok és bányapénzek térítvény mellett adandók fel. Budapest, 1893. évi február 28-án.

Az igazgatóság.

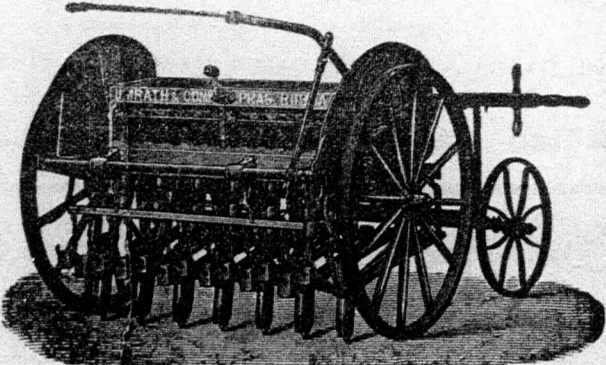
(Utánnymot nem díjaztatik.)

Egyetemes-ekéket,

2-, 3- és 4-vasú ekéket, vetés- és lánccs-boronakat, porhanyó ökat, (extirpator és grubber),

✈ sorvető- és szóróvető-gépeket, ✈

kitűnő szénagyűjtőket, kukoriczamorzsolókat és minden egyéb gazdasági gépeket, különösen 3-, 5-, 7-, 8- és 10-lőerejű gözcseplő-készleteket minden versenyt kizáró áron szállít.

Umráth és tsa gazdasági gégyára
Budapest, váci-körút 60.
Árjegyzékek kívánatra készséggel küldetnek.

Uj! Verseny nélkül! Uj!

Petras valodi ruggyantakenőcse

világos vagy fekete, a legujabb és legjobb szer. Lábbeli, bőrneműek, lőszerszám, kocsfedél, kocstakaró, nyereg, stb. vízmentessé, puhává és tartóssá tételére. Kiváló patakenő.

Pléhszelencében 1.00 kr., 50 kr., 25 kr. utánvétellel. Megrendelések 5 főtől fölfőve bérmentve.

ANT. PETRAS, Droguerie, vegy. műsz. labor. Böhm. Brod.

Vegyelemezve a cs. kir. közoktatásügyi miniszterium vegykisérleti intézet bőriparosztálya részéről Bécsben és 1892. október hó 11-iki szakvélemény értelmében, összetételére nézve lábbeli és bőrneműek kenésére nagyon jónak találtatott.

Szállítható vasutak
mezei, erdei, ipari és építkezési stb. czélokra.

DANUBIUS
MAGYAR HAJÓ- ÉS GÉPGYÁR-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
Képv. SZIRMAI J. gépezés mérnök. Budapest, Zrínyi-utca 4.
Egész berendezések bérbeadása.

Részletes költségvetések díjtalanul készítettnek.

Szöleink ujjaalakítása.

Írta: BAROSS KÁROLY.

Ára 1 frt. — Kapható a kiadóhivatásban.

Védelem száj- és körömvész, dísznöorbáncz, légybántoló istállóban, patkány és mindenféle féreg, nedves fal stb. ellen.

Egyedül Barthel-féle eredeti

CARBOLINEUM

mint általánosan felülmulhatlannak elismert szer által nyújtatik; e szer egyttal a fának szép barna színt ad, valamint 3-4-szeres tartalmat biztosít. Prospektus ingyen, 5 kg postán 1 frt 20 kr.

Kiadás csekély — haszon ezerszeres!

Michael Barthel & Co.
Wien, X. Keplergasse 20/a. (Alapítva 1781.)

Eladó szőlővessző.

Az orsz. magy. gazd. egyesület istvánbelki immuni homoktalajú szőlőjéből a következő amerikai és európai szőlővesszők eladók:

Amerikai fajok:

Gyökere.

Riparia sauvage 30,000 darab ára ezre ként 30 frt.

	Sima.	I. oszt.	II. oszt.
Riparia sauvage	57,000 drb ára ezrenként	10 frt	8 frt
York-Madeira	4000 » » »	20 »	10 »
Herbemont	700 » » »	20 »	10 »
Vialla	3700 » » »	20 »	10 »
Elvira	1300 » » »	14 »	—
Canada	1300 » » »	20 »	—
Luisiana	500 » » százanként	2 »	1 »
Cunningham	400 » » »	2 »	1 »
Ives Seedling	100 » » »	2 »	—
Concord	100 » » »	2 »	—

Megrendelések intézendők az országos magyar gazdasági egyesület igazgatóságához, Budapest (Közlelek). — Az elszállítás tavasszal történik. A megrendelésnél a vessző fele ára előre beküldendő, a háttamaradt rész utánvétellel szedetik be. Csomagolásért és vasutára szállításért ezrenként 1 frt számítottatik.

Az egri érseki uradalom székhelyén Egerben, az

udvarmesteri állás

betöltendő; ezen állásra csak nős — lehetőleg gyermektelen — egyének alkalmaztatnak és megkivántatik, hogy a pályázni óhajtó neje a házvezetés minden ágában tökéletes jártassággal bírjon; az ezen állást elnyerni óhajtók az egri érseki uradalom jószágigazgatóságánál Egerben személyesen jelentkezzenek, a hol is az állással egybekötött javadalmazás és minden további feltételekre nézve kellő felvilágosítás nyújtatik.

Eger, 1893. március 6-án.

Az egri érseki uradalom igazgatósága.

Tenyészsértés-eladás.

Tömeges kérdezősködés folytán, a tisztelt érdeklődő közönség ezennel értesítettik, hogy a pankotai uradalom tenyészkán és koczákra előjegyzéseket még március hó 31-ig elfogad.

A venni szándékozó tisztelt közönség levélbeni megkeresésére felvilágosítással szívesen szolgál a

herczeg Sulkowszky J. M. urad. felügyelősége Pankotán.

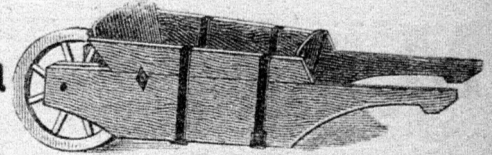
NAY TESTVÉREK

faipar és szállító-eszközök gyára

a váci magy. kir. országos fegyházban.

BUDAPEST,

VI., Podmaniczky-utca 2. sz.,

Telefon-szám 121.

ajánlják a tek. építészeti hivatalok, ármentesítő-társulatok, földmunka-vállalkozók, gazdák figyelmébe dusan felszerelt raktárakat szállító-eszközökben, u. m.: a legkülönfélébb talicskák, lőutáni taligák (Cariotta), téglavetődékekhez szükséges összes eszközök, továbbá mindennemű létrák, a legkülönfélébb nyelek, falapátok, szénahányó-, trágya- stb. villák, igás-, rugós- és más kocskák és minden e szakba vágó tárgyak a legtartóssabb kivitelben, minden erősen vasalva, a kivitelhez mért nagyon olcsó áron. — Kívánatra részletes árjegyzék bérmentesen.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom termései, továbbá állást keresők és adók hirdetései vétetnek fel e kedvezményes rovarban.

KIS HIRDETÉSEK.

Hirdetési ár 15 szögig 30 kr., ezen feül minden szög 2 kr., feltűző betűkkel 4 kr. Czim közlésénél minden beiktatásnál 30 kr. bélyegilleték

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Betöltendő állások.

Nőtlen gazdasági segédítést, ki a földmívelés, hízalás és tejgazdaság terén már gyakorlattal bír, alkalmazást talál **Emödy József** földbirtokosnál Suránkán, (Nyitra-megye). Elvételére 240 frt és teljes ellátás mosáson kívül. Magyar és tót nyelvi szükséges. Folyamodványok bizonyítványok és arcképpel március 15-ig benyújtandók. 1587

Kulcsári állás van üresedésben, nagyméltóságú gróf Gyurky Abraham ur kisteleki uradalmaiban, melyre pályázhatnak földmívelésiskolát végzettek, kik már hasonló minőségben alkalmazva voltak a könyvvezetésben jártasak. Javadalmazás, lakás, 200 frt készpénz, 10 hl buza, 12 hl rozs, 10 hl arpa 20 méter tűzifa, 2 hold tengeriföld, 1 hold krumpliföld, 225 m² kender és káposztás, 2 drb tehéntartás (járomokor takarmányozás) 3 drb öreg sertés tartás. Az állomás április 1-én betöltendő. Kérvények bizonyítványokkal együtt, melyek vissza nem küldetnek, az **uradalmi kasznársághoz** intézendők, **Kis-Terence, Nógrádmegye.** 1597

Állást keresők.

Uradalomhoz **irnokul** ajánlok egy okleveles, földmívelésiskolai és 3 évi gyakorlati bizonyítványokkal bíró egyént. 1615

Egy 30 éves róm. kath. nőtlen gazdatiszt, ki mint ilyen, már hosszabb idő óta nagyobb uradalmakban volt alkalmazva, a gazdaság, állattenyésztés, szőlő- és pinczekezelésben, úgy a számvitel terén is járassal bír, **irnoki** esetleg **kezelőtiszti** állást keres. Alkalmaztatás esetén állását azonnal elfoglalhatja. Czim a kiadóhivatalban. 1578

Gazdaságban **alkalmazást keres** szerény feltételek mellett egy földmívelésiskolát jeles sikerrel végzett fiatal ember. Czim a kiadóhivatalban. 1626

Egy gazdatiszt, ki a debreczeni gazdasági tanintézetet jó sikerrel végezte és a gazdaság minden ágában kellő jártassággal bír, 14 évi gyakorlattal; kiszolgált altiszt, bírja a magyar tót és német nyelvet, róm. kath. vallású, 34 éves, nős; nagyobb gazdaságot mint önálló kezelőt vezetett, szerény feltételek mellett alkalmazást keres azonnali belépésre. Szives ajánlatok T. L. jelleg alatt Pestmegye, Vác, poste restante intézendők. 1611

Gazdasági segédítést nek ajánlok, egy magyar-óvári gazdasági akadémiát végzett, önkéntességnek eleget tett, 24 éves, római katolikus, gyakorlattal bíró fiatal gazdász. Ajánlatok T. A. Tura, Pestmegye cím alatt kéretnek. 1609

Egy róm. kath. vallású 18 éves erőteljes ifjú, ki földmívelés-iskolát Csíkován jó eredménnyel végzett, beszél magyarul s kissé németül; a mezőgazdaság összes ágazatában egy a tejjgazdaság vezetésében kellő jártassággal bír, szerény feltételek mellett megfelelő alkalmazást keres. Szives megkeresések Dobránszky Imre címére, Torontálmegye, Oroszlámos intézmi kéretnek. 1618

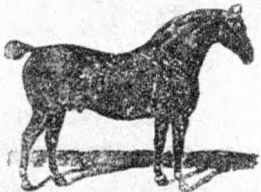
Földbirtok.

Keresek egy 600-1000 holdas földbirtokot hazombérbé. Ifj. Jurenak Sándor, Pusztá-Tenyő. 1628

Allatok.

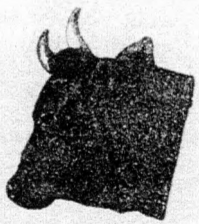

Berkshire tisztavérű kan és koca malacz **eladó** Berg M. báró jószágberletnél, Kapuvár. 819

Megvételre keresek egy lehetőleg erős csontozatú, örökös birkáló ment, fedezőképes **telivér mént.** Deregnyó u. p. Rutka, Zemplénm. Lónyay Gábor. 1568

Eladó számfelötti telivér sehwyzi bika 21 hónapos, ára 250 frt; megtekinthető ifj. gróf Almássy Kálmánnál Páztón, Heves-megyében. 1571

Növendékmarha-eladás Wolf testvérek tenyészetéből. Várpalotán, 55 darab 1, 2, 3 és 4 éves élévér simmenthali üsző — melyekből 17 darab telivér simmenthali bikával beüzve, — továbbá 5 darab 1-1 1/2 éves felvér simmenthali hágóképes bika eladó. A tenyészet több kiállításán első díjat nyert. A állatok bármikor megtekinthetők Várpalotán, (m. áll. vasutállomás) Veszprém megye. 1610

Zólyom vármegyébe nagyobb mennyiségű **hágóképes pinzgau bika keresetlik;** a kiknek eladó bikáik vannak, kéretnek ajánlataikat a lap kiadóhivatalához intézni. 1613

Keretetik megvételre tisztafajbéli 10-12 drb **magyar üsző** 12-15 hónapos és hasonló koru bikaborjú. Ajánlatok az árak megjelölése mellett kéretnek **Schmitt Adolf** urhoz, Práznócz, u. p. Nagy-Bossány, Nyitra-megye. 1598

Sárga négyes fogat igen egyenlő és jójáró, tökéletesen betanított és biztos 162 — 164 cm. magas lóval **eladó** **Duna-Adonyban,** vasúti állomás, Adony-Szabolcs. Bővebb felvilágosítást **Kis János** lovászmester ad. 1595

Egres-Kátán, gróf Keglevich S. ur gazdaságában, 8 darab másfél éves **felvér bika** van eladó 180-200 frt darabja. Bővebbet a kasznári hivatalban. 1610

Termények.

Sójabab, jó minőségű, vetőmagnak és takarmányozásra alkalmas, a rédiesi vasútállomáshoz szállítva mm. kint 7 1/2-ért eladó Gayer Pálnál, Pórszombat, u. p. Zala-Baksa. 1625

A magyar-béi uradalomban, 35 ezer hazai sima oportó szőlővessző van eladó, ezenként 8 frtért a szempezi állomásra szállítva. Tilé Ferenc tisztartó. 1627

Komocsin (Thimotheé) fűmagot, legfinomabb hegyi, arankamentes, a magvizsgáló állomás értésvénye szerint 94 használati értékkel bíró vetőmagot elad, 100 krg. onkint 30 frtért zsákkal együtt az **uradalmi igazgatóság Munkácson, Bereg-megye.** 1608

Eladó burgonya: Imperator 4 frt, magnum bonum 4 frt, Viktor a legkorábbi burgonyafaj 5 frt, mindhárom faj sárgahéjú és igen jó minőségű. Zsák külön 4 24 kr. Szállítás az örmezői vasúti állomáshoz. Az eladó címe **Rónay Albert, Alsó-Hrabócz, Zemplénmegye.** 1596

Székely kukorica legkorábban erő eredeti vetőmag saját terméséből ölmozott zsákban eladó métermásánként 9 frt 50 kron. **Ugron Ákos,** orsz. képviselő jószágkezelőségénél, vasut-állomás, Székely-Udvarhely. 1558

Székely tengeri. Nem másoktól bevásárolt, hanem valóban saját termésű, nemesített, fajtisza, csiraképes vetőmag, a csövek derekáról morzsolva. Ára 100 kilónként 9 frt. Megrendelések következő cím alatt intézendők **Gagy jószágfelügyelőség, Székely-Keresztúron.** 1605

Szőlővessző őszi metszésű homokban gondosan elvermelve, megrendelhető a Közlelek kiadóhivatalában Budapest (Közlelek), Riparia portalis gyökere 15,000 darab, ezenként 40 frt; Violla gyökere 3050 drb, ezenként 40 frt; Riparia portalis sima 85,000 drb, ezenként 20 frt; Riparia sauvage sima 180,000 drb, ezenként 14 frt; Jaquez sima 173,000 drb, ezenként 20 frt; Herbemont sima 40,000 drb, ezenként 20 frt; Violla sima 14,000 drb, ezenként 20 frt; York-Madeira sima 11,000 drb, ezenként 25 frt; Mézesfehér sima 77,000 drb, ezenként 10 frt. Megrendelésnél az érték 50 százaléka előre beküldendő. 1599

Vetőre kitünően alkalmas **magnum bonum burgonyát,** melyből a nagyon aprók ki lettek választva, ajánlok a kemecsei vasúthoz (Nyiregyháza mellett) vevő zsákjaiban szállítva, vagy a zsákok mérsékelt áron való felszámítása mellett, métermásánként 2 frton. Szives megkeresések akár budapesti mezőgazdasági gépjáratembe, váczi-körut 29, akár pedig gazdaságomban, Tura, Szabolcs-megyében, u. p. Nyiregyháza, intézendők, **Propper Samu.** 1549

Élő fak és növények.

Maclura aurantiaca, a legjobb, a legellenállóbb sűrű és erős tövissel ellátott eleven sövény, melynek még azon előnye van, hogy a nyál nem rágja meg, semmiféle rovar sem pusztítja és a levelei selyembogár-tenyésztésre még előnyösebben használhatók mint az eperfa-levelek. Célszerűen alkalmazható kert, udvar, legelő bekerítésére és ut melletti spaliernak. Erős, gyökereis ültetvények készpénz fizetés vagy utánvétel mellett kaphatók, 1000 drb 16 frtért Rác György ur kertészetében, Kula (Bácsm.) Horák Ferencz, kertész. 1624

Ültetésre legalkalmasabb magról nevelt **akác** 6 forinttal, **bálvány** (Ailantus) csemete 8 frttal ezenként, Királytelek vasutállomásra csomagolva szállítva, megrendelhető **Liptay Jenőnél** Bashalmán, posta Királytelek. 1606

Vegyések.

Eladó vetőgép, Clay on és Shuttleworth-tól 13 soros, csak egyszer használt, 150 frtért. Czim a kiadóhiva alban. 1617

FISCHER J. zsák gyári raktárában BUDAPEST

Nagy-korona-utca 18, szám, **vizmentes ponyvák** kölcsön kaphatók. Ugyanott új és egyszer használatban volt vizmentes ponyvák **Jutányosan** kaphatók, **Repczeponyva** darabonként 3 forinttól feljebb

M. kir. államvasutak. 21777/C II. szám.

Alsó-sziléczi-osztr.-magyar szénfoglalom.

Az 1889-ik évi január hó 1-től érvényes kivétel díj-szabás és hozzátartozó pórtékaiban köszén-, szénvályog- és pírzen küldemények renélve foglalt díjtételekből folyó évi márc us hó 1-től kezdve a díjrovidítések nem a 2 ik, hanem az 1-ső árkelet rövidítési táblázat szerint fognak levonásba hozatni. Budapest, 1893. év február hóban. Az igazgatóság.

Husvétli kenyér

husvétünnepe, híres minőségű
2 kiló Pinza 4 frt 80 kr.
1 kiló Presnitz 3 frt 30 kr.
Megrendelést idejkorán kérek, egyttal meghatározást az időnek, mikor az áru rendelkezési helyén váratik.

Enrico Hübel, Triest.

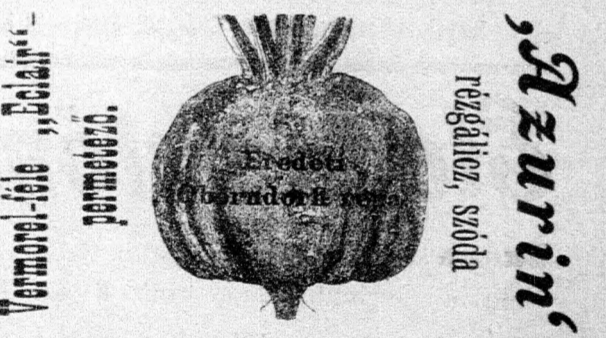
Eladó mének és kanczák.

Két darab 4 éves mén «Furió 12» 3 db 3 éves mén «Champion» után nevelve, 14 db különféle koru hasas, teddés és csikós kanczák. — **Teddés:** 24 drb magyar tenyész tehén, has és hasas. — 200 drb. junisi malacz. — Csepőgép 1/10 m. állami gépjárból, 1/4 Schuttleworth féle, továbbá különböző gazdasági eszközök, mint 10 Sack-féle eke, 2 különféle sorogógép 19 és 21 soros és egy szörő, 1 jürgány, tengeri morzsolók, ökrös szekerek, kocsi, löszerszámok stb. illő áron eladatnak. Bővebb felvilágosítás Brill Sándornál, Pa.-Kengyel, vasut- és postállomás, vagy Bpsten dohány-utca 28. sz. I. em. 10.

Szávoszt Alphons

magkereskedés és gazd. cikkek üzlete
Budapest, V., Arany János-utca 11. sz.
ajánl. **szavatolt minőségű**

Takarmányrépamag-fajokat

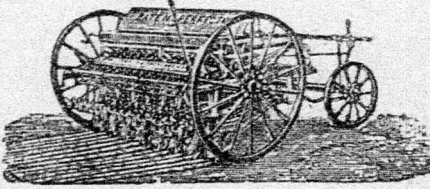
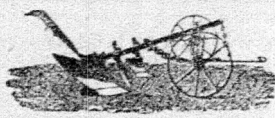
AZURIN olcsóbban, mint bárhol
kgja frt 1.30

nagybani vételnél megfelelő árengedmény.
Luczerna, lóhere, fűmagvak, gépolaj, kocsikenőcs, zsákok,
ponyvák, carbololeum stb. gazdasági cikkek.

- Gazdasági konyhakerti és virág magvak legjobb minőségben Arjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve

WEISER J. C.

mezőgazdasági gépgyára NAGY-KANIZSÁN

Ajánlja mint különlegességeit: Legujabb a hazai talajviszonyoknak legjobban megfelelő szabadalmazott „Perfecta” könnyű és mégis szilárd sorvetőgépeit, legcélszerűbb állító és kiemelő készülékkel. — Elismert híru egyetemes egyes és kettős „Sack” rendszerű aczélekeit. Továbbá: Uj szerkezetű szecska- és répvágógépeit, fedett biztonsági járgányait és egyéb gazdasági gépeit és eszközeit a legjobb minőségben. — Képviselet és raktár **STERN és FISCHL. czégnél**, Budapesten, VII., Kerepesi-ut 78. szám, május hó 1-éjétől váczli-körut 33. szám.

12. Kgy. ad K. 5389
1892.

Hirdetmény.

Nyiregyháza város tulajdonát képező Császárszállási földbirtokból a hármashalmi 740 és a kistanyai 833 és 684 holdas részletek folyó évi október hó 1-étől számított 12 évre **folyó évi április hó 20-ik napján d. e. 10 órakor** a városháza nagy termében megtartandó árverésen haszonbérbe adandók lesznek.

A haszonbérleti feltételek a polgármesteri vagy főjegyzői hivatalban, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Zárt ajánlatok, melyekhez a feltételek egy példánya haszonbérelni szándékozó sajátkezü, két tanuval előttemezett, aláírásával ellátandó és csatolandó leszen, az árverés megkezdése előtt a polgármesternek adandók át.

Utóajánlatok el nem fogadtnak. Bővebb felvilágosítás a polgármesteri hivatalban nyerhető.

Kelt Nyiregyházán, 1893. év március 1-én.

Rencz László,
polgármester.

Májerszky Béla,
főjegyző.

Ajánlom

szab. peronospora szőlőlevél-harmatozóimat,

szilárdan és tartósan készítve, teljes jótállás mellett, mely nemcsak hogy egyszerűsége mellett könnyen kezelhető, hanem el sem romolható, erős sugara a legfinomabb harmatot adja.

Ára: vörösréz-puttonnyal, drbonként 12 frt 50 kr., faputtonnyal, egészen felszerelve 9 frt. 12 darabnál kevesebb nem szállítatik.

Továbbá ajánlom mindennemű

gépsodrony-fonataimat

alkalmasak kertek, erdők, vadaskertek, mindennemű gazdasági épületek és ménesek bekerítéséhez, a legolcsóbb árak mellett. Árjegyzék és költségvetéssel szolgál

Király Alajos BUDAPEST
Rottenbiller-utca 6.

Megrendelések

Ringelsen Testvérekhez is, Budapest, gyapju- és hold-utca sarkán, intézhető.

Éladó vetőmagvak.

Durra vetőmag (Sorghum Caffer) q.-kint 10 frt. **Mohar** (Setaria Germanica) q.-kint 6 frt 50 kr. — Eladó czime:

Urbán Iván uradalma
Török-Becse, Torontálmege.

Tatarosi kőolaj és aszfalt részv.-társaság

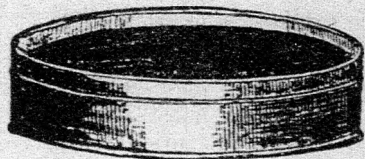
főgyártel: és bánya Tataros (Biharmegye). főgyártel: p. Mező Telegd (Biharmegye).

Központi iroda: Budapest, VII., Erzsébet-körut 48. sz.

Elvállalja: magtárak, istállók, folyosók, teraszok, raktárak, gyári helyiségek, udvarok, kapualjak, stb. legjobb **aszfalttal való burkolását**, nedves lakások, raktárak, (falak) gyökerecske szárászó tételét, új építkezéseknél az alapfalaknak bevonását saját szabadalmazott **aszfalt elszigetelő** anyagával a legjutányosabb árak és jótállás mellett. Vidéki munkák készségei elvállaltatnak, kisebb munkákhoz anyag uta-ítással küldetik. Szállít saját gyártmányu, kitünő minőségű **kenő-, gép- és hengerolajokat**, továbbá kiváló **kenőképes-séggel** bíró **kenő-csőket**, u m: **közuti-, gör- és pályakecsei-kenőcsöket** és aszfalt fedlemezeket (legtartósabb és legolcsóbb fedanyag.)

Nincs többé
nedves láb!

Nincs többé
kemény bőr!

Mindez elérhető egyedüli

Fernolendt
egyetemes
vizmentes
bőrkenőcse

által, mely minden bőrneműt egyszeri kellő kenés után teljesen vizmentessé tesz. Bőrkenőcsöm által a bőr nagyon puha, nyulékony és tartóssá válik. Akadályozza teljesen a bőr szakadását és foszlását, legyen az csizma, löszerszám, kocsifedél, stb. Bőrkenőcsöm kitünő övszer a fémek rozsdája ellen és kitünő szolgálatot teljesít mint löpatakenőcs. Bőrkenőcs ára: fadobozban 10, 20 és 30 kr.; pléhdobozban 30 és 60 kr, azonfelül 1/2 kg pléhzelenecében 1 frt — 1 kg. 2 frt

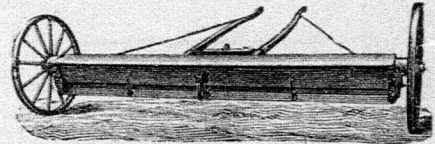
Tetemes megtakarítás lábbeliben vitriol nélküli csizmakenőcsöm alkalmazása által, mely azonnal fekete fényt idéz elő és a bőrt tartóssá teszi. Fadobozban 8, 16 és 32 kr. Pléhdobozban 18, 20, 40 és 80 kr. — Kapható: Első cs. és kir. orsz. szab. csizmakenőcs-gyárban (alapítva 1835.) **STEFAN FERNOLENDT** Bécs, I. Schulerstrasse 21. 1 frton felüli küldemény vidékre postautánvétellel.

Arany

a szombathelyi verseny alkalmából

Érem.

Legújabb szerkezet.
Csak 60 kg. vonó-erő.
Egyszerűes vetés.

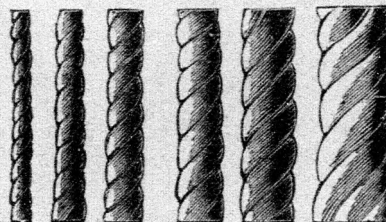

Minden gép elküldés előtt pontosan megvizsgálhatók és bevizsgálhatók.

Schmiedt és Spiegel szabad. trágyaszórót,

elismert kitünő herévető-talyigát, réti boronákat stb. ajánl

JULIUS CAROW, Prag-Bubna.

Kenderkötelek

és mindennemű gazdasági kötélárukat, u. m.: lóistráng, kötőfék, rudalókötel, kévekötszinórok, gabnászalok, takaró- és vizmentes ponyvákat, valamint különlegességeket kocsizó lóhálók, tornaszerek és függő ágyakból legjutányosabban ajánlanak

BLEIER és WEISZ kötélgyárosok
BUDAPEST

Károly-körut 1-ső szám alatt, kerepesi-ut sarkán.

A kőolajfinomítógyár-részvénytársaság.

Igazgatóság: Budapest, V., Zrinyi-utca 4. sz.

ajánlja fumei gyárában készített elismert jó minőségű **phosphorsavas**

műtrágya-gyártmányait,

ugymint: **phosphorit-superphosphat és csontliszt-superphosphat**

jutányos feltételek mellett. Ismertető iratok kívánatra ingyen és bérmentve megküldetnek.

Magyar kir. államvasutak.

32100. szám.

(Legolcsóbb utazás Fiume-Anconán át Olaszországba).

Folyó évi március hó végeig a gőzhajó Fiuméből Anconába és Velenczébe, valamint viszont, hetenkint egyszer közlekedik a következő menetrend szerint:

Indulás Fiuméből Anconába minden vasárnapon 7 óra 30 perczkor este, érkezés másnapon 7 órakor reggel.

Indulás Anconából Fiuméba minden kedden 8 óra 30 perczkor este, érkezés másnap reggel 8 órakor.

Indulás Fiuméből Velenczébe minden vasárnapon délután 4 órakor, érkezés másnap 6 órakor reggel.

Indulás Velenczéből Fiuméba minden kedden 7 órakor este, érkezés másnap 9 órakor reggel.

Azon hajók, melyek Velenczéből Fiuméba közlekednek, időnkint Pisanót is érintik, mely esetek a velenczei hírlapokban és a Szt. Márkus téren külön hirdetésekkel tétetnek hozzá.

A fentebbi utirányokon közvetlen menetjegyek adatnak ki Budapestről Anconába és Velenczébe, valamint viszont is a következő mindkét uton egyenlő órákon:

Gyorsvonatnál I. oszt. 14 frt 60 kr., II. oszt. 12 frt., személyvonatnál I. oszt. 13 frt., II. oszt. 10 frt 80 kr., III. oszt. 7 frt.

Az Olaszországba utazó közönség tájékozás czéljából még figyelmeztetik, hogy a fumei-anconai irányon át az utazás Budapestről Romába: gyorsvonattal I. osztályban 31 frt 90 kr., II. oszt.-ban 24 frt 10 kr. Személyvonattal I. oszt.-ban 28 frt 70 kr., II. oszt.-ban 21 frt 80 kr., III. oszt.-ban 14 frt 10 kr. Nápolyba pedig gyorsvonattal I. oszt.-ban 47 frt 10 kr., II. oszt.-ban 34 frt 90 kr. Személyvonattal I. oszt.-ban 42 frt 60 kr., II. oszt.-ban 31 frt 50 kr., III. oszt.-ban 20 frt 50 kr. kerül. Bővebb értesítés a menetjegyirodákban nyerhető.

Budapest, 1893. évi március hóban.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Az igazgatóság.